

Посібник для вчителя

НОВА українська школа

Ранкові зустрічі

4 клас
I семестр

Харків
Видавнича група «Основа»
2021

УДК 373.2
Р22

Серія «Посібник для вчителя»
Заснована 2018 року

Рецензент:

В. Б. Руденко, завідувач методичного кабінету відділу освіти управління освіти, молоді та спорту Смілянської міської ради Черкаської обл.

Ранкові зустрічі. 4 клас. I семестр / авт.-упоряд. С. В. Сигида. — Х. : Вид. група «Основа», 2021.— 159, [1] с. — (Серія «Посібник для вчителя»).

ISBN 978-617-00-4006-0.

Посібник містить розробки ранкових зустрічей у 4-му класі, складені відповідно до Концепції Нової української школи, вимог нового Державного стандарту початкової загальної освіти та Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна (3–4 класи). Матеріал систематизовано за темами місяців (I семестр): «Подорожуємо і відкриваємо світ», «Машина часу», «Чарівні перетворення», «Факти і таємниці».

Для вчителів, вихователів, студентів педагогічних факультетів, батьків.

УДК 373.2

ISBN 978-617-00-4006-0

© Сигида С. В., упорядкування, 2021
© ТОВ «Видавнична група "Основа"», 2021

ПЕРЕДМОВА

Найвища мудрість — усміхатись зранку...
Віталій Іванченко

Нову українську школу неможливо уявити без проведення ранкової зустрічі. У 4-му класі ця вкрай важлива практика триває, адже вона формує цінності, які стають основою для створення відповідальної та дбайливої спільноти дітей, дає змогу розвивати соціальні та академічні навички, поєднуючи соціальний, емоційний та інтелектуальний розвиток кожної дитини, сприяє заохоченню демократичного ставлення та поведінки.

Під час ранкових зустрічей у 4-му класі вводять тему дня, тему тижня, окреслюють певну навчальну проблему, обговорюють з учнями новини, мету, завдання дня (*коротко: що будемо робити і навіщо, чого навчимося*), застосовуються компетентісно орієнтовані завдання.

Другий цикл навчання у Новій українській школі (*3–4-ті класи*) характеризується інтегративно-предметною основою організації освітнього процесу; зменшенням частки ігрових методів відносно проблемно-пошукових та дослідницьких методів навчання. Основними видами діяльності у 4-му класі є дослідницька, пошукова, творча та ігрова. Під час проведення ранкової зустрічі (*яка складається із привітання, обміну інформацією, групового заняття, щоденних новин*) слід залучати учнів до різних видів діяльності. У центрі уваги ранкової зустрічі та її метою є співпраця і спільне навчання.

Посібник створено з метою надання практичної допомоги вчителям початкових класів у підготовці та проведенні ранкових зустрічей у 4-му класі Нової української школи. Педагоги знайдуть чимало цікавих завдань і вправ, спрямованих на формування ключових компетентностей молодших школярів; слухних порад щодо організації практичної, ігрової, індивідуальної та групової діяльності молодших школярів під час проведення ранкових зустрічей.

ПОДОРОЖУЄМО І ВІДКРИВАЄМО СВІТ

Подорожі вчать більше, ніж що б то не було. Іноді один день, проведений в інших місцях, дає більше, ніж десять років життя вдома.

Анатоль Франс

Деякі скарби відкриваються лише тим, хто першим прокладає до них складний шлях.

Джанні Родарі

Головне — не припиняти ставити запитання. Найнеймовірніше очікує, поки ви це відкриєте, можливо, на іншому континенті, а можливо, просто поруч із собою.

Джорджия Геннінг

Мета:

- допомогти учням усвідомити, що наукові відкриття та господарська діяльність людини змінюють сучасний світ;
- сприяти формуванню навичок визначати, які небезпеки підстерігають у довкіллі під час подорожування і як їх уникнути;
- дати змогу учням висловлювати власні думки і почуття з приводу побаченого і почутого;
- забезпечити можливість для порівняння і впорядкування об'єктів навколишнього світу за однією або декількома ознаками;
- розвивати інтерес до читання літератури різних жанрів, уміння розповідати про власні почуття та емоції від прочитаного, прослуханого та побаченого;
- стимулювати до створення простих візуальних медіапродуктів (*навчальний борд, фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж та ін.*), які дають змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел.

ТИЖДЕНЬ 1. НОВІ ВІДКРИТТЯ

Хто сказав, що все уже відкрито?
Нащо ж ми народжені тоді?

В. Симоненко

✓ ДЕНЬ 1. СПОГАДИ ПРО ЛІТО. ЧИМ МЕНІ ЗАПАМ'ЯТАЛИСЬ ЛІТНІ КАНІКУЛИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Промінчик осінній заглянув у клас
І в коло велике зібрав, друзі, нас.
Нумо з'єднаєм долоньки свої
І радо всміхнемось:
Я — вам, ви — мені.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Нові відкриття». Тема дня «Спогади про літо. Чим мені запам'ятались літні канікули?»

— Доброго дня, мої любі четвертокласники! Ось і промайнули літні канікули! І я щаслива від того, що ви, відпочивши, набравшись нових сил, із радісними усмішками на обличчях прийшли до школи! У кожного з вас особливі спогади про літо. Хтось відпочивав у дідуся і бабусі в селі, хтось подорожував Україною, а, можливо, побував за кордоном, у когось приємні враження від відпочинку в літньому таборі або пікніків на природі. Сьогодні ми поговоримо про те, чим запам'ятались літні канікули, які нові відкриття ви зробили.

▶ Інтерв'ю

- За що ви любите літо?
- Як ви вважаєте, чому літо називають *смачним*?
- Які літні «дарунки» вам подобаються?
- Як звучало літо?
- Чим воно пахло?
- Які літні свята ви відсвяткували влітку?
- Які радісні події відбулися влітку?

▶ Гра «Літо мені запам'яталось...»

Учні по колу продовжують подане речення.

3. Групове заняття

▶ Робота в групах. Створення колажу «Наше літо»

Учитель пропонує дітям створити колаж «Наше літо», використовуючи старі журнали, листівки, кольоровий папір, маркери, фломастери, ножиці, клей.

(Як варіант — коробка з-під цукерок. Матеріали: тканина, нитки, папір, листівки, фантики тощо.)

4. Теми для Щоденника вражень

Учитель пропонує учням написати есе, попередньо розглянувши слова із хмари слів.

Джерело: О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко. Підручник «Я досліджую світ, 4 клас. Пілотування НУШ. Кейс завдань до інтегрованої теми «Подорожуємо і відкриваємо світ».

- Чим мені запам'ятались літні канікули?
- За що я люблю літо?
- Одного літнього дня...
- Моє чудове літо.

✓ ДЕНЬ 2. УЛЮБЛЕНА КНИГА, ПРОЧИТАНА ВЛІТКУ. ПРО ЩО МОЖЕ РОЗПОВІСТИ ОБКЛАДИНКА КНИГИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання
 - Щоб збадьоритися і налаштуватися на творчість, заплющте очі й голосно повторюйте:
 - Я радісний (*радісна*)...
 - Я щасливий (*щаслива*)...
 - Зі мною друзі...
 - Вони мене люблять...
 - Мені приємно, я легко дихаю...
 - Я готовий (*готова*) гарно попрацювати!
2. Обмін інформацією. Тема тижня «Нові відкриття». Тема дня «Улюблена книга, прочитана влітку. Про що може розповісти обкладинка книги?»
 - Гра «Поділись думкою»

Журналіст-учитель бере в учнів класу інтерв'ю.

 - Чи можна в житті обійтися без книги? Чому?
 - У майбутньому паперова книга залишиться чи її замінять електронна або аудіокнига?
 - Чи можна бути сучасною людиною, якщо не читаєш книг?
 - Чи потрібна бібліотека в майбутньому? Чому?
 - Які книги прочитали влітку? Які нові відкриття допомогла вам зробити книга?

► Гра «Телевізор». Рекламу улюбленої книги, прочитаної влітку

Діти розглядають виставку книг, які прочитали однокласники влітку, і намагаються здогадатися за обкладинками, про що вони.

Декілька учнів презентують свої улюблені книжки з виставки.

ПАМ'ЯТКА «Я ПРЕЗЕНТУЮ КНИГУ»

1. Я зазначаю назву книги.
2. Називаю автора.
3. Я зазначаю, про що ця книга і називаю головних героїв.
4. Я розповідаю, що мені найбільше сподобалось або вразило.
5. Я виражаю свої емоції від прочитаного.
6. Я дякую слухачам за увагу.

Джерело: Методична підтримка: Українська мова та читання.

3 клас. І. Большакова, М. Пристінська.— Додатки до уроку 18.

3. Групове заняття

► Робота в групах. Гра «Віднови і поясни прислів'я»

1-ша група. чиПтавро уробд гукни — стрізусяв з грудом. (Прочитав добру книгу — зустрівся з другом.)

2-га група. гаКни снаирок, илок її тачиють. (Книга корисна, коли її читають.)

3-тя група. омуК агинк варогаз, а муко нячанавн. (Кому книга розвага, а кому навчання.)

4-та група. гаКни тьвчи, кя ан тісві тьжи. (Книга вчить, як на світі жить.)

5-та група. ньєД збе жиинк — ощ дібо зеб бахлі (День без книжки — що обід без хліба.)

— Про що свідчать ці прислів'я?

— Що дає тобі читання книжок? (Користь, насолоду, знання, спілкування, розвиток уяви...)

— Чому книжка корисна?

— Чому книжка змушує радіти?

— Чи може книжка змушувати радіти, навіть якщо вона про сумне? Чому?

— Чому книжка несе знання?

— Якщо ти книга, то яка?

► Зарядка для очей

— Людині, яка багато читає, потрібен відпочинок для очей. Зробімо зарядку для очей. Увесь комплекс (з п'яти вправ) виконується протягом 1,5–2 хвилин* (*Поради офтальмолога В. Ф. Базарного).

В. п. кожної вправи — стоячи або сидячи.

<i>Вправа 1.</i> Зробіть 15 коливальних рухів очима по горизонталі справа наліво, потім зліва направо
<i>Вправа 2.</i> 15 коливальних рухів очима по вертикалі — вгору-вниз і знизу-вгору
<i>Вправа 3.</i> Теж 15, але обертальних рухів очима по колу зліва направо
<i>Вправа 4.</i> Те саме, але справа наліво
<i>Вправа 5.</i> Зробіть по 15 обертальних рухів очима по колу спочатку праворуч, а потім ліворуч, начебто виписуєте очима покладену набік цифру 8

► *Створення навчального борду «Моя найкраща книга»*

Діти в групах готують навчальні борди про улюблену книгу, прочитану влітку. Кожен учень робить свій іменний кораблик (*оригамі*) під трьома вітрилами: «Назва книги», «Головні герої», «Чим вразила», який приклеюють на загальний плакат-борд «Моя найкраща книга» і потім презентують свою роботу.

(З майстер-класу Оксани Хомич, учительки Новопечерської школи, м. Київ.)

4. Теми для Щоденника вражень

- Моя улюблена книжка...
- Читати — це цікаво, тому що...
- Мені б дуже хотілось мати книжку про...

✓ **ДЕНЬ 3. ЧИ МОЖУТЬ ВІДКРИТТЯ НАШКОДИТИ ЗДОРОВ'Ю?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання («Капельюх привітань»)

Учитель пропонує учням привітатися і побажати здоров'я однокласникам, як це роблять в Україні.

«Капельюх привітань» — учні по колу витягають із капелюха паперові смужки, де надруковано привітання та побажання, і зачитують їх.

- Бувай здоров, коли змолів!
- Бувайте здорові, майтеся гаразд; як вам не стане — повертайтеся до нас!
- Будьте здорові з цим днем!
- Будьте здорові з тим, що сьогодні!
- З давніх пір і понині кажуть у нас в Україні: «Здоровенькі були!».
- Зі святим днем будьте здорові!
- Бувай здоровий од припічка до порога!
- Будь багата, як земля, весела, як весна, здорова, як вода!
- Пошли вам Боже здоров'я, та з неба дощ, та хліб, та цвіт, та всячину!

- Будь здорова, як риба, гожа, як вода, весела, як весна, робоча, як бджола, багата, як земля свята! Будь великий, як верба, здоровий, як вода, а багатий, як земля!
- Будьте здорові, скачіть на здоров'я.
- Великий рости, щасливим будь, себе не хвали, іншого не гудь!
- Дай, Боже, разом двоє: щастя і здоров'я.
- Живи здоровий та багатий!
- На здоров'я всім, а я сам з'їм!
- Нехай вам Бог дає щастя, здоров'я і мноїї літа.
- Нехай вам добро із роси, із води, із усякої лободи.
- Як грибочки ростить, діточки!
- По сій мові та будьмо здорові.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Нові відкриття». Тема дня «Чи можуть відкриття нашкодити здоров'ю?»

— Щоб бути здоровими, необхідно підтримувати чистоту в будинку, де мешкає кожна родина. Сьогодні прибирання оселі неможливо уявити без сучасних засобів для чищення: вони видаляють іржу, вапняний наліт, жир та знищують мікроби. Чи дійсно вони безпечні для нас і чи можуть відкриття цих засобів нашкодити здоров'ю людини? Спробуємо з'ясувати.

— Чи допомагаєте ви батькам прибирати в будинку або квартирі? Що входить до ваших обов'язків?

— Які засоби для чищення та прибирання у будинку використовують у ваших сім'ях?

► «Крісло автора»

Людство всю свою історію боролось із брудом. Першим мийним засобом був попіл у сполученні з оліями (*праобраз мила*). Для прання ж використовували мийні глини і соки таких рослин, як мильний корінь, мильнянка.

Початок історії виникнення прального порошку було покладено 28-річним Фрітцем Хенкелем. У вересні 1876 року він разом із партнерами заснував компанію *Henkel&Cie* у Німеччині. Першим продуктом, створеним у стінах підприємства, став пральний порошок на основі силікату натрію.

Сучасні пральні порошки та інші засоби для чищення дуже агресивні.

Потужні антимікробні хімічні речовини дедалі частіше виявляються у побутових мийних засобах — від прального порошку до кухонних засобів для миття. Дослідження свідчать, що деякі з найбільш поширених протимікробних засобів містять хімічні речовини, які провокують появу безлічі проблем зі здоров'ям.

Вплив цих хімічних речовин пов'язаний із потенційними наслідками для здоров'я — від простого подразнення шкіри, очей та появи захворювань респіраторних систем і астми, до гормонального дисбалансу, і навіть впливу на імунну систему. Надмірне використання дезінфекційних хімічних речовин також призводить до розмноження супербактерій, на які не впливають сучасні антибіотики.

3. Групове заняття

► Гра «Голосування ногами» («Так/Ні»)

Учні шикуються у ряд (*шеренгу, можна у 2 шеренги, одна навпроти іншої*), роблять крок уперед, якщо погоджуються з почутим твердженням («Так»), або крок назад, якщо не погоджуються («Ні»).

- Під час використання засобів побутової хімії слід надягати рукавички, окуляри. (*Так.*)
- Після користування хімічним засобом необхідно помити руки. (*Так.*)
- Засіб можна зберігати на полиці разом із продуктами. (*Ні.*)
- Будь-який засіб побутової хімії, якщо він тобі дуже потрібний, можна взяти без дозволу дорослих. (*Ні.*)
- Не можна пити і куштувати з пляшок та банок, уміст яких тобі не відомий. (*Так.*)
- Кращим вибором сучасних споживачів є препарати на натуральній основі. (*Так, оскільки вони не містять хлору, кислот, інших компонентів, що спонукають роздратування й опіки слизової та шкірних покривів.*)

► Робота в групах. «Топ-5 побутових засобів для прибирання оселі»

I ЕТАП. Дослідження «Топ-5 побутових засобів, яких краще уникати»

Учні об'єднуються у групи за допомогою пазлів — розрізних зображень побутових засобів — хлорний відбілювач, засіб для очищення скла, засіб для миття посуду, мило. На столах кожної групи знаходиться той засіб, зображення якого зібрали учні, таблиця із умовними позначками небезпечних речовин та гумові рукавички. Діти читають невеликі тексти про небезпечні речовини, досліджують у гумових рукавичках етикетки на засобах дезінфекції, використовуючи таблицю, а потім презентують інформацію однокласникам.

Подразник. Слід не допускати потрапляння цієї речовини в очі, ретельно мити руки після роботи з нею, працювати тільки в ретельно провітрюваних приміщеннях

	Шкідливий. Засіб містить шкідливі чи токсичні речовини. Найчастіше зустрічається на упаковках із розчинниками, лаками та фарбами
	Їдкий. Може спонукати серйозні опіки й ураження шкіри. Часто цю позначку ставлять на упаковках засобів для очищення каналізаційних труб
	Небезпечний для навколишнього середовища. Містить речовини, що створюють загрозу для природи

1-ша група. Хлорний відбілювач зазвичай використовують для очищення питної води, дезінфекції плавальних басейнів і відбілювання білизни. Він є засобом, що подразнює слизову оболонку очей і горла, а також шкіру.

Змішування хлорного відбілювача з іншими мийними засобами, такими як аміак, може виділити небезпечний газоподібний хлор. Вплив газоподібного хлору може спонукати кашель, задишку, біль у грудях, нудоту або інші симптоми.

2-га група. Аміак часто додають у склоочисники та інші засоби для чищення твердих поверхонь. Він подразнює шкіру, очі, горло і легені. Аміак спалює шкіру і може пошкодити очі (*зокрема спонукати сліпоту*) при контакті.

3-тя група. Триклозан зазвичай додають до побутових мийних засобів, таких як мило для рук і засіб для миття посуду. Ще він міститься у широкому асортименті інших засобів, зокрема в зубній пасті. Ці хімічні речовини довго залишаються у навколишньому середовищі, спричиняють онкологічні захворювання і гормональні розлади.

4-та група. Четвертинні сполуки амонію (*quats*) містяться в побутових мийних засобах, таких як дезінфекційні спреї та туалетні засоби для чищення. Вони спонукають астму, вроджені дефекти і зниження народжуваності.

5-та група. Наносрібло додають у деякі види текстилю, пластмаси, мила, в упаковку та інші матеріали, надаючи їм природної антибактеріальної властивості металевого срібла. Частинки наносрібла можуть проникати глибоко у ваше тіло, вони токсичні для печінки і мозку.

II ЕТАП. «Топ-5 альтернативних безпечних побутових засобів»

На столах у груп знаходяться по одному предмету, що є на кухні у кожній сім'ї: пакетик лимонної кислоти, пачка харчової соди, пляшка оцту, лимон, натуральні природні масла. За можливості, краще провести невеличкі досліди з цими предметами, описані в інформаційних повідомленнях.

1-ша група. Лимонна кислота допоможе позбутися накипу в чайнику: варто лише прокип'ятити один пакетик із водою.

2-га група. Харчова сода допоможе вимити посуд і довести його до блиску не гірше, ніж звичайні мийні засоби. Також її можна використовувати для чищення та полірування столового срібла та срібних прикрас, а також алюмінієвих, сталевих, хромових поверхонь. Вона стане у пригоді для чищення та дезодорування холодильника, а також допоможе впоратися із забрудненими килимами й оббивними матеріалами на меблях.

3-тя група. Сік лимона допоможе впоратися з плямами іржі на посуді та відполірувати столове срібло. Його можна використовувати під час миття скла і видалення плям з алюмінію, одягу та порцеляни.

4-та група. Натуральні природні масла та есенції чудово замінять освіжувачі повітря. За допомогою ароматичної лампи освіжити повітря у приміщенні та наповнити пахощами на будь-який смак можна вже за п'ять хвилин.

5-та група. Оцет чудово очищає плитку, кахлі, видаляє накіп, воскові плями та плями від різноманітних смол. Також розчин у розрахунку чайна ложка оцту на літр води допоможе вимити скло, не залишаючи розводів. За допомогою оцту можна також чистити цеглу і камінь.

4. Темі для Щоденника вражень

- Якби я був (була) винахідником...
- Про свою безпеку дбаю, інших теж оберігаю.
- Чистота — запорука здоров'я.

✓ ДЕНЬ 4. ЯКІ ВІДКРИТТЯ ЗМІНИЛИ СВІТ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання «Обіймалки» (під музичний супровід)

Усі утворюють коло, усміхаються. Під музику діти підходять одне до одного, обіймаються, прикладаючи серце до серця. Потім кожен шукає іншу пару. І так — доти, доки лунає музика.

Кожен намагається обійняти якомога більше учасників та із закінченням музичного фрагмента швидше повернутися на своє місце.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Нові відкриття». Тема дня «Які відкриття змінили світ?»

— У другому класі ми говорили про те, чим відрізняється винахід від відкриття. Нумо пригадаємо.

Винаходом найчастіше називають щось нове, створене людиною, те, чого раніше не існувало.

Відкриття — те, що вже існувало, але відомим стало лише внаслідок досліджень.

— Якби ви могли змінити щось у світі для полегшення життя людей, що б це було?

► *Гра «Чарівний мішечок»*

У мішечку — олівець, гумка, компас, лампочка, батарейка.

— Це звичайні речі, знайомі нам усім, без яких ми не уявляємо своє життя. Перегляньте короткі мультфільми телеканалу «Плюс-плюс» суперпроєкту «Світ чекає на відкриття» про історію створення цих речей.

△ *Режим доступу:* <http://plus-plus.tv/special/scnv/>

— Що нового ви дізнались?

3. Групове заняття

— Найвидатніші відкриття, які змінили світ, створені звичайними людьми! Такими ж, як і всі інші, але здатними розгледіти надзвичайне у звичайному. Нумо і ми спробуємо це зробити.

► *Гра «Незвичайне у звичайних речах»*

Учні об'єднуються у групи. Необхідно придумати нове застосування предметам.

1-ша група. Канцелярська кнопка.

2-га група. Скріпка.

3-тя група. Котушка (без ниток).

4-та група. Десертна ложка.

5-та група. Мотузка.

4. Теми для Щоденника вражень

- Навколо мене багато цікавого.
- Я вдосконалив (вдосконалила) би домашній пристрій...
- Я хотів (хотіла) би відкрити...

✓ ДЕНЬ 5. ЯКУ ІСТОРІЮ МІГ РОЗПОВІСТИ ЖУК-СОНЕЧКО?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Я візьму твої долоньки,
Посміхнусь тобі у вічі,
Враз мені й тобі, мій друже,
Стане веселіше вдвічі.

Та не тільки веселіше,
А й міцніше буде разом.
Перешкоди всі здолаєм,
Навчимося всього одразу.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Нові відкриття». Тема дня «Яку історію міг розповісти жук-сонечко?»

► *«Хвилинка спостережень»*

— Яка зараз пора року?

— Як називається місяць?

— Який стан неба?

— Чи є вітер?

— А опади?

— Яка температура повітря?

— Чи були інші природні явища?

— Чи можемо ми побачити у вересні комах?

— Спробуйте згадатися, про яку комаху сьогодні ми будемо говорити.

...Як тільки не називають цього жучка у різних країнах! У Німеччині та Швейцарії це «жук Діви Марії», в Аргентині — «жук Святого Антонія», у Таджикистані — «червонобородий дідусь», англійці називають його «леді-жук», а в багатьох країнах Європи кличуть «божа теличка».

— Так, це жук-сонечко. За давніми легендами, жучок живе на небі та прилітає на землю за Божим наказом, щоб принести радісну звістку. Люди вірили, що сонечко приносить гарну погоду, хороший урожай, сповіщає про народження дитини. Подейкують, що якщо загадати бажання і жучок злетить із долоні, воно обов'язково здійсниться! Сьогодні ця комаха допоможе нам зробити нові відкриття.

— Що ви знаєте про цю комаху?

► *«Передбачення»*

— Погляньте на цифри, пов'язані з цікавими фактами про сонечко. Висловіть свої припущення, що вони можуть означати?

1–2, 85, 4000, 24, 10, 50, 800, 1000, 2000.

□ 1–2 — сонечка живуть від 1 до 2 років.

□ 85 — сонечко здатне змахувати крилами до 85 разів на секунду.

□ 4000 — у світі існує понад 4000 видів сонечок.

□ 24 — жук сонечко летить зі швидкістю 24 км/год, завжди тільки вгору.

□ 1000 — зимують дорослі особини, як правило, збираючись в укритті великим скупченням; тисячі сонечок можуть збиратися в одному місці, щоб скористатися колективним теплом.

- 10 — голодні плямисті жучки здатні пройти здолати 10 кілометрів у пошуках їжі.
 - 50 — сонечка — дуже корисні хижаки; за один день жук може з'їсти 50 попелиць або кліщів.
 - 800 — їхні личинки здатні з'їсти приблизно 800 попелиць за 1 день.
 - 2000 — сонечко за все своє життя може відкласти близько 2000 яєць.
- Цікавим є те, що, наприклад, у Франції, Англії, Шотландії є спеціальні ферми, де розводять сонечок. Потім їх купують садівники, щоб уберегти свої саджанці від злісних шкідників. Причому 50 жуків коштують приблизно 10 євро!

3. Групове заняття

► «Історія жука-сонечка»

Діти об'єднуються у групи. Учасники груп складають історію, яку міг розповісти жук-сонечко. Кожний учень (*учениця*) розповідає по черзі свою частину історії.

4. Теми для Щоденника вражень

- Відкриття, яке я зробив (*зробила*) сьогодні...
- Якби я був (*була*) фермером...
- Історія жука-сонечка.

ТИЖДЕНЬ 2. ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ

✓ ДЕНЬ 1. ЧОМУ ВАЖЛИВО ДОТРИМУВАТИ РЕЖИМУ ХАРЧУВАННЯ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання «Побажання»

Діти утворюють коло і висловлюють одне одному побажання так, щоб воно починалось на перші букви слів «Доброго ранку!».

Умова: побажання не повторювати; якщо не можеш придумати побажання на цю букву — переходи до іншої.

Д	– добра, довіри, делікатності, добросердя...
О	– оптимізму, оригінальних ідей...
Б	– бадьорості, благополуччя...
Р	– радості, рішучості, рівноваги...
О	– організованості, об'єктивності...
Г	– гнучкості, гордості, грамотності...
О	– окриленості...

Р	– розмаїття вражень, розумних рішень, родиннок...
А	– активності, адекватності, артистизму...
Н	– натхнення, настрою, надії, новизни, нестандартності...
К	– креативності, кмітливості, командної роботи...
У	– удачі, успіхів, усмішок...

— Усміхніться одне одному — і з гарним настроєм розпочнімо навчальний день.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Довкілля і здоров'я людей».

Тема дня «Чому важливо дотримувати режиму харчування?»

— Гарному настрою людини сприяє збалансоване і здорове харчування. Які корисні звички щодо здорового харчування є у вашій сім'ї?

— Чи знаєте ви, скільки води потрібно споживати четвертокласників?

— Чому потрібно пити достатню кількість води?

— Пригадаймо, що таке режим харчування. (*Режим харчування включає час і кількість прийомів їжі, інтервали між ними, розподіл харчового раціону за енергоємністю, хімічним складом і масою за прийомами їжі. Умови прийому їжі: відповідна обстановка, сервірування столу, відсутність факторів, що відволікають від їжі, тобто поведінка людини.*)

— Скільки разів на добу ви харчуєтесь?

— Діти вашого віку повинні вживати їжу 4–5 разів на день. Тобто ваш день повинен складатися з:

першого сніданку з 7:00 – 7:30 — вдома

другого сніданку о 10:00 — у школі

обід 13:00 – 14:00

полуденок 16:00

вечеря 18:00 – 19:00

— Які страви ви вживаєте на сніданок? обід? вечерю? Чи всі вони корисні для здоров'я?

— Чому важливо дотримувати режиму харчування?

► Гра «Так — ні»

- Від їжі залежить ріст і розвиток людини.
- Ретельно пережована їжа корисна.
- Недоїдання корисне для здоров'я.
- Переїдання корисне для здоров'я.
- Чим більше солодкого, тим більше користі.
- Овочі та фрукти потрібно їсти щодня.

► Гра «Знайди помилку»

— Послухайте вірш Лілії Прозорової про їжу та харчові звички хлопчика, вашого однолітка, і висловіть свою думку щодо почутого.

Тільки-но прийшов зі школи —
Поспішаю вже до столу,
Бо зі школи довгий шлях,
300 метрів, просто жах!
Щоби скоротить дорогу,
Взяли з другом по хот-догу.
Ми їх на ходу жували,
«Пепсі-колу» попивали.
Та бурчить у животі...
Знаю, вдома на плиті
Плов лишився від сніданку
(Готувала мама зранку,
Й наказала: «Пам'ятай,
В холодильник заховай!»).

Та підвів мене будильник,
Де ж згадать про холодильник!
Поки гріється обід,
Хоч чайку напиться слід,
Ще й халвою закусити.
Зразу ж телика включити,
Бо дивитись бойовик
Я з тарілочкою звик.
Зникла їжа із тарілки,
Я й не зчувсь,
Як схрумав стільки!
Любі друзі, поясніть,
Чом мені живіт болить?

△ Режим доступу: <https://mamabook.com.ua/dutyachi-virshi-pro-vitaminu-yuju/>

— Чи можна назвати харчові звички хлопчика корисними? Чому?

— Що ви можете порадити цьому четвертокласникові щодо здорового харчування?

3. Групове заняття

► Створення лепбука «Режим харчування»

Під час ранкової зустрічі учні розпочинають роботу над створенням лепбука, яку потім продовжують протягом навчального тижня.

Діти об'єднуються у 5 груп із назвами «Перший сніданок», «Другий сніданок», «Обід», «Підвечірок», «Вечеря». На столах у кожній групі є пам'ятка, фломастери, ножиці, клей, кольоровий папір, картинки. Групам необхідно виготовити кишеньки з відповідною назвою прийому їжі, скласти меню для нього, орієнтуючись на свої харчові звички, смак і знання про корисність кожної страви для здоров'я, вирізати силуетні картинки (або зробити малюнки) пропонованих страв, та придумати 1 завдання для інших груп, пов'язане із режимом харчування (наприклад: продовжити прислів'я, відгадати загадку про здорову їжу, скласти діаграму Венна «Перший сніданок», «Обід»; зробити звуковий аналіз назв прийомів їжі, страв тощо).

ПАМ'ЯТКА

1-ша група. Сніданок повинен бути багатим на складні вуглеводи та білки. Перші дають організму енергію, а другі — додатковий

будівельний матеріал для тканин та органів. Таке поєднання чудово бореться із нападами голоду, тому ви не відчуєте бажання перекусити досить довго. Можна з'їсти кашу з йогуртом або молоком, додати шматочок м'яса або риби, або білок яйця.

2-га група. Другий сніданок повністю присвячений клітковині. Бажано з'їсти багатий на клітковину фрукт та порцію білкової їжі (наприклад, йогурт або кефір). Можна завчасно приготувати смузі та випити на перерві після другого уроку.

3-тя група. На обід можна їсти складні вуглеводи (каші та макарони) плюс порцію білка та джерело клітковини (овочевий салат). Наукові дослідження підтверджують, що нежирний суп-крем допомагає знижувати вагу, оскільки містить усі інгредієнти у зручній для травлення та засвоєння формі, а, також задовольняє потребу в гарячому. Проте, варто уникати салатів, щедро заправлених майонезом.

4-та група. Підвечірок — час солодоців. Для тих, хто худне, — фрукти або сухофрукти. Решта можуть побалувати себе улюбленим десертом та кавою або чаєм.

5-та група. На вечерю варто їсти тільки білок та клітковину. М'ясо, риба, курятина плюс салат зі свіжих овочів або тушкована із невеликою кількістю олії капуста — безпрограшне поєднання для вечері. Десерт їсти під час останнього прийому їжі не варто.

4. Теми для Щоденника вражень

- Моя улюблена страва.
- Корисні звички моєї сім'ї щодо здорового харчування.
- Якби я був (була) шеф-кухарем...

✓ ДЕНЬ 2. ЯК ДОВКІЛЛЯ ВПЛИВАЄ НА ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку! Добрий день!
 На вас чекає гарний день!
 Бачу, всі веселі та здорові.
 До ранкової зустрічі всі готові?

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Довкілля і здоров'я людей».

Тема дня «Як довкілля впливає на життя та здоров'я людей?»
 — Уявіть, що вам до школи можна йти трьома вулицями. На першій вулиці розташований завод, небо над ним чорне від диму. Другою вулицею рухається багато транспорту, а навкруги немає жодного дерева. Третя вулиця — алея з густо насадженими

деревцями. Якою вулицею і чому краще рухатися до школи? (Відповіді учнів.)

— Чи впливає довкілля на життя і здоров'я людей? Як саме?

► Гра «Продовж речення»

- Коли я йду вулицею, на якій немає дерев і багато машин, у мене починає боліти..., тому що...
- У парковій зоні я почуваюся...
- Шум заважає людині..., спричиняє...
- Коли я перебуваю у кімнаті, де курять...
- Основними джерелами забруднення атмосфери є...
- Якщо я з'їм овочі або фрукти, у яких багато нітратів, то...
- Основними джерелами забруднення ґрунту є...
- Якщо людина вип'є забруднену воду, то...

— Наш навколишній світ — це наш організм, оберігаючи навколишнє середовище, ми оберігаємо своє здоров'я. Що ми можемо зробити, щоб поліпшити стан довкілля для дітей, батьків, дідусів і бабусь нашої місцевості?

► Метод «Прес»

- Я вважаю, ...
- Тому що...
- Наприклад, ...
- Отже, ...

3. Групове заняття

► Робота в групах. Створення плакату «5 кроків до збереження довкілля»

Учні об'єднуються у 3 групи: «Вода», «Ґрунт», «Повітря». Кожній групі необхідно пояснити, як забруднення довкілля (води, ґрунту, повітря) впливає на життя і здоров'я людини і оформити свою частину плаката «5 кроків до збереження довкілля» на аркуші формату А4, які потім з'єднують в єдиний плакат.

4. Теми для Щоденника вражень

- Як я дбаю про довкілля?
- Улюблений парк у моєму місті (селі).
- Моя мрія.

✓ ДЕНЬ 3. ЯКІ ЗАГРОЗИ ПІДСТЕРІГАЮТЬ У ДОВКІЛЛІ ТА ЯК ЇХ УНИКНУТИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку,
Ліси і поля.

Доброго ранку,
 Плането Земля!
 Щастя, здоров'я
 Всім людям бажаємо,
 Зранку у школу
 Усі поспішаємо!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Довкілля і здоров'я людей». Тема дня «Які загрози підстерігають у довкіллі та як їх уникнути?»

► Гра «Я люблю осінь, тому що...»

Діти по колу продовжують подане речення.

— Осінь — прекрасна пора року, і ми полюбляємо бувати на природі (у лісі, парку, на березі річки) особливо на початку осені, коли дні сонячні та теплі. Але перебування на природі може виявитися небезпечним для нас.

— Які загрози можуть підстерігати у довкіллі?

— Що уявляєте, коли чуєте словосполучення «загрози у довкіллі»?

— Сьогодні ми з'ясуємо, чим людині загрожують тварини і рослини, навчимося розрізняти отруйні рослини, надавати першу допомогу тому, хто обпікся або скуштував таку рослину, або зустрівся з небезпечними тваринами. Адже цей контакт може мати глобальні наслідки.

3. Групове заняття

► Робота в групах. Гра «Впізнай отруйну рослину»

Учні об'єднуються у 5 груп. Кожна група отримує опис п'яти отруйних рослин (борщівника, беладони, болиголов плямистого, вовчих ягід та дурману звичайного) і світліну із зображенням однієї з цих рослин. Групі потрібно за описом упізнати цю отруйну рослину та заповнити розділи відповідної графі загальної понятійної таблиці.

Понятійна таблиця «Отруйні рослини»

Назва отруйної рослини	Зовнішній вигляд	Де росте	Чим небезпечна
Борщівник			
Беладона			
Болиголов плямистий			
Вовчі ягоди			
Дурман звичайний			

БОРЩІВНИК

Зовнішній вигляд. Рослина має високе стебло і велике листя. Може вирости до 3-х метрів. Квіти білого або рожевого кольору, суцвіття у формі парасольки.

Де росте? Повз доріг, розташованих біля лісу. Також — на галявинах і пустирях.

Чим небезпечний? При контакті зі шкірою підвищує її чутливість до ультрафіолету, може спричиняти опік 1–3 ступеня. Наслідки відчутні не одразу — опіки проявляються через кілька годин після контакту. Якщо вже так вийшло, що людина вирішила дослідити цю рослину і сік потрапив на шкіру, ретельно промийте її водою з милом і не перебувайте на сонці протягом двох днів.

БЕЛАДОНА

Зовнішній вигляд. Має високі стебла і багато відгалужень. Але найцікавішими для дітей будуть плоди. Вони схожі на маленькі ягоди вишні чорного кольору і навіть солодкі на смак.

Де росте? Любить букові, дубові та інші ліси. Зростає також на узліссях, біля річок.

Чим небезпечна? Перші ознаки отруєння з'являються протягом 20 хвилин. У людини хрипне голос, пересихає горло, частішає серцебиття, розширюються зіниці. Отруєння може мати летальні наслідки — від паралічу легень або судинної недостатності.

БОЛИГОЛОВ ПЛЯМИСТИЙ

Зовнішній вигляд. Листя молоді рослини схожі на моркву, петрушку або кріп, тому його можна не розпізнати. Суцвіття формою схоже на парасольку, і складається з безлічі дрібних квіток.

Де росте? На пустирях, біля доріг, на городах, лісових галявинах, луках. Можна його побачити і на звалищах, і біля залізниць.

Чим небезпечний? Рослина може спричинити головний біль і запаморочення. Також ознаками отруєння є підвищення тиску, прискорене серцебиття, нудота. Зіниці розширюються, шкіра блідне, ковтати стає складно, з'являються судоми і навіть висхідний параліч. Є ризик померти від задухи. А в результаті контакту зі шкірою з'являється дерматит.

ВОВЧИ ЯГОДИ

Зовнішній вигляд. Невеликий чагарник. Квітки рослини мають зеленуватий або рожевий відтінок. Плоди — невеликого розміру і червоного кольору.

Де росте? У лісах, також використовується як декоративна рослина.

Чим небезпечні? Червоні плоди рослини дуже привабливі для дітей. Але всього кілька штук цих ягід можуть спричинити летальний результат. Ознаки отруєння: блювота, судоми, біль у животі, сильне слиновиділення. Якщо ж дитина просто доторкнеться до листя рослини, на шкірі можуть виникнути опіки і пухирі.

ДУРМАН ЗВИЧАЙНИЙ

Зовнішній вигляд. Рослина має великі білі квіти у вигляді труб і велике листя.

Де росте? У сирих місцях, біля доріг, житлових будинків.

Чим небезпечний? Особливо отруйне насіння дурману. Отруєння можна виявити за ознаками: розширені зіниці, внутрішньоочний тиск, прискорене серцебиття, блювота, головний біль. Якщо після потрапляння рослини в шлунок дитини, вона вип'є води, в роті з'явиться неприємний смак.

△ *Режим доступу:* http://che.tvoemisto.tv/news/8_otruynyh_roslyn_pro_yaki_varto_rozpovisty_malyuku_pered_kinikom_78928.html

► *Моделювання ситуації «Перша допомога»*

1-ша група — «Перша допомога у разі отруєння рослиною»

2-га група — «Перша допомога при опіках отруйною рослиною»

3-тя група — «Перша допомога при укусах комах (бджола, оса, кліщ)»

4-та група — «Перша допомога при укусах свійських тварин»

5-та група — «Перша допомога при укусах диких тварин»

4. Теми для Щоденника вражень

- Ми із сім'єю в лісі.
- Щоб уникнути небезпеки у доквіллі, я...
- Мої п'ять бажань.

✓ ДЕНЬ 4. НАВИЩО В ПРИРОДІ ОТРУЙНІ РОСЛИНИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго дня вам, учителю й друзі!
Світла всім, щастя людського, тепла!
Ми всі зібрались в тісенькому крузі,
Щоб поміж нами взаємність була...

Н. Красоткіна

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Доквілля і здоров'я людей».

Тема дня «Навищо в природі отруйні рослини?»

— Діти, сьогодні я вам пропоную продовжити знайомство із дивовижним світом рослин. Учора ми говорили про небезпеку, що становлять отруйні рослини, а сьогодні з'ясуємо, навищо вони у природі. А чи вирощує людина вдома отруйні рослини?

► *Дискусійна шкала ставлення «Так/ні»*

«Чи вирощує людина вдома отруйні рослини?»

Ні 1___ 2___ 3___ 4___ 5___ 6___ 7___ 8___ 9___ 10__ТАК

Методичний коментар. Ця стратегія спрямована на з'ясування ставлення четвертокласників до означеної проблеми та організацію дискусії у класі. Учитель креслить на дошці дискусійну шкалу, діти отримують клейкий папір для запису (*стікери*). Учитель пропонує учням підписати папір і приклеїти його в тому місці на шкалі, яке відображає їхнє ставлення до проблеми, що розглядається.

Учень виходить до дошки та може розмістити свій аркуш на одному з протилежних країв шкали або посередині: ближче до «так» або «ні».

Потім діти об'єднуються у три групи — «Так», «Ні», «Не визначились». Учні із груп «Так», «Ні» декілька хвилин обговорюють свої думки, а потім представники груп по черзі пояснюють свою позицію, обґрунтовуючи свій вибір. Діти групи «Не визначились» уважно

слухають аргументи кожної з груп, а потім мають можливість змінити свою позицію на шкалі ставлення або залишити позначку на встановленому місці.

► Відгадування загадок

- ▼ На тоненькій стеблині
Висять білі горошини. (*Конвалія*.)
- ▼ Тонка ніжка, наче спис.
Жовта квітка — це... (*нарцис*).
- ▼ Осіння квітка сукню вділа
Рожеву, жовту й ніжно-білу.
Стоїть, неначе їжачок,
У неї сотні пелюсток. (*Хризантема*.)
- ▼ Королева клумб і детективних романів Агати Крісті. (*Наперстянка*.)
- ▼ Популярна садова рослина, що сягає 5 метрів заввишки, не має запаху. Цвіте рожевими, синіми або зеленкувато-білими квітками, зібраними у великі китиці, немов солодка вата. (*Гортензія*.)

► Гра «Вірю — не вірю»

Учитель кожне запитання починає зі слів: «Чи вірите ви, що...».

Учні хором відповідають.

Чи вірите ви, що...

- Конвалія, нарцис, наперстянка, хризантема, гортензія — це отруйні рослини. (*Вірю*.)
- Із отруйних рослин люди виготовляють ліки. (*Вірю*.)
- Усі отруйні рослини є лікарськими. (*Не вірю*.)
- Отруйні речовини можуть міститися у всій рослині, або в різних її частинах — надземних: листках, квітках, плодах, насінинах, корі та підземних: кореневищах, коріннях, цибулинах, бульбах. (*Вірю*.)
- Цілющі властивості притаманні різним частинам рослин: листю, стеблю, корінню, плодам або квіткам. (*Вірю*.)
- Краще збирати лікарські рослини погожої днини. (*Не вірю*.)

3. Групове заняття

► Гра «Суд над отруйними рослинами»

Учні об'єднуються у 4 групи.

1-ша група — рослини;

2-га група — звинувачення (*прокурори і свідки звинувачення*);

3-тя група — захист (*адвокати і свідки захисту*);

4-та група — судді.

Групам необхідно підготувати виступи відповідно до ролей, які вони обрали. У своєму виступі слід навести всі необхідні аргументи.

» Кошик ідей «Навіщо в природі отруйні рослини?»

Дають кисень, виготовляють лікарські засоби — настоянки, відвари, пігулки; милують око; квіти є атрибутом свят...

4. Теми для Щоденника вражень

- Я хочу знати цілющі властивості лікарських рослин.
- Моя улюблена квітка.
- Мій безпечний відпочинок на природі.

✓ **ДЕНЬ 5. ЇСТІВНІ ТА ОТРУЙНІ ГРИБИ. ЯК ЇХ РОЗРІЗНИТИ?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Діти промовляють віршоване привітання, виконуючи відповідні рухи.

Промінь падає в долоні —	В небо пташечка злетіла —
Другу усміхнись.	Спробуй полети.
Очі у небес бездонні —	Деся за лісом сонце сіло —
За руки візьмись.	Тож сідай і ти.
Шелестить над нами листя —	А на річці є місточок —
Весело стрибай.	Швидше перейди.
Хвиля мружиться іскристо —	На галявині грибочок —
Тож і ти моргай!	В кошик поклади.
Задощила раптом хмарка —	Ось така вона, природа —
Руки підставляй.	В небо задивись.
Потім знову стало жарко —	Пісня лине понад світом —
Голову сховай.	Другу усміхнись!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Довкілля і здоров'я людей».

Тема дня «Їстівні та отруйні гриби. Як їх розрізнити?»

— Відгадайте загадку.

- ▼ В теплий дощик народився,
Парасолькою накрився,
Може б, лісом пострибав,
Якби другу ногу мав. (Гриб.)

— Які слова вам допомогли її відгадати?

— Чи збирали ви гриби? Поділіться своїми враженнями.

— Які гриби ви знаєте? Чому їх так назвали?

— У нашому краї росте багато грибів. Але як дізнатися, їстівні вони чи отруйні? Кожному, хто вирушає з кошиком до лісу, потрібно навчитися розрізняти гриби спочатку за малюнками, а потім і у лісі.

— Які гриби можна сміливо брати до кошика?

3. Групове заняття

► Руханка «Беремо — не беремо»

Учитель читає вірш, діти крокують, вибирають, що можна брати в лісі, а що — ні. На слова «беремо» присідають, «не беремо» — тягнуться руками вгору. (Під час гри педагог може демонструвати ілюстрації грибів.)

Всі ми лісом ідемо.
Ось шипшина. (Беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Мухомор. (Не беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Маслючок ось. (Беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Квіти ось. (Не беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Ось опеньок. (Беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Ось гніздо. (Не беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Яблука ось. (Беремо.)
Всі ми лісом ідемо.
Боровик ось. (Беремо.)

► Робота в групах. Складання діаграми Венна

Діти об'єднуються у 3 групи. Кожна група отримує світлини із зображенням грибів та невеликий текст. Необхідно за допомогою діаграми Венна порівняти їстівні й отруйні гриби.

1-ша група — порівняти опеньки з їхніми двійниками — несправжніми опеньками.

Опеньки збирають по всій Україні. І тому дуже легко сплутати їх із небезпечними отруйним побратимом — опеньком несправжнім. Якщо помилково з'їсти цей гриб, людина відчує сильний біль та матиме кишково-шлунковий розлад на 24–36 годин. Опеньок несправжній менший за їстівні опеньки, тонший та без плівки. Шапинка несправжнього опенька округло-плоска, сірчано-жовтого кольору, в центрі червонувата. Пластинки зеленувато-сірого кольору.

2-га група — порівняти білий гриб із жовчним грибом.

Жовчний гриб називають двійником білого гриба. І справді, схожість неймовірна! Також гриб схожий на молодий підберезник, бо має на ніжці чорну сітку. Поширений жовчний гриб на Поліссі. Зустріти його можна з червня до листопада.

3-тя група — порівняти лисички з несправжніми лисичками.

Лисичка несправжня зустрічається по всій Україні у хвойних лісах на старих трухлявих пеньках сосни, іноді на землі серед мохів. Росте поруч зі справжніми лисичками. У неї яскравіший, червонувато-оранжевий, червоно-мідний колір, у круглої воронки капелюшка більш рівний край, ніж у справжньої лисички.

► Гра «Їстівні — неїстівні»

Учитель демонструє ілюстрації грибів. Якщо гриб їстівний, діти плескають у долоні, називаючи його, якщо отруйний — тупають ногами, теж називаючи.

— Які страви можна готувати із їстівних грибів?

4. Теми для Щоденника вражень

- Я люблю (не люблю) збирати гриби.
- Моя улюблена страва з грибів.
- Якби я був (була) кухарем у грибному ресторані...

ТИЖДЕНЬ 3. ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ

✓ ДЕНЬ 1. ЧИМ ПОРАДУВАТИ ДРУГА?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► Вправа «Одне до одного»

Учні стоять парами. Ведучий дає команди: «Рука до руки!», «Вуха до вуха!», «Спина до спини!», «Плече до плеча!» тощо.

За командою «Одне до одного!» слід змінити пари.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Люби і знай свій рідний край».

Тема дня «Чим порадувати друга?»

► Технологія «Кола по воді»

Обрати слово. Записати його у стовпчик. Написати поруч із кожною буквою іменник, що починається з поданої букви. Скласти розповідь із використанням усіх слів.

д — ... (доброта...)

р — ... (радість, розум...)

у — ... (увага, усмішка...)

г — ... (гордість...)

— Хто такий «надійний друг»?

- Що означає «дружити»?
- Що об'єднує друзів?
- Чи проводите ви час з друзями на природі?
- Що цікавого траплялось там із вами?
- Чим ви можете порадувати друзів саме на природі?

► *Гра «Східний базар»*

Кожен учасник отримує папірець. На ньому записує своє хобі так, щоб ніхто не бачив. За сигналом учителя всі учасники вільно рухаються класом та шукають однодумців, які мають такі самі вподобання, й об'єднуються у групи.

► *Метод «Прес»*

Групі потрібно за допомогою методу «Прес» довести, чому саме це хобі є найкращим.

- Я вважаю...
- Тому що...
- Наприклад, ...
- Отже, ...

— Яке хобі найпопулярніше?

► *«Незакінчене речення»*

- Я хочу бути схожим на свого друга, тому що...
- Я б хотів, щоб мій друг...
- Ми разом із другом...

3. Групове заняття

► *Робота в групах*

1-ша група. Придумати, чим можна порадувати друга.

2-га група. Вибрати якості, які заважають дружити.

3-тя група — лікарі. Придумати рецепти від хвороби «немає друзів». Можливо, цей рецепт допоможе позбутися цієї людської хвороби і зробить людей кращими одне для одного.

► *Графічна вправа «Мої друзі»*

Мета: діагностування та з'ясування проблем у міжособистісних стосунках дитини.

Обладнання: кольорові олівці, фломастери, папір.

Завдання. Намалюйте кольоровими олівцями своїх друзів. Можна намалювати їх як людей, а можна — у вигляді тварин, птахів, квітів, дерев тощо.

Рекомендації педагогові. Після малювання потрібно обговорити малюнок із дитиною, поцікавившись: хто тут намальований; чому вона намальувала саме цих дітей; чому намальувала їх у певному образі.

4. Теми для Щоденника вражень
- Чим порадувати друга?
 - Якщо мій друг засмучений, то я...
 - Скажи мені, хто твій друг, і я скажу тобі, хто ти.
 - Щоб бути справжнім другом, я...

✓ ДЕНЬ 2. НЕЙМОВІРНЕ ПРО РОСЛИНИ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Треба разом привітатись:
 «Добрий день! Добрий день!»
 Дружно й весело сказати:
 «Добрий день! Добрий день!»
 Вправо, вліво повернутись:
 «Добрий день! Добрий день!»
 Одне одному всміхнутись:
 «Добрий день! Добрий день!»

» Вправа «Капелюшок бажань»

- Я бажаю квітам...
- Я бажаю друзям...
- Я бажаю собі...
- Я бажаю всім...

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Люби і знай свій рідний край».

Тема дня «Неймовірне про рослини»

— Діти, що ви знаєте про рослини?

» Стратегія «ЗХД (Знаю, Хочу знати, Дізнався)»

Діти об'єднуються у групи за порами року.

Завдання. Пригадати все, що відомо про рослини з власного досвіду, та заповнити таблицю.

Знаємо	Хочемо знати	Дізналися

— За якими ознаками можна об'єднати рослини у групи?

— Поміркуйте, які з рослин є най-най-най...?

» Цікаві факти

Дослідники вважають, що рослини наділені почуттями, інтелектом, володіють пам'яттю, відчуттям часу, можуть розрізняти кольори і спілкуватися між собою або застерігати одне одного. Вони вміють розпізнавати загрозу, тремтять від страху, можуть кликати на допомогу; здатні взаємодіяти одне з одним та іншими живими істотами

на відстані, розрізняють настрої і наміри людей; випромінювання, що випускається ними, може бути зафіксовано спеціальними приладами.

З-поміж українських рослин є дуже цікаві екземпляри, про здібності та особливості яких ми зовсім не здогадуємося.

Найстаріше дерево України — маслина Геродота. Цій бабусі вже 2000 років. Мешкає вона у Нікітському ботанічному саду.

Друге місце посідає фісташка Біберштейна (1700 років), а третє — дуб Чемпіон (1300 років).

Найдовговічніша рослина — тис ягідний. Унікальне дерево, яке ще називають у народі «негний-дерево». Воно дійсно не боїться води, тому з тису часто виготовляли човни. Тривалість життя ягідного тиса — 4000 років! Сьогодні кількість дерев стрімко скорочується, тис занесений до Червоної книги України.

Найвище дерево України — модрина. Їй уже близько 150 років, росте вона у Рахові (Закарпатська область) та має висоту 54 метри.

Найменше українське дерево — верба туполиста. Деревце сягає всього 15 см заввишки. Знайти унікальне дерево можна в Карпатах.

Найнебезпечніше дерево — це тополя. Виявилось, що для людини воно як енергетичний вампір. Відпочинок під цим деревом висмоктує з нас сили.

Найживильніше дерево — дуб. Під ним, навпаки, ми заряджаємося енергією.

Найотруйніша рослина — дафне мезереум, яка зростає у Карпатських горах. Місцеві назви: вовчі ягоди, вовчатник, перець дикий.

Найдовше коріння має паслін лохолистий. Коріння цієї рослини сягає 65 метрів завдовжки.

Найбільший розмір листя має кремена гігантська. Росте вона лише на Тернопільщині (урочище Щупарка). Діаметр її круглого листя сягає 1 метра.

Найменші квіти має українська водоплавна рослина ряска мала. Її квіточки майже не помітні для людського ока — діаметром 0,5 міліметра.

Найбільшу кількість насіння має амарант. На одній рослині може достигати пів мільйона насінин.

Найкисліша українська рослина — щавель. Сік у листочках та стеблах містить кислоту з концентрацією 1,42%.

Найсолодша українська рослина — цукровий буряк. Коренеплід у своєму складі містить 24% цукру.

Найдорожчою рослиною, яку вирощують в Україні, є шафран. Це також найдорожча приправа у світі.

— Ліси називають «легенями планети», адже вони переробляють вуглекислий газ на кисень, вкрай потрібний для життя живих організмів. Це — справжня «фабрика» з виготовлення кисню.

Ліс — це не тільки користь для планети, але й ліки для душі. Прогулянка лісом — незабутня пригода. Свіже повітря, знайомство з дикою природою, пошук лісових делікатесів та пікнік у родинному колі дарують багато задоволення, залишаючи приємні спогади.

Однак статистика невтішна: щороку в лісах країни губляться сотні дітей.

► *Проблемне питання*

— Як підготуватися до походу в ліс?

— Як ви орієнтуєтесь у лісі?

► *«Читання з позначками»*

ПАМ'ЯТКА

- Запам'ятай! Ніколи не йди до лісу без дорослих, навіть якщо місцевість тобі добре знайома.
- Перед тим як вирушити в подорож, подбай про повний заряд мобільного телефону. За потреби, ти завжди зможеш зателефонувати рідним та повідомити приблизне розташування. GPS-трекери, браслети чи наручні годинники-няні — теж дуже корисні. Ці прилади фіксують координати і надсилають їх тобі за допомогою SMS. Разом із батьками поцікався у свого оператора про послугу контролю місцезнаходження. На території України такі надають *Kyivstar* та *Vodafone*.
- Завантаж на телефон спеціальний додаток-путівник, як от *ForestNavigator*. Він покаже на карті місце твого розташування та зорієнтує у потрібний момент.
- Надягай до лісу одяг яскравого кольору. Так заблукалого легше помітити під час пошуку. Чудово, якщо на одязі будуть смужки, що відбивають світло.
- Компас — обов'язкова річ для грибників та любителів лісових прогулянок. Однак придбати компас — лише половина справи, головне — навчитися ним користуватися. Перед походом до лісу зауваж, з якого боку від дому він розташований: якщо на півночі, повертатися слід на південь.
- Йдучи до лісу, прихопи із собою воду та легкий перекус, що не зіпсується.
- Стане в пригоді свисток. Він допоможе сповістити про себе.
- Перед тим як вирушати в похід, неодмінно сповісти батьків, куди йдеш та коли плануєш повернутися.

3. Групове заняття

► Перегляд відеоролика «Коротко про головне. Що робити, якщо ви загубились у лісі?»

△ Режим доступу: <https://youtu.be/zgZ5gm0q2kY>

— Що нового ви дізналися?

— Про що б ти розказав товаришеві, який збирається до лісу?

► Телепередача «Без паніки!»

Діти об'єднуються у групи. Кожна група отримує картку з інформацією.

Завдання: ознайомитися з порадами, підготуватися розповісти цю інформацію у вигляді виступу на телебаченні.

1-ша група

- Зателефонуй батькам та повідом, що заблукав. Однак телефонувати рідним безліч разів не потрібно — бережи заряд телефону. За ним тебе легше буде знайти пошуковій групі. Якщо мобільний телефон розрядився, не бійся. Страх та паніка можуть тільки погіршити становище. Краще заспокойся і прислухайся до навколишніх звуків. Звук трактора на найближчому полі, шум залізниці або машин сусідньої траси допоможуть тобі вийти з лісу. Якщо характерних звуків не чути, залишайся на місці.
- Зверни увагу на природні орієнтири. Мурашник зазвичай розташований з південного боку, а мох росте з північного боку дерева. Своєрідним компасом служать і ягоди. З північного боку ягоди зелені, з південного — більш стиглі. Визначити сторони світу можна й за сонцем.
- Якщо ніч застала у лісі, не варто впадати у відчай, у темну пору доби орієнтуватися в лісі можна за Полярною зорею, яка завжди вказує на північ. Щоправда, блукати лісовими нетрями вночі — погана ідея, надійніше залишатися на місці. Природні орієнтири краще перевіряти на уроці географії або під час навчань зі спортивного орієнтування.

2-га група

- Вивести з лісу може і стежка. Однак не всі стежки протоптані людьми. Вони можуть бути створені тваринами. Тому якщо ти пройшов лісовою стежкою кілька десятків метрів і не побачив жодного об'єкта цивілізації (*квартильний стовп, лавка, облаштоване джерело*), краще повернутися назад тим самим шляхом. Якщо ти стомився і сів перепочити, повісь на дерево куртку чи сумку. Можливо, тебе помітить перехожий грибник і допоможе знайти шлях додому.

- Людям, які заблукали у лісі, рятувальники рекомендують рухатися вздовж лінії електропередач, триматися доріжок, лісових стежок, уникати річок та боліт.
- Навіть якщо ти зголоднів, у жодному разі не їж ані грибів, ані ягід. Не наближайся до водойм, не пий із них. Не вилазь на дерево, адже це не допоможе.

3-тя група

- Якщо чуєш лемент, шурхіт, крики — стукай палицею по дереву, кричи, свисти. Відгукуватися обов'язково. Найкраще стукати палицею по дереву — цей звук поширюється значно далі, ніж голос.
- Чекай допомоги і не бійся, що тебе сваритимуть,— заблукати може кожен. Тебе шукатимуть мама, тато, поліція, собаки, незнайомі люди і навіть вертоліт. До речі, якщо ти бачиш, що летить вертоліт, потрібно допомогти йому тебе помітити: вийди просто неба, ляж, розмахуй руками і ногами. Людину, яка стоїть, побачити складніше.
- Якщо твоє ім'я вигукує чужа людина, це той,— хто приїхав спеціально тебе шукати. Іди до нього, він буде дуже радий тебе зустріти, допоможе швидше вийти з лісу і потрапити до мами і тата.

4. Теми для Щоденника вражень

- Про що слід пам'ятати, збираючись до лісу?
- Якщо я заблукав (*заблукала*) у лісі...
- Без паніки! Я знаю, що робити.

✓ ДЕНЬ 4. ЯК МАНДРУЮТЬ РОСЛИНИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► Вправа «Усмішка»

Якщо усміхнутися перехожому — він усміхнеться у відповідь.

Якщо усміхнутися небу і сонцю — розійдуться хмари.

Якщо усміхнутися Всесвіту — трапиться щось казкове.

Нумо усміхнемося губами, долонями, очима, серцем.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Люби і знай свій рідний край».

Тема дня «Як мандрують рослини?»

— Хто такий мандрівник?

— Чи можуть рослини мандрувати? Яким чином? Обґрунтуйте відповідь.

— На нашій планеті існує близько 300 тисяч видів рослин, які стали мандрівниками.

— Яким чином деякі види рослин раптово з'являються за тисячі кілометрів від своєї природної домівки і легко оселяються в новій місцевості?

Таких питань можна поставити безліч. Є місцевості, де можна побачити представників майже з усіх континентів.

Отже, рослини можуть мандрувати і, як бачимо, на дуже великі відстані.

— Як же подорожують рослини?

Роблять вони це за допомогою насіння. Чого тільки не придумала природа, щоб ніжне насіннячко виявилось якнайдалі від батьківської рослини! Адже поблизу неї у насіння мало шансів вижити.

Для цього рослини використовують силу вітру, воду, різних тварин, птахів, комах і навіть людину, які відіграють для них роль своєрідних «транспортних» засобів.

3. Групове заняття

Діти об'єднуються в групи.

Завдання: ознайомитися з текстом, підготувати повідомлення, заповнити понятійну таблицю.

Поширення за допомогою			
1-ша група — вітру та води	2-га група — тварин	3-тя група — птахів	4-та група — людини та самостійно

□ Поширення за допомогою вітру та води.

Найбільш часто для поширення насіння використовується сила вітру. Кількість видів рослин, насіння яких поширюються вітром, величезна. До них належать багато дерев, чагарники, трави, рослини лісу, прибережна рослинність. Більшість нам добре знайомі — це верба, осика, тополя, клен, ясен, береза, а також іван-чай, очерет, рогіз, кульбаба, мати-й-мачуха і багато інших. Насіння рослин, які поширюються вітром, легкі, дрібні, мають крилаті вирости, парашутики або волоски.

Насіння рослин, які поширюються водою, мають водонепроникні тканини, вирости, заповнені повітрям, та слизові покриви із бульбашками.

До рослин, які поширюються водою, належать, здебільшого, водяні та болотяні рослини: латаття, глечики, ряст тощо.

- Поширення за допомогою тварин.

Насіння рослин, які поширюються тваринами, мають гачечки, щетинки, шипи, клейкі виділення та інші вирости, за допомогою яких вони можуть прикріпитися до шерсті тварин. До таких рослин належать: лопух, череда, липучка, бальзамін тощо.

Свійські тварини (*корови, коні, вівці*) теж сприяють поширенню насіння, зокрема й бур'янів. Пройшовши неперетравленими крізь кишечник, насіння потрапляють у гній, а разом із ним — на поля.

Ведмеді, олені, кабани, борсуки, зайці та інші тварини також сприяють поширенню рослин. Плоди перетравлюються, а насіння проходять крізь кишечник неушкодженими. Вчені знаходили на місці старих куп ведмежих екскрементів густі сходи черемхи, шипшини, горобини, малини, груші. Таким чином, ведмеді (*й інші великі тварини*) несвідомо виробляють гніздовий посів рослин, ефективність якого доведена агрономічною наукою.

Мурахи часто запасують насіння. Уздовж мурашиних стежок дуже часто виростають рослини, насіння яких розносять мурашки.

- Поширення за допомогою птахів.

Насіння рослин, які поширюються тваринами, мають м'ясистий соковитий оплодень, як приманку для поїдання.

До рослин, які поширюють птахи, належать: калина, горобина, вишні, червона і чорна бузина, терен, смородина, шипшина, барбарис, брусниця, малина, суниця та інші рослини зі смачними плодами. Птахи поїдають навіть отруйні для людини ягоди — вовче лико, конвалію, виснівку дволисту, неїстівні плоди бруслини і жимолості. Насіння цих рослин не перетравлюються, а виходять із послідом.

- Поширення за допомогою людини та самостійно.

Насіння рослин, які поширюються людиною, доволі різноманітне, адже люди, переселяючись із місця на місце, свідомо і несвідомо переносять плоди. До рослин, які поширюються людиною, належать майже всі культурні рослини та дикорослі, що ростуть поруч із житлом.

Плоди рослин, насіння яких поширюється самостійно, при дозріванні розтріскуються, розкриваються, осипаються і розкидають насіння на значні відстані. До рослин, які поширюються самостійно, належать: акація, люпин, каштан, скажений огірок, злакові рослини тощо.

- » *Робота в парах. Аплікація з насіння «Соняшник»*

— Соняшник — справжній мандрівник! Він прийшов до європейців із південної частини Північної Америки. Сім'янки соняшника (*так називаються кошики з насінням*) були привезені в Європу іспанцями — завойовниками Америки.

Уперше соняшник був посіяний у Мадридському ботанічному саду 1510 року, і його цвітінням приходили милуватися навіть придворні дами і кавалери! До Росії ця рослина завезена у XVIII столітті. Тоді у нього були дрібні численні кошики (*суцвіття*), дрібне насіння, і його вирощували як декоративну рослину. Пізніше соняшник почали сіяти на городах і вживати його насіння як ласощі.

Перегляд майстер-класу з виготовлення аплікації «Соняшник» із природних матеріалів. Виготовлення аплікації.

△ *Режим доступу:* <https://youtu.be/oR1WsZ8SZXc>

4. Теми для Щоденника вражень

- Мене вражають рослини...
- Якби я був (була) вітром-перевізником...
- Мандрівка маленької насінини.

✓ ДЕНЬ 5. ЯКІ РОСЛИНИ-МАНДРІВНИКИ ВИРОЩУЮТЬ НА НАШИХ ЗЕМЛЯХ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► *Вправа «Поліпши настрої»*

Діти утворюють коло, взявшись за руки. Кожен по черзі розповідає про свій настрій, пояснює причину. Якщо хтось у класі невеселий, діти «поліпшують» настрій товаришеві за допомогою пози, жестів, міміки, лагідних слів, віршів чи пісень.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Люби і знай свій рідний край».

Тема дня «Які рослини-мандрівники вирощують на наших землях?»

- Чи любите ви бувати на дачі? (... в селі у бабусі та дідуся?)
- А працювати в саду і на городі?
- Які рослини вирощують ваші батьки (*дідусі, бабусі*)?
- Які ваші улюблені квіти, овочі, фрукти?
- Що ви знаєте про батьківщину цих рослин? Звідки вони з'явилися на українських землях?

► *Робота з картою «Історична батьківщина рослин»*

Для цієї роботи вчителів слід заздалегідь приготувати карту світу та невеликі предметні малюнки рослин-мандрівників, які потім учні прикріплюють на карту.

— Послухайте казку про первоцвіти і позначте на карті світу країни-батьківщини рослин-мандрівників.

ЯК КВІТИ-ПЕРВОЦВІТИ З'ЯВИЛИСЯ В УКРАЇНІ

У далекій Франції жила справжня красуня Конвалія. Дивувала всіх своєю чарівною вродою. Була вона ніжна і тендітна,

мала витончений стан, а на ньому — маленькі сріблясті дзвіночки, які тремтіли від найменшого подиху вітру.

Сонечко рідко радувало Конвалію своїм теплом, а тому вона простягала свої рученята-пелюсточки, немов хотіла торкнутися сонячних променів.

— Яка краса! — раптом почула квітка і вмить опинилася в руках людини.

— Не бійся, люба, я зігрію тебе і повезу в країну, де ранньою весною сонце зігріває землю. Сподіваюся, тобі там сподобається і ти залишишся в ній жити.

Довго мандрувала квіточка, і одного ранку яскраві промінці сонця торкнулися ніжного тільця, вона відчула під ногами добрий ґрунт, і весело заспівали маленькі дзвіночки.

— Як тут добре! — усміхнулася квіточка.— Та чи не буду я тут самотньою?

Озирнулася вона довкола і побачила блакитні оченята невідомих, проте дуже схожих між собою квітів.

— Ви, мабуть, брати?

— Так, я Пролісок, побував в Англії, Європі, Азії та навіть на Кавказі, доки прибув до цієї чудової країни.

— А я — брат Підсніжник, прибув із далекої Америки. Як тільки з'являються перші промінці, ми поспішаємо зацвісти, бо дуже любимо життя і радіємо теплу.

— Я теж із нетерпінням чекаю сонечка і не боюся морозу,— сказала Конвалія.— Тож ми можемо товаришувати, адже разом легше долати перешкоди.

Друзі взяли за руки і так весело засміялися, що тоненька крижана скоринка довкола почала танути.

— Діти, чи сподобалась вам казка? Що здивувало?

— Хто був уважним і запам'ятав, звідки прибули квіти-первоцвіти в Україну? (Учні позначають на карті ці країни.)

— Які рослини-мандрівники ви ще знаєте?

► *Крісло автора (або телепередача «Цікаво знати»)*

□ «Подарунок» царя Петра I.

Ти можеш уявити, що такий звичайний продукт на нашому столі, як картопля, звичайна картопля, була колись рідкісними ласощами!

До Європи картопля була завезена у XVI столітті іспанцями. Разом із золотом і сріблом, якими конкістадори навантажували свої каравели, вони брали із собою в дорогу і бульби картоплі. І ці нові рослини дуже дорого цінувалися.

Наприкінці XVII століття цар Петро Перший прислав з Голландії графу Шереметєву мішок картоплі, щоб той розіслав його по різних областях. Люди не вмiли його правильно вирощувати і їли не бульби, а ягоди, які отруйні. Минуло понад сто років, перш ніж картопля стала звичними продуктом на нашому столі. Перший час це була рідкісна страва навіть за царським столом. На парадному обіді 1741 року подали тільки 500 грамів для всього двору!

А батьківщина картоплі — американські гори Анди. Там, на висоті від 500 метрів і до 5 кілометрів, у дикому стані ростуть майже всі відомі види картоплі.

□ «Індійський гість».

А огірок, теж звичайнісінька рослина наших городів, як і картопля, належить до сімейства гарбузових. Родина його — Індія. Але в Європі він з'явився дуже давно. Культура огірків була відома ще в Стародавній Греції. А в Росії огірки широко поширилися у XVI–XVII століттях.

□ Баклажани... ДЕРЕВО?

У нас, та й у всій Європі баклажан росте як невелика трав'яниста рослина, що гине з настанням осінніх заморозків. Але уявіть: у тропіках, звідки родом ця рослина — наприклад, на острові Тайвань, баклажан — це справжнє багаторічне дерево вище людського зросту!

□ Карлики і велетні.

Томат, або як його називають, помідор, родом із Перу. Слово «помідор» походить від італійської назви «помо ді оро», що означає «золоте яблуко», а томат (*точніше*, «*томатль*») — так цю рослину називали перуанські індіанці.

У Перу досі можна зустріти дикий, тобто ще не «приручений» людьми томат. Плід цієї рослини розміром усього з вишню і важить не більше, ніж 5 грамів!

Зараз учені-ботаніки отримали різні сорти томатів із різноманітним забарвленням і формою. Є плоди, які важать 500 грамів і навіть 1 кілограм!

(Учні позначають на карті країни, звідки в Україну потрапили овочі.)

△ Режим доступу: <https://znai.com.ua/roslini-mandrivniki-ckav-fakti/>

3. Групове заняття

► Робота в групах. Гра «Де я був?»

Завдання: потрібно дібрати перелік слів, пов'язаних із місцем, де діти уявно побували і що побачили. Учні загадують ці слова іншій групі (за годинниковою стрілкою). Група має відгадати, де саме побували мандрівники, а також продовжити ряд слів-асоціацій.

Наприклад:

- Я бачив: смереки, швидкі струмки, гори. Де я був? Кого зустрів? Продовжте ряд слів: трембіта, полонини і т. ін.

4. Теми для Щоденника вражень

- Мене вразило...
- Рослини-мандрівники на моєму столі.
- Якби я був (була) мандрівником-чарівником, я б привіз (привезла) рослину, яка...

ТИЖДЕНЬ 4. НЕ БІЙСЯ, ТА СТЕРЕЖИСЯ

✓ ДЕНЬ 1. ЯК ПОВОДИТИСЯ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ НЕВІДОМИХ ПРЕДМЕТІВ, РЕЧОВИН, РОСЛИН ТОЩО?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► *Ритуал знайомства*

Мета: створити атмосферу психологічного і комунікативного комфорту; спонукати інтерес до особистості колег по роботі.

Кожен учасник повинен придумати формулу, що відображає його особистість — інтереси, риси характеру, таланти та ін., використовуючи знаки «плюс», «мінус», «помножити», «розділити», «дорівнює». (*Наприклад: Ольга = (авантюризм + 0,5 впевненість): нестабільність; Ірина = інтуїція + іронічність + лінь.*) Кожен пише свою формулу на аркуші паперу і прикріплює її собі на груди; учасники у вільному режимі розповідають про себе одне одному.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Не бійся, та стережися». Тема дня «Як поводитися у разі виявлення невідомих предметів, речовин, рослин тощо?»

► *Дискусійна шкала ставлення «Так/ні»*

«Чи завжди рослини корисні?»

Ні 1___ 2___ 3___ 4___ 5___ 6___ 7___ 8___ 9___ 10__ТАК

— Навколо нас чудова природа, якою хочеться не лише милуватися, а й досліджувати її. Хочеться понюхати, доторкнутися і навіть скуштувати, але слід пам'ятати, що не всі рослини безпечні.

У природі існують не тільки отруйні для людини гриби, а й рослини. В Україні трапляються такі отруйні рослини: беладона, блекота, дурман, паслін, цикута, болиголов, чемериця, вороняче око, вовчі ягоди тощо.

Гострі отруєння рослинами зазвичай відбуваються в теплу пору року серед туристів, які вживають незнайомі рослини в їжу, або серед дітей, які відпочивають у літніх таборах, на дачах. Інколи гострі

отруєння рослинами можуть виникати під час самолікування, коли люди вживають екстракти, відвари трав. Деякі отруйні рослини спричиняють сильні опіки шкіри, слизової оболонки та алергічні реакції у разі контакту з ними.

► *Робота в парах*

— Поміркуйте та обговоріть у парах, що слід робити, аби уникнути небезпеки. Обґрунтуйте відповідь.

► *«Крісло автора»*

1. Профілактика отруєнь рослинами.

- Обходити стороною невідомі рослини;
- не вживати невідомі рослини в їжу;
- не дозволяти дітям самостійно збирати ягоди;
- не вживати екстракти трав, виготовлених без погодження з лікарем;
- не збільшувати самостійно дозу екстрактів та відварів, призначених лікарем;
- якщо ви вирушаєте у подорож, не забудьте захопити із собою аптечку першої допомоги.

2. Ознаки та симптоми отруєння рослинами.

Отрути рослинного походження переважно впливають на роботу органів травлення та, інколи, центральну нервову систему. Симптоми отруєння з'являються через 1–2 години. Виникають нудота, блювота, пронос. Сильне зневоднення організму спонукає загальну слабкість. У разі отруєння, наприклад, ягодами блекоти з'являються запаморочення та галюцинації.

3. Перша допомога у разі отруєння рослинами.

Постраждалому дайте активоване вугілля, сорбенти. Покладіть постраждалого у ліжку. Викличте «Швидку медичну допомогу». Пам'ятайте: ваше здоров'я і життя є найціннішим скарбом, цінуйте його. Нехай обережність у поведженні з грибами, рослинами та ягодами стане правилом для кожного.

3. Групове заняття

► *Рухлива гра «Гриб, дерево, ягідка»*

Діти рухаються класом. Якщо ведучий каже «Гриб» — діти присідають, «Дерево» — піднімають руки вгору, «Ягідка» — зчіплюють руки «в замок».

► *Робота в групах. Дидактична гра «Грибники»*

— Після сезону рясних дощів у лісі чи парку з'являються вони — різних розмірів і видів гриби. Людина одразу звертає на них увагу, намагається їх вирвати, потримати у руках, відчути їхній аромат. Та не всі види є безпечними для здоров'я, і дітям про це слід добре знати.

Кожна група учнів отримує картки з ілюстраціями грибів та два кошики.

Завдання: назвати та відсортувати до кошика як їстівні, так і небезпечні гриби.

4. Темі для Щоденника вражень

- Чи завжди рослини корисні?
- Що я пораджу другові, який вирішив досліджувати природу?
- Перша допомога у разі отруєння в природі.

✓ ДЕНЬ 2. ЯК ПОВОДИТИСЯ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ НЕВІДОМИХ ПРЕДМЕТІВ, РЕЧОВИН, РОСЛИН ТОЩО?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► *Вправа «Прорекламуй себе»*

Діти утворюють коло. Кожен по черзі розповідає про себе, в чому він найкращий. Наприклад: «Я — Марія, я гарно танцюю; Я — Микола, я найкраще в нашому класі граю у футбол» тощо.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Не бійся, та стережися». Тема дня «Як поводитися у разі виявлення невідомих предметів, речовин, рослин тощо?»

— Останнім часом у світі, а також в Україні трапляються випадки, коли громадяни знаходять підозрілі предмети, які виявляються вибуховими пристроями. Такі предмети знаходять у транспорті, на сходових площадках, біля дверей квартир, в установах і громадських місцях.

Поводження з вибухонебезпечними предметами вимагає значної уваги й обережності. Від правильних дій залежать життя та здоров'я — як ваше, так і оточуючих.

► *Перегляд мультфільму «Як поводитись у разі виявлення невідомих предметів»*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/DmtnGFIEgwo>*

— Про що слід пам'ятати, якщо ти знайшов невідомий предмет?

— Що слід зробити у разі знаходження вибухонебезпечного пристрою?

— Що категорично заборонено робити у разі знаходження вибухонебезпечного пристрою?

— Які правильні дії у разі знаходження вибухонебезпечного пристрою?

— За яким номером слід зателефонувати?

Пам'ятайте! Розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці-сапери, які мають допуск до цього виду робіт.

► Сюжетно-рольова гра «Виклик рятувальників»

Завдання: обіграти ситуацію, у якій ви знайшли вибухонебезпечний пристрій, потрібно викликати рятувальників, розмову по мобільному телефону.

3. Групове заняття

► Навчальна гра «Евакуація»

— У школі знайдений вибухонебезпечний пристрій. Може статися вибух. В один момент школа може перетворитися на пекло, діти інших класів розгубилися. І тільки найстійкіші зможуть вибратися з цього пекла... Ви можете стати одними з них!

Діти отримують фішки різних кольорів (*сині, жовті, червоні*). Почувши сигнал, учні мають об'єднатися у групи за кольорами фішок, обрати капітана, який буде виводити команду до точки порятунку на вулиці. На аркуші паперу скласти перелік необхідних речей, які команда візьме під час евакуації із собою (*аптечка, протигаз, рюкзак з їжею тощо*). Кожна команда отримує маршрут виходу зі школи (*план виходу*).

За командою капітана учні повинні вдягнутися, не допускаючи паніки, узятися за руки та за зазначеним маршрутом звільнити приміщення класу. Команди зустрічаються на вулиці. Можна не виходити із класу, а розіграти евакуацію, рухаючись за маршрутом по класу.

Обов'язкова умова: всі дії група повинна виконувати тихо, інакше буде не допущена до евакуації.

4. Теми для Щоденника вражень

- Небезпеки сучасного світу.
- Якщо я знайшов (*знайшла*) вибухонебезпечні пристрої...
- Служби порятунку в надзвичайних ситуаціях.
- Евакуація — це...

✓ **ДЕНЬ 3. ТАКИЙ ВЕЛИКИЙ МАЛЕНЬКИЙ СВІТ**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► Вправа «М'ячі та компліменти»

Учні утворюють велике коло й перекидають одне одному два м'ячі (*наприклад, червоний і жовтий*) у заданому вчителем темпі. Учень, який кидає червоний м'яч, називає будь-кого з учнів на ім'я. Той, хто ловить м'яч, миттєво додає відповідний комплімент: «Галінка... весела!», «Петрик... хороший друг!».

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Не бійся, та стережися». Тема дня «Такий великий маленький світ»

► Вправа «Відгадайте, хто це?»

У кожного з нас по шість ніг. Наше тіло поділяється на голову, груди й черевце. У деякого з нас є одна чи дві пари крил. Більшість із нас відкладає яйця, з них вилуплюються личинки. Личинки перетворюються на лялечок, лялечки — на дорослих...

► Гра «Злови комаху»

Учитель озвучує назви тварин, зокрема комах. Діти, почувши назву комах, плескають у долоні. Якщо ж названо іншу тварину, розводять руки в сторони.

Ведмідь, сойка, лев, блоха, комар, сорока, муха тощо.

► Стратегія «ЗХД (Знаю, Хочу знати, Дізнався)»

Діти об'єднуються у групи за порами року.

Завдання. Пригадати все, що відомо про комах з власного досвіду, та заповнити таблицю.

Знаємо	Хочемо знати	Дізналися

△ Режим доступу: <https://youtu.be/ZRBWYMBjuk>; <https://youtu.be/72Amk403okY>

— Що для вас було новим?

— Якою інформацією ви хотіли б поділитися зі своїми рідними, друзями?

— Що найбільше вразило?

3. Групове заняття

► Робота в групах. Діаграма Венна

1-ша група. Порівняти муху та бджолу.

2-га група. Порівняти мурашу та комара.

3-тя група. Порівняти колорадського жука та сонечко.

► Стратегія «7 журналістських запитань»

Діти об'єднуються у групи.

Завдання. Придумати іншій команді сім запитань про комах та їхню важливість для природи, людини, тварин тощо. Запитання ставлять за годинниковою стрілкою: одна команда запитує, інша відповідає, а потім ставить запитання наступній команді.

«7 журналістських запитань»: Хто? Що? Як? Чому? Де? Коли? Навіщо?

4. Теми для Щоденника вражень
 - Дивовижний світ комах.
 - Комахи — це користь чи шкода?
 - Мене вражають такі комахи...

✓ ДЕНЬ 4. ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНІ ЛЮДИНІ КОМАХИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

▶ Вправа «Вітаємося співаючи»

Учитель пропонує учням уявити, що вони не вміють розмовляти, а вміють тільки співати. Але їм обов'язково потрібно привітатися, тому кожен по черзі «заспіває» своє вітання. За ним його вітання співають усі діти.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Не бійся, та стережися». Тема дня «Чим небезпечні людині комахи?»

— Ученим відомо близько півтора мільйона видів тварин. З них понад мільйон — це комахи, а решта — всі інші види тварин. Як ми бачимо, комахи посідають значне місце у світі. Комахи живуть скрізь, за винятком морських глибин.

— Яких корисних комах ви знаєте? (*Сонечко, мурашка, бджола...*)

— Пригадайте з власного досвіду, чим вони корисні.

— Уявіть себе в ролі котроїсь із цих комах і розкажіть про себе.

— Світ комах надзвичайно різноманітний. Вони мають велике значення в житті природи і людини. Чимало видів комах служать їжею птахам, риbam і ссавцям. З-поміж комах є хижакі, які поїдають інші види. Комахи беруть участь у ґрунтоутворенні, вони дають людині мед, віск, натуральний шовк тощо. Але є види, які завдають шкоди людині та природі.

— Яких шкідливих комах ви знаєте? (*Попелиця, комар, муха, воші, блохи, таргани, колорадський жук, травневий хрущ...*)

— Як ви гадаєте, чому вони шкідливі?

▶ Перегляд відеоролика «Яку небезпеку несуть комахи влітку»

△ Режим доступу: https://youtu.be/y4qj_B13osE

— Що для вас було новим?

— Якою інформацією ви хотіли б поділитися зі своїми рідними, друзями?

— Що найбільше вразило?

3. Групове заняття

► *Робота в групах. Метод «Суд від свого імені»*

Учитель об'єднує учнів у три групи — «суддів», «позивачів» та «відповідачів».

Завдання

«Суддям» — підготувати запитання.

«Позивачам» — підготувати вступну промову — обвинувачення комахам (*можна взяти конкретну комаху, наприклад: бджолу, шершня, комара та ін.*) та викладення аргументів.

«Відповідачам» — підготувати промову — відповідь на захист комах.

4. Теми для Щоденника вражень

- Життя без комах.
- Людина очима комахи.
- Небезпека від комах.

✓ ДЕНЬ 5. ДО ЯКИХ ПОЧУТТІВ СПОНУКАЄ ЗАВЕРШЕННЯ МАНДРІВКИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► *Гра «Живі руки»*

Діти шикуються парами одне за одним. Учень, який стоїть позаду, бере за руки того, хто стоїть попереду. Парі потрібно з іншою парою:

- познайомитися руками товариша;
- привітатися руками;
- посваритися руками;
- помиритися руками;
- попрощатися руками.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Не бійся, та стережися». Тема дня «До яких почуттів спонукає завершення мандрівки?»

— Чому люди подорожують?

— Чим цікаві подорожі?

— Про що можна дізнатися, подорожуючи рідним краєм?

— З чим люди повертаються із подорожі?

— До яких почуттів спонукає завершення подорожі?

► *Дискусійна шкала ставлення «Так / ні»*

«Чи завжди подорожі корисні нам?»

НІ 1___ 2___ 3___ 4___ 5___ 6___ 7___ 8___ 9___ 10__ТАК

» *Реклама рідного краю*

— Діти, до нас на гостину хоче завітати мешканець Австралії. Які місця рідного краю ви б запропонували відвідати іноземцеві? Що б ви йому показали? Чим би його зацікавили, пригостили? У що б одягнули? Які сувеніри запропонували б придбати? Про що б розповіли? З ким би познайомили? Складіть розповідь у вигляді реклами.

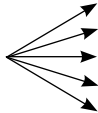
3. Групове заняття

» *Вправа «5 відчуттів»*

— До кожного слова доберіть ознаки, які б передавали відчуття смаку, дотику, слуху, нюху, зору (*колір*). Які нові несподівані образи у вас виникли?

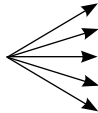
1-ша група

подорож

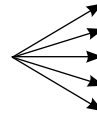
2-га група

враження

3-тя група

настрій

4. Теми для Щоденника вражень

- Україна вражає!
- Мої почуття від подорожі.
- Незабутні враження.

МАШИНА ЧАСУ

Нехай людина користується століттями, що минули, як матеріалом, на якому зростає майбутнє.

Жан Марі Гюйо

Майбутнє не можна передбачити, його можна винайти.

Денніс (Денеш) Габор

Майбутнє настає значно швидше, якщо йти йому назустріч.

Борис Крутієр

Не всі мрійники є переможцями, але всі переможці — мрійники; ваша мрія — запорука вашого майбутнього.

Марк Горман

Мета:

- створити умови для з'ясування впливу часу і людей на пам'ятки культури;
- сприяти формуванню навичок знаходити потрібну інформацію про минуле життя українців, їхню боротьбу за краще майбутнє, про відомих діячів культури і мистецтва України та світу з різних історичних періодів, перевіряти достовірність цієї інформації;
- дати змогу учням висловлювати власні думки і почуття з приводу побаченого і почутого;
- розвивати вміння розрізняти факти і фейки у простому медіатексті, створювати прості візуальні медіапродукти.

ТИЖДЕНЬ 1. БЕЗ МИНУЛОГО НЕМАЄ МАЙБУТНЬОГО

Музей повинен бути оселею муз, повинен одночасно бути і школою, і храмом, священним місцем, куди повинні стікатися всі для вивчення прекрасного і для поклоніння красі, щоб потім і в житті розуміти і любити красу.

Богдан Ханенко

✓ ДЕНЬ 1. ЯК З'ЯВИЛИСЯ МУЗЕЇ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

У всіх народів є слова вітання,
Вони повагу і любов несуть.
При зустрічі хороші побажання
Завжди людську відображають суть.

Н. Красоткіна

— Привітайте одне одного, висловлюючи свої побажання. (*Діти по колу обмінюються побажаннями.*)

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Без минулого немає майбутнього». Тема дня «Як з'явилися музеї?»

— Чи любите ви подорожувати?

— Я пропоную вам здійснити мандрівку на машині часу. Якою ви її уявляєте?

— Куди ми можемо потрапити на такій диво-машині?

— А де ще ми можемо ознайомитися з нашим минулим?

— Навіщо потрібні музеї?

— Для кого їх створюють?

— Відвідування музею — єдина офіційно можлива мандрівка у часі. Саме тут найкраще на прикладі роздивитися історичні артефакти чи художні об'єкти, аби краще зрозуміти їхню сутність та наблизитися до історії.

Тема місяця, яку ми сьогодні починаємо вивчати, — «Машина часу», тема тижня — «Без минулого немає майбутнього», а тема дня — «Як з'явилися музеї?».

► *Перегляд та обговорення мультфільму*

— Нумо переглянемо мультфільм «Корисні підказки. Помузеймося!?» телеканалу ПЛЮСПЛЮС.

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/-F-bMZhak-M>*

ЛЕГЕНДА

Колись дуже давно стародавні люди вірили у богів і складали легенди про них. Найголовнішим серед богів уважався Зевс. У цього бога було дев'ять дочок, яких називали музами. Кожну музу наділяли талантами. Серед них були муза віршів і музики, муза танців, муза театру та інші — кожна відповідала за певний талант.

Прадавні люди уявляли муз у вигляді красивих і молодих жінок. Люди прагнули стати такими ж довершеними, як і музи, тому вправлялися у музикуванні, танцях, акторстві та інших мистецтвах і науках. На честь муз будували палаци — музеї, тобто будинки для поклоніння музам.

— Які музеї ви вже відвідали?

— У якому мрієте побувати?

3. Групове заняття

► Стратегія «Кластер»

Завдання. Складіть кластер до слова «МУЗЕЙ». На чистому аркуші напишіть ключові слова, що є головними у розкритті питання. Поступово всі нові елементи з'єднуються прямою лінією з ключовим поняттям. Так установлюються нові логічні зв'язки між поняттями.

► Гра «Склади пазл»

Учні об'єднуються у 4 групи. Кожна група отримує набір пазлів із певним об'єктом, складає та озвучує інформацію, що міститься на їхньому звороті.

1-ша група. Юнібакен (Стокгольм, Швеція)

Музей Юнібакен вважають одним з найдивовижніших дитячих музеїв світу. Тут діти можуть погосподарювати на кухні Мумі-мами, завітати на гостину до Карлсона, покататися потягом й побешкетувати в будинку Пеппі Довгапанчохи.

2-га група. Немо (Амстердам, Нідерланди)

Один із найбільших навчальних музеїв Європи. Його експонати пояснюють дітям різні природні явища і закони фізики. Звісно, їх можна торкатися. Тут можна здійснити захопливу подорож у світ біомедицини та інформаційних технологій.

3-тя група. Науковий центр Коперника (Варшава, Польща)

Величезна територія наукових дослідів для дітей. Трикутні мильні бульбашки, експерименти з електрикою, можливість побачити, якої довжини кишка в людини і багато іншого. Також тут є кімната, у якій можна відчути, що таке землетрус за п'ятибальною шкалою.

4-та група. Музей популярної науки і техніки «Експерименталіум» (Україна, Київ)

З інтерактивними експонатами відвідувачі власноруч будують мости без жодного цвяха, спостерігають зародження торнадо, створюють блискавку, змушують літати магніт і навіть зазирають у нескінченність. Тільки простягни руку, щоб увімкнути, повернути, розкрутити, натиснути, потягти, штовхнути,— і ти на власні очі побачиш, як працює фізичний закон.

4. Теми для Щоденника вражень

- Яку музейну кімнату я хотів би (хотіла б) створити у школі?
- Музей, до якого я хочу помандрувати.
- Найбільше мені запам'яталася екскурсія до музею...

✓ ДЕНЬ 2. ЯК ЖИЛИ ЛЮДИ В РІЗНІ ІСТОРИЧНІ ЕПОХИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► «Такі різні часи»

Дітям пропонують зустрічатися і вітатися під різну музику в різному настрої, в різному стилі, неначе люди з різних культур і епох.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Без минулого немає майбутнього». Тема дня «Як жили люди в різні історичні епохи?»

— З давніх-давен слово «історія» означає розповідь про минуле (далеке і близьке) людини, родини, народу. Людство завжди цікавилось минулим. Ще відтоді, коли люди навчилися говорити, вони передавали інформацію про своє життя у міфах, легендах, віршах, піснях.

► **Робота з тлумачним словником**

Культурні епохи — історичні періоди, які характеризуються певним рівнем матеріальних, технічних і духовних досягнень.

— Як називають дослідників минулого?

— Які речі можуть розповісти про історію родини, країни, епохи?

— Чи є у ваших родинах речі, які передають від покоління до покоління і мають свою історію?

— Як далеко в минуле ми можемо зазирнути?

— Що ви знаєте про історію своєї країни в різні часи?

► **Перегляд та обговорення мультфільму**

— Нумо здійснимо мандрівку в минуле. Ми вирушаємо до Київської Русі, де познайомимося з Володимиром Великим: «Книга-мандрівка. Україна».

△ *Режим доступу:* https://youtu.be/w-EJo2_Y2HA

— Хто зробив багато добра для нашої держави?

— Чи завжди для перемоги потрібно застосовувати силу?

— Що зробив Володимир для Київської Русі?

► **Вправа «Встанови відповідність»**

Завдання. Визначити стрілочками відповідність назви відрізків часу та їхніх тлумачень.

Дата		календарний час певної події
Рік		проміжок часу, що дорівнює 100 рокам
Століття		одиниця вимірювання часу, що дорівнює періоду обертання Землі навколо Сонця (12 місяців, або 365 днів)
Тисячоліття		значний проміжок часу, більший за епоху чи період.
Ера		відрізок часу 1000 років

3. Групове заняття

— У первісному суспільстві повідомлення передавали у вигляді малюнків, а називали їх піктограми. Нумо і ми спробуємо залишити таке повідомлення про різні епохи:

1-ша група. Життя первісних людей. (Полювання, рибальство, землеробство, скотарство, кераміка.)

2-га група. Античність. (Херсонес, скіфи, кургани, прикраси, зброя.)

3-тя група. Середні віки. (Замки, храми, Київська Русь, ремесла, торгівля, школи, бібліотека.)

4-та група. Новий час. (Винаходи, козаки, космос, незалежність, свобода.)

► Гра «Вилучи зайве»

4. Теми для Щоденника вражень

- До якої епохи я хотів би (хотіла б) потрапити на машині часу?
- Що я змінив би (змінила б) в історії нового часу?
- Подорожуючи на машині часу, додому я обов'язково привезу...

✓ ДЕНЬ 3. ЧОМУ ВАЖЛИВО ЗНАТИ СВОЄ МИНУЛЕ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

У світі є культура спілкування.
Народів скільки — стільки є ідей.

Вона включає і слова-звертання,
 З якими ти приходиш до людей.
 Тому слова повинен говорити,
 Які приємність людям принесуть.
 Їх через серце маєш пропустити,
 Бо криється в словах велика суть.

Н. Красоткіна

Учитель говорить першому учневі (*учениці*) привітне слово-звертання, побажання, а учні продовжують далі по колу.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Без минулого немає майбутнього». Тема дня «Чому важливо знати своє минуле?»

— У кожної людини є своя історія. Є історія нашого міста, області, країни. Історія кожної людини, кожної родини — це частина історії країни. Озирайся на минуле, коли хочеш знати майбутнє,— говорить японське прислів'я.

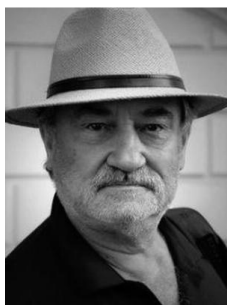
— Що ви знаєте про минуле своєї родини?

— Кого зі славетних українців ви можете назвати?

— Як виникла назва нашого міста (*села*)?

► *Вправа «Віднови послідовність»*

— Розташуйте фотографії у хронологічній послідовності (*відповідно до років народження*).

1. Княгиня Ольга	4. Богдан Ступка
2. Володимир Великий	5. Володимир і Віталій Клички
3. Богдан Хмельницький	6. Джамала

» *Фантастичні гіпотези*

— Уявіть, що Володимир Великий потрапив на машині часу із середніх віків у новий час. Що він може порадити нам?

3. Групове заняття

» *Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу*

- Учитель оголошує тему дискусії «Чому важливо знати своє минуле?» і повідомляє правила проведення:
 - усі учасники говорять стисло і конкретно;
 - надавати слово може тільки ведучий;
 - ведучий має право зупинити того, хто перевершив ліміт часу.
- Пропонує учасникам переглянути відеофрагмент із досліджуваної проблеми «Книга-мандрівка. Україна»
 △ Режим доступу: https://youtu.be/q9anZMA7-nl?list=RDCMUCHq5vXBXgKpUO_Nxl8pDKyw
- Надають слово «запрошеним», потім — глядачам, які можуть висловити свою думку або поставити запитання «запрошеним» упродовж хвилини.
- Підбивають підсумки дискусії.
- Теми для Щоденника вражень
 - Без колишнього немає теперішнього, тому що...
 - Кожен з нас повинен знати історію своєї держави...
 - Я пишаюся славетними українцями, які...

✓ **ДЕНЬ 4. ЩО Я ЗНАЮ ПРО ЖИТТЯ І БОРТЬБУ УКРАЇНЦІВ У МИНУЛОМУ?**

- Запрошення до ранкового кола. Вітання
 - » *Гра «Мімічні привітання»*
 Учитель пропонує привітатися за допомогою міміки та жестів.
- Обмін інформацією. Тема тижня «Без минулого немає майбутнього». Тема дня «Що я знаю про життя і боротьбу українців у минулому?»

НЕ ЗАБУДЬ!

Ще малий, але ж сміливець —
 Сам біжить у гай...
 Ти, мій хлопче, українець —
 Те запам'ятай.

Ще мала, а по барвінок
 Вже ходила в гай...
 Ти, дівчатко, українка —
 Тож не забувай.

Вирина стежина рідна
 З теплої трави...
 Мати наша — Україна,
 Не забудьте ви.

В. Терен

— Чому людина має завжди пам'ятати, звідки вона родом, де її коріння, глибоко знати історію свого народу, його мову, культуру?

► *Вікторина «Що ти знаєш про Україну?»*

- Хто заснував місто Київ?
- Скільки років незалежності України?
- Хто був першим в історії України Президентом?
- Хто написав слова Гімну України?
- Як називалося поселення українських козаків?
- Яке свято відзначають 24 серпня?
- Який куц є символом України?
- Яка найбільша річка України?
- Яку назву мала козацька держава, створена за дніпровськими порогами?
- Яке слово зашифроване в українському гербі?

— Якщо говорити про сучасні трагічні сторінки нашої історії, варто розпочинати із того, що історія має властивість повторюватися. Ми бачимо споконвічне прагнення до волі та незалежності нашої країни. Скільки довелося пройти шляху в боротьбі з ворогами, але український народ вистояв. Можливо, тільки сьогодні, у XXI столітті, ми усвідомили, що можна розуміти ціну власного життя і покласти його за незалежність, за цілісність і волю української держави. Чи ми змогли б повторити такий подвиг? А в нашій історії таких людей було чимало

— Що означає бути громадянином України?

► *Перегляд та обговорення відео «Історія, якою варто пишатись!»*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/o3qS9qbGH3k>*

— Кожен з нас повинен навчитися робити висновки з минулого і прогнозувати майбутнє, щоб ухвалювати правильні рішення вже сьогодні.

3. Групове заняття

► Гра «Що ти можеш подарувати Україні?..»

Діти утворюють пари, беруться за руки, шикуються ланцюжком одне за одним. Один учень — ведучий. Перша пара звертається до нього зі словами: «Якщо хочеш бути з нами, що зробиш для України?».

Ведучий повинен сказати, що він може зробити для України зараз або коли виросте, наприклад: любити свою Батьківщину, говорити українською мовою, дбати про природу, стати захисником України і т. ін. Після його відповіді всі піднімають руки, і ведучий проходить під піднятими руками. Дорогою він обирає кого-небудь із будь-якої пари і веде його за собою. У кінці ланцюжка вони утворюють нову пару. Той, хто залишився без пари, стає ведучим, і гра триває.

4. Теми для Щоденника вражень

- Мій родовід... Навіщо його знати?
- Якими я хочу бачити українців у майбутньому?
- Воля — маленьке слово, а всі йому раді...

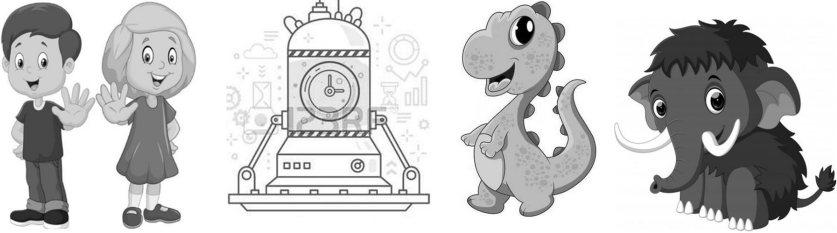
✓ ДЕНЬ 5. ЯК ДАЛЕКО В МИНУЛЕ МИ МОЖЕМО ЗАЗИРНУТИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

— В українській мові слова мають велику кількість синонімів. Залежно від ситуації можуть замінятися влучними виразами. Пропоную вам обрати своє привітання.

Добрий день!	Моє шанування!
День добрий!	Моє шануваннячко!
Добридень!	Здоров!
Привіт!	Здоров був!
Вітаю!	Здоровенькі були!
Мої вітання!	Слава Україні!
Радий вітати вас!	Добрий ранок!
Радий тебе бачити!	Доброго ранку!
Доброго здоров'я!	Бажаю доброго дня!
Доброго здоров'ячка!	Здрастуйте!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Без минулого немає майбутнього». Тема дня «Як далеко в минуле ми можемо зазирнути?» — Сьогодні ми отримали незвичайного листа. У ньому замість слів — малюнки. Спробуйте розшифрувати зміст послання.

— Як ми можемо дізнатися таємниці минулого?
 — З яких джерел ми можемо отримати таку інформацію?
 — Чи в усіх джерелах інформація про минуле людства однакова? Чому?

— Як ви вважаєте, які ознаки неправдивих новин?
 — Про створення світу, появу на Землі динозаврів, утворення нових держав і релігій, винаходи людства ми дізнаємося з різних джерел. У давнину цю інформацію передавали з вуст в уста. Іноді люди фантазували, додаючи у свої розповіді фантастичні подробиці. У повсякденному житті важливим є вміння відрізнати правдиву інформацію від упередженої чи односторонньої.

— Як можна перевірити правдивість інформації?

► *Метод «Прес»*

- Я вважаю, що інформацію, отриману з одного джерела, потрібно...
- Тому що...
- Наприклад, ...
- Отже, ...

3. Групове заняття

Завдання для груп. Скласти колективну розповідь «Якби у вас була машина часу» (і Ви могли б повернутися на деякий час назад у певний час та місце в минулому, коли і куди б Ви повернулися? Чому? Поясніть свою відповідь, використовуючи конкретні причини та приклади).

► *Словникова робота*

Фейк — від англ. *fake*, підробляти, шахраювати. Означає підробку, вигадку, щось несправжнє. Часто вживається в інформаційній сфері, коли йдеться про новини тощо.

» *Фантастичні гіпотези*

— Що трапиться, якщо у ЗМІ розповідатимуть лише неправдиві новини?

» *Гра «Фейк чи правда?»*

Кожна група отримує два тексти. Діти повинні визначити, яка інформація правдива, а яка — фейкова.

Варіант 1. Первісні люди на українських землях.

На українських землях первісні люди з'явилися близько 1 млн років тому, в період раннього палеоліту. Трохи пізніше, приблизно 40 тис. років тому, в Україні з'являється «*homo sapiens*» — людина, яка фізично та розумово схожа на сучасну. Вона вже вміла добувати вогонь, готувати собі їжу, тим самим почала відокремлюватись від тваринного світу. Кам'яні знаряддя праці давні люди виготовляли переважно з кремнію.

Варіант 2. Біографія Богдана Хмельницького

У селі Суботіві люди розповідають, що там колись жили одинокі дід і баба. Дітей у них не було. Одного разу чують вони, що в них коло ганку плаче дитина. Вони вибігли швиденько і побачили немовля, загорнене в ряднину. Лежить під хмелем, що оповив ґанок.

Пораділи дід з бабою і забрали дитину в хату. Почали вони думати-гадати, як назвати малого.

А баба й каже:

— Він нам Богом даний, то й назвімо його Богданом, а ще знайшли його під хмелем, то хай ще зветься і Хмельниченком.

Так і виріс у них Богдан Хмельницький.

4. Теми для Щоденника вражень

- Якби я був (була) журналістом (журналісткою), то про що розказав (розказала) б майбутнім поколінням?
- Одного разу я повірив (повірила) фейковій новині...
- Як далеко в минуле я можу зазирнути?

ТИЖДЕНЬ 2. ІСТОРІЯ І ТАЄМНИЦІ СМАКОЛИКІВ

✓ **ДЕНЬ 1. «СМАЧНІ МУЗЕЇ»**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

» *«Запрошення в гості»*

Діти утворюють коло. Кожен учень по черзі говорить сусідові: «Привіт! Приходь до мене в гості! Я пригощу тебе...».

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Історія і таємниці смаколиків».

Тема дня «Смачні музеї»

— Знаєте, скільки у світі дивовижних музеїв, серед експонатів яких усілякі речі з життя людей? Не стала винятком і їжа зі столу людини.

— Чому з'явилися музеї їжі?

— Як ви гадаєте, яким стравам присвячені музеї в Україні?

— У культурі їжі немає нічого поганого. Звісно, за умови, якщо йдеться про традиції споживання страв. Адже це історія народу, його винахідливість і фантазія.

— Яка страва є найпопулярнішою на українському столі?

— Борщ незабаром буде внесено до нематеріальної культурної спадщини України, а «Культура приготування українського борщу» потрапить до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини.

► Гра «Малюнковий експрес»

Учитель на дошці прикріплює картинки у формі потяга, на яких зображено музеї їжі. Діти повинні відгадати його назву і місце знаходження.

У Японії відкрили один з найбільших у країні музей їжі. У театралізованій формі відвідувачам розкажуть і покажуть, яким чином локшина була винайдена і як набула популярності в усьому світі. Ба більше, на мініфабриці кожен зможе виготовити свою унікальну локшину: вам дадуть стаканчик для неї та набір інгредієнтів. Створений вами шедевр помістять у спеціальну коробочку і запакують у целофан.

Ну які ж німці без улюблених німецьких ковбасок! Тому жителі країни відкрили музей культової страви «Каррівурст», сосисок у гострому томатному соусі. Крім історії страви, у всіх відвідувачів є можливість навчитися готувати «каррівурст».

Музей, присвячений голландському сиру, створений у Нідерландах для збереження історії славетних місцевих традицій виробництва сиру. Туристи з усього світу можуть дізнатися про історію, технології виробництва цього дивовижного продукту та його місце в культурі Голландії.

Музей какао та шоколаду в Бельгії розповість про історію ласощів. Народжений у Новому Світі з таємничих церемоніалів майя та ацтеків, шоколад пройшов значний шлях, перш ніж перетворитися на знайомі всім плитки і цукерки. Він навіть устиг стати з напою їжею.

3. Групове заняття

► Гра «Впізнай за описом»

Кожна група отримує картку із назвою музею їжі. Дітям потрібно скласти загадку про цю страву і розказати про музей.

1-ша група. Музей піци в США. Кока-кола і гамбургер — ось і весь вклад США у світову кулінарію. Вся інша національна кухня привезена на континент першими переселенцями з Європи. Італійців серед них було багато, і класична піца міцно увійшла в побут американців. Яке місце вона посіла не тільки на столі, але й у масовій американській культурі, можна дізнатися в Філадельфії, у першому в світі музеї піци.

2-га група. Музей марципана в Угорщині. Борошно із суміші мигдалю з цукровою пудрою не просто приємне на смак, але й надивовижу пластичне. З нього можна виліпити будь-яку фігурку, чим і займаються кондитери у всьому світі. Прекрасні зразки такого кулінарного мистецтва доступні для огляду в центрі Угорщини. Головне призначення марципана не забудьте: до закінчення терміну придатності експонати з'їдаються і замінюються свіжими.

3-тя група. У селі Опішня на Полтавщині відкрили перший в Україні Музей звареного борщу та Музей живого хліба. Олена Щербань обіцяє щодня дивувати гостей новим рецептом борщу, яких знає щонайменше 365. Експонатами музею борщу стали квашена та маринована капуста, свіжий та консервований буряк, цибуля у вінку та часник у пучку. Також тут є глиняні горщики та справжня піч, у яких готується страва.

4-та група. У бельгійському місті Брюгге відкрився музей смаженої картоплі, де можна не лише дізнатись про історію страви, але й скуштувати її. У музеї, що отримав назву *Frietmuseum*, є виставкові зали та зона для дегустацій картоплі фрі. Відвідувачі музею можуть дізнатися про історію цієї страви й записати секрети приготування найсмачнішої картоплі фрі.

► Робота з картою

Завдання. Знайти і позначити на карті країни, де створені музеї їжі, про які дізналися під час ранкової зустрічі.

4. Теми для Щоденника вражень

- Улюблена страва моєї родини.
- Музей, який я мрію відвідати.
- Який музей я створив би (створила б) у своєму регіоні?

✓ ДЕНЬ 2. ДЕ З'ЯВИЛИСЯ ЦУКЕРКИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Встав раненько — усміхнись,
 Бо чудово в світі жити!
 В синє небо подивись
 Й починай добро творити!

Н. Красоткіна

- Поверніться одне до одного, усміхніться.
- Скажіть одне одному приємні слова.
- Уявіть, що ваш товариш засмучений. Що може поліпшити йому настрій?

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Історія і таємниці смаколиків».

Тема дня «Де з'явилися цукерки?»

- Розгадайте ребус.

☞ 4 = E

”

(Цукерка.)

- Діти, а ви любите цукерки?
- Які цукерки ви любляєте?
- З чого виготовляють цукерки?
- Скільки цукерок можна з'їсти упродовж дня?
- А чи знаєте ви, де і з чого виготовляли перші цукерки?

» Словникова робота

Слово «цукерка» перекладається з латини як «приготоване зілля». Найперші з'явилися в Єгипті. Оскільки цукор тоді ще не був відомий, замість нього вживали фініки і мед. Латинський термін *sapna mela* означає «цукровий очерет».

— На Сході цукерки виготовляли з мигдалю і фіги, а в Древньому Римі варили горіхи і макові зерна із медом і засипали кунжутом.

У нас теж було щось на зразок цукерок: у Стародавній Русі їх готували з кленового сиропу, патоки та меду. Потім до Європи з Індії привезли цукор — і саме з цього моменту виробництво цукерок стає чимось окремим і тріумфальним. Цукерки навіть прописували від різних хвороб, зокрема нервових розладів, помітивши, що солодощі поліпшують настрій.

» Гра «Голосування ногами»

Учитель зачитує запитання. Якщо відповідь правильна, учні роблять крок уперед, якщо ні — стоять на місці.

- У давнину індіанці використовували какао-боби як гроші. (Так.)
- Особливо корисними для зубів є карамельки та жувальні цукерки. (Ні.)
- Вміст цукру в сучасних цукерках становить близько 70%. (Так.)
- Надмірне споживання цукру протягом тривалого часу призводить до набору ваги, збільшує ризики ожиріння, провокує проблеми із зубами. (Так.)
- Найкорисніший для дітей білий шоколад. (Ні.)
- Українські діти споживають у 2–3 рази більше цукру на день, ніж потребує їхній організм. (Так.)

» Гра «Словограй»

Учитель пропонує дітям з окремих букв слова ЦУКЕРОЧКА скласти нові. Час попередньо узгоджують (або спливає за загальною згодою). Виграє той, хто склав якнайбільше слів.

Обов'язкова умова: всі слова мають бути іменниками в однині, мати реальне значення та не бути власними іменами.

— Перші цукерки в тому розумінні, у якому ми знаємо їх сьогодні, приготував Плессі Праліне 1671 року. Для маркіза він подав шоколадні цукерки з начинкою з тертих горіхів, які назвав «праліне». З вирощуванням та переробленням цукрової тростини вартість цукру почала знижуватися. З'явилися перші льодяникові цукерки з розплавленого цукру з ягідними і фруктовими соками. Слов'янські народи здавна варили сезонні фрукти в меду і подавали ласощі на святковий стіл, а ось журавлину і малину просто обвалювали в цукровій глазурі.

» Перегляд та обговорення відео «Як зробити корисні цукерки»

△ Режим доступу: <https://youtu.be/o3Fzv64pcv4>

3. Групове заняття

Завдання. Розробити дизайн обгортки нових цукерок (шоколадки, карамельки, мармеладу і корисної цукерки).

— Пакування має величезне значення при продажу товару. Ми всі добре знаємо, що важлива не обгортка, а цукерка, але завжди будемо спокушатися на обгортку, адже такою є людська природа.

► Гра «Рекламний агент»

Завдання. Підготувати і показати рекламу корисних цукерок.

► Створення коміксу

Завдання. Створити комікс про подорож цукерки з минулого до сьогодні.

4. Теми для Щоденника вражень

- Моя улюблена цукерка, яка поліпшує настрій.
- Коли солодка цукерка може стати гіркою?
- Яку цукерку я хотів би (хотіла б) скуштувати?
- Які цукерки з'являться в майбутньому?

✓ ДЕНЬ 3. ЯК ВИРОБЛЯЮТЬ СМАКОЛИКИ? ДАВНІ РЕЦЕПТИ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Здрастуй, здрастуй, любий друже!
Кожен з нас тут не байдужий!

Станем всі — одна сім'я:
Будем друзі — ти і я!

► Гра «Я люблю всіх, але особливо тих...»

Ведучий ставить стілець у центр кола і починає гру зі слів: «Я люблю усіх, але особливо тих, хто любить подорожувати». Учасники повинні підвестися зі своїх стільців і помінятися місцями. Завдання ведучого, який сидить у центрі: встигнути зайняти одне з місць, що звільнилися. Ведучим стає той, хто залишився без місця.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Історія і таємниці смаколиків».

Тема дня «Як виробляють смаколики? Давні рецепти»

► Гра «Чарівний мішечок»

У торбинці обстежити долонькою смаколики (цукерка, горішок, бублик, яблуко, мандарин і т. ін.), назвати і показати, чи це правильна відповідь. Можна зав'язати очі та задіяти не лише органи дотику, а й нюху.

— Як ці речі пов'язані з темою дня «Як виробляють смаколики?»?

► Танцювальна хвилинка «Смаколики»

△ Режим доступу: <https://youtu.be/z7oqKzvXBdk>

— Про які смаколики згадано у пісні?

— Яке місце повинні займати ласощі у меню дітей?

3. Групове заняття

— Запитайте у будь-кого про українські традиційні страви — і вам одразу згадають про борщ, вареники, голубці та холодець.

Але наша національна кухня набагато різноманітніша та цікавіша, ніж ми вважаємо! Хоч і багато традиційних страв уже не готують в українських родинах, проте їхні рецепти збереглися до сьогодні. Тож якщо ви не куштували жодну із цих страв — неодмінно проекспериментуйте!

► *Вправа «Склади пазли». «Незвичайні українські страви, про які всі забули»*

Кожна група отримує набір пазлів із описом страви, яку готували в давнину.

Завдання. Скласти пазл і розказати про незвичайну страву.

1-ша група. Затірка — одна з найдавніших українських страв. Узагалі ця страву була поширена на території проживання всіх слов'янських народів. Рецепт дуже простий: готують добряче підсолене пшеничне тісто, котре потім розтирають у макітрі з пшеничним борошном. Розтирати тісто потрібно, доки воно не перетвориться на дрібні розсипчасті кульки розміром із горошину. Ці кульки відварюють у воді, молоці або бульйоні. Страву готують, поки кульки не спливають на поверхню. Заправляють готову затірку маслом, олією чи шкварками.

2-га група. Лемішка — традиційна полтавська страву, яка давно вийшла з українського побуту. Сьогодні її рецепт зберігся завдяки згадкам у книжках та обрядовим приготуванням страви на ярмарках. Обсмажене гречане борошно розводять у гарячій солоній воді так, щоб вона зберігала густу консистенцію. Потім додають туди шматочки сала, також попередньо обсмажені. Страву перекладають у глиняний горщик і допікають у ретельно прогрійтій печі. В тому самому горщику і подають на стіл.

3-тя група. Коцюрба — страву, яка поєднує у собі картопляне пюре і галушки. Віддалено нагадує італійську варіацію пасти, де її також подають у пюре з картоплі. Українська традиційна страву не менш смачна: маленькі галушки з тіста, картопля, шкварки і часник перемішують у макітрі та все це разом подають у тій самій посудині. Інший варіант страви — не товкти картоплю і подавати її грубими шматочками.

4-та група. Токан — страва, котра була поширена на території Західної України. Прийшла вона до нас із румунської кухні. Часто токан плутають із мамалигою, але це дві абсолютно різні страви. Вони обидві включають кукурудзяну крупу, але у мамалізі ця крупа — основний інгредієнт, а токан — це страва зі свинини, гарніром до якої подають цю кашу.

Згодом до страви почали додавати і бринзу, що зробило її ще більш подібною до мамалиги, або замінювати свинину іншим м'ясом, але це звична справа — експериментувати на кухні.

5-та група. Меживо — традиційна українська страва, подібна до відомих нам овочевої ікри чи рагу. Додають до межива буряк, кабачки, баклажани, помідори, гарбуз (за бажанням — інші овочі), а також обов'язково цибулю і моркву. Вживати цю страву можна як у гарячому вигляді, так і холодною. Ба більше, уважають, що меживо, настояне кілька днів, стає навіть кращим на смак — адже овочі маринуються у власному соку.

4. Теми для Щоденника вражень

- Мої улюблені смаколики.
- Які незвичайні українські страви я спробую приготувати вдома?
- Чому не можна харчуватися лише смаколиками?

✓ ДЕНЬ 4. ЧИ ДАВНО ЛЮДИ ВИРОЩУЮТЬ КАРТОПЛЮ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Всі сьогодні тут збираймося!
Зранку весело всіміхаймося!
Школа радо вас вітає!
Кожен гарний настрій має?
Станьмо разом в дружнє коло,
Привітаймося довкола!
Добрий день!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Історія і таємниці смаколиків».

Тема дня «Чи давно люди вирощують картоплю?»

— Послухайте загадку.

- ▼ Під землею народилась і для борщику згодилась.
Мене чистять, ріжуть, труть, смажать, варять і печуть.

Некрасива, шишкувата, як прийде на стіл вона,
Скажуть весело хлоп'ята: — Ну й розсипчаста, смачна!
(Картопля.)

— Як ви гадаєте, де батьківщина картоплі?
— Що ви знаєте про картоплю?
— Чому в народі кажуть, що картопля — це «другий хліб» для українців?

► Гра «Складіть прислів'я із розсипанки»

Завдання. Зі слів, написаних на картоплинках, скласти прислів'я.

Картопля хліб береже.

Картопля та каша — їжа наша.

Картоплю копати — не руками махати.

Голодному і картопля ласощі.

У того картопля не родить, хто орати лінується.

Картопля — мати наша, а хліб — годувальник.

— Здавалося б, що цікавого можна розповісти про картоплю? Батьківщина картоплі — Південна Америка, де і зараз можна зустріти дикорослі види цієї рослини.

А чи відомо вам, що в Європу картопля вперше потрапила 425 років тому? За однією із версій, англієць Томас Херріот привіз із Колумбії до себе на батьківщину першу картоплю. Відомо, що картоплю почали вперше вирощувати близько 5 тисяч років тому мешканці басейну озера Тітікака, розташованого на кордоні між Перу та Чилі.

— Яку частину картоплі ми використовуємо в їжу? (Бульбу.)

У середині XVI століття іспанці привезли бульби картоплі в Європу, де вона пройшла довгий шлях невизнання і несправедливого осуду. У Франції в кінці XVIII століття картопляні квіти носили у волоссі, робили з них букети. У Німеччині картоплю вирощували на клумбах перед палацами. Про те, що у картоплі можна їсти лише бульбу, багато хто спочатку навіть не здогадувався. Селяни намагалися їсти її плоди, що нагадували зелені ягоди і були не лише не їстівними, але й отруйними, а називали їх тоді «земляні яблука».

► Руханка «Я — картопелька»

△ Режим доступу: <https://youtu.be/fXKNB9UsWkI>

3. Групове заняття

► Проблемне завдання

У XVIII столітті в Європі картоплю використовували як квітку. Дайте пораду, як запровадити вирощування картоплі в сільському господарстві, щоб уникнути нестачі продуктів у країні.

— В Україні картоплю вперше посадили 1805 року в Харківській губернії. Її привезли запорізькі козаки.

► *Гра «Хто більше?»*

Завдання для груп. Написати назви страв, які готують із картоплі. У кого їх буде більше, той і переможе.

► *Робота з картою*

Завдання. Кожна група отримує карту, на якій потрібно показати, який шлях подолала картопля з Південної Америки (Чилі) до України.

► *Перегляд та обговорення відео «Як українці борщ винайшли»*

△ *Режим доступу:* <https://youtu.be/EDjJ5BTR0oY>

4. Теми для Щоденника вражень

- Якби я був (була) шеф-кухарем у картопляному ресторані...
- Що було б, якби картопля не потрапила до Європи?
- Моя улюблена страва з картоплі.

✓ ДЕНЬ 5. З ЧОГО РОБЛЯТЬ ЧІПСИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

► *«Кольорові компліменти»*

Діти утворюють коло, тримаючись за щось жовте в одязі або тримаючи жовте в руках. Вітаються одне з одним, виголошуючи «жовтий» комплімент.

Наприклад:

— Привіт, Андрійку! Ти схожий на сонечко.

— Мої вітання, Іринко! Твоє волосся кольору пшениці.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Історія і таємниці смаколиків».

Тема дня «З чого роблять чіпси?»

— Хто з вас куштував чіпси?

— Які вони на смак?

— З чого роблять чіпси?

— Чіпси виготовляють або з натуральної картоплі, або із сухого напівфабрикату, до якого додають велику кількість картопляного крохмалю. Рецепт таких чіпсів виходить простим і рентабельним: у сухе пюре додають 70–80% кукурудзяного крохмалю, потім починають процес обсмажування при температурі вище 100 градусів. Така висока температура «вбиває» всі корисні речовини. Далі в чіпси від душі додаються ароматизатори, барвники і консерванти і — вуаля! Виходить продукт, який змітається з прилавків магазинів на «ура».

— Які ще чіпси, крім картопляних, ви знаєте?

3. Групове заняття

▶ Перегляд відео «Ось як насправді роблять всіма улюблені чіпси!» *Stackable Potato Chips | How It's Made*

△ Режим доступу: https://youtu.be/_pVhkgYUgo0

▶ Гра «Збери врожай»

Кожна група по черзі дає відповідь на запитання вікторини про картоплю. За правильну відповідь діти отримують картоплинку.

- Який материк є батьківщиною картоплі? (*Америка.*)
- Навіщо у XVIII столітті вирощували картоплю? (*Для краси.*)
- На берегах якого озера вперше почали вирощувати картоплю? (*Тітікака.*)
- Як називали картоплю селяни? (*Земляні яблука.*)
- Чому селяни відмовлялися вирощувати картоплю? (*Ягодами люди труїлися, адже народ не знав, що потрібно вживати в їжу бульби.*)
- Як називають комаху, яка завдає найбільшої шкоди стеблам картоплі? (*Колорадський жук.*)
- Яку речовину добувають із картоплі, щоб приготувати кисіль? (*Крохмаль.*)

▶ Гра «Впізнай за описом»

- Яблучні чіпси.

Схоже на маленький м'ячик, соковите, солоденьке, влітку у садочку зріє під листочком, восени, набравши соку, стане враз червонобоким.

- Бананові чіпси.

Зеленими зв'язками вони висять на дереві, а коли дозрівають, стають жовтими. Знають цей фрукт і діти, і звірі, а прибув він до нас із теплих країн.

- Морквяні чіпси.

Їх готують із низькокалорійного овочу, багатого на бета-каротин, який є провітаміном вітаміну А. Цей овоч здавна відомий як чудовий засіб для підтримання гарного зору. Цей продукт універсальний за смаком, тому його можна використовувати для різних страв: супів, пирогів та тортів.

- Бурякові чіпси.

Цей овоч буває кількох видів: столовий, цукровий та кормовий. Відрізняється врожайністю, скоростиглістю, смаком і забарвленням м'якоті. У їжу використовують коренеплоди. Сік цього овочу відрізняється високим умістом цукру, органічних кислот, вітамінів, мінеральних солей — магнію, заліза, калію та інших.

» *Створення буклета*

— Обговоріть у групах, що ви знаєте про картоплю. Створіть буклет, де міститься гарно ілюстрована інформація з вашої теми.

1-ша група. Страви з картоплі.

2-га група. Картопля — другий хліб українців.

3-тя група. Застосування картоплі.

4-та група. Які бувають чіпси.

4. Теми для Щоденника вражень

□ Чіпси: за і проти.

□ Сьогодні вдома я приготую... чіпси.

□ Які чіпси я пораджу споживати дітям?

ТИЖДЕНЬ 3.

ВИГАДКИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ (вчора, сьогодні, завтра)

✓ **ДЕНЬ 1. РЕАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ВИГАДАНОЇ ЛЮДИНИ**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

» *Гра «Побажання»*

Діти по колу передають осінній листочок і висловлюють побажання: «Я бажаю, щоб ти...».

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Вигадки та реальність (вчора, сьогодні, завтра)». Тема дня «Реальний музей вигаданої людини».

» *Гра «Детектив»*

Діти утворюють коло. Ведучий стоїть усередині цього кола. Під музичний супровід діти передають предмет за спиною по колу. Коли музику вимикають, діти завмирають. Ведучий повинен визначити, у кого цей предмет.

» *Гра «Ланцюжок»*

— Назвіть слова, які асоціюються зі словосполученням «вигадана людина».

— Кого із літературних персонажів знає весь світ?

— Отже, сьогодні ми ознайомимося із незвичайними музеями.

Це музеї вигаданих людей.

3. Групове заняття

» *Гра «Відгадай»*

Кожна група отримує набір з 3–4 предметів. Це можуть бути і предметні малюнки, які належать різним літературним героям. Дітям пропонують уважно їх розглянути і розповісти, кому вони належать, не називаючи персонажа. Решта має здогадатися, про кого йдеться.

► **Торбинка цікавинок. «Крісло автора» (повідомлення учнів)**

- Музей казок Астрід Ліндґрен (Стокгольм, Швеція).

На острові Юргорден в одному музеї шведи поселили всіх героїв творів Астрід Ліндґрен. Чарівний потяг щодня доставляє дорослих і дітей до станції Вілла «Курка», де жила Пеппі Довгапанчоха, до будиночка, на даху якого мешкає Карлсон, та до інших казкових помешкань. Музей абсолютно інтерактивний: у ньому можна все чіпати, скрізь бігати і гратися.

- Долина мумі-тролів (Турку, Фінляндія).

Чарівний світ кумедних персонажів, вигаданих Туве Янссон, з перших хвилин занурює у казку. Тут неодмінно варто відвідати блакитний Мумі-дім, піднятися на Мумі-горище, спуститися в Мумі-підвал за варенням, пограти в хованки зі Чмихом і Маленькою Мю.

- Музей Дон Кіхота (Сьюдад-Реаль, Іспанія).

Хоча Сервантес у своєму романі не значив точної назви батьківщини Дон Кіхота, в Іспанії є місце, куди з'їжджаються шанувальники лицаря. Особняк у містечку Сьюдад-Реаль (що в Кастилії) — це сотні картин, гравюр, статуй, малюнків Дон Кіхота та його вірного Санчо Панси.

- Музей барона Мюнхгаузена (Садиба Дунтес, Салацгрівській край, Латвія).

Будівлю музею побудовано на місці старого будинку, в якому свої найкращі роки провів барон Мюнхгаузен зі своєю дружиною. В музеї відтворена атмосфера твору. Наприклад, у кімнаті дружини можна побачити справжній дамський куточок XVIII століття. А сам барон тішить відвідувачів мисливськими трофеями.

► **Гра «Ніч у музеї»**

Діти обирають «охоронця музею». Він відвертається до дошки і заплющує очі — це «ніч». У цей час діти («експонати музею») рухаються, а коли «охоронець» повертається обличчям до дітей — це

день. Охоронець оглядає музейні експонати. Усі діти стоять нерухомо. Хто заворушився, той стає охоронцем.

4. Теми для Щоденника вражень

- Сьогодні я дізнався (*дізналася*), що...
- Що я знаю про музеї вигаданих людей?
- Я хотів (*хотіла*) би відвідати музей...

✓ ДЕНЬ 2. ЧОМУ ЗА ВІДБИТКАМИ ПАЛЬЦІВ МОЖНА ВИЗНАЧИТИ ОСОБУ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку! Доброго дня!
 Я подам тобі руку, щоб, бувало, не впав,
 Обніму тебе ніжно, щоб ти не страждав.
 Слово тепле скажу, щоб від дум вберегти,
 Щоб зі мною тобі було легше іти.

Н. Красоткіна

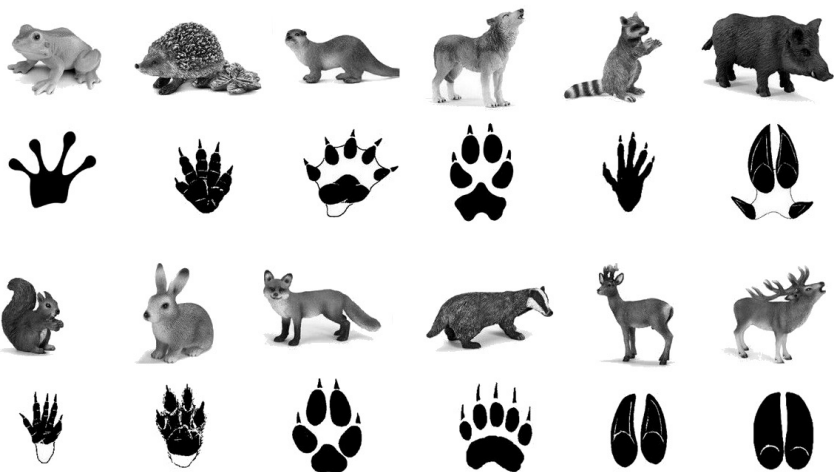
— Подумки надішліть теплі слова одне одному.

— Обніміть того, хто стоїть поруч вас. Усміхніться одне одному.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Вигадки та реальність (вчора, сьогодні, завтра)». Тема дня «Чому за відбитками пальців можна визначити особу?»

► Гра «Встанови відповідність»

— Подивіться на сліди, що залишили тварини на снігу. Спробуйте здогадатися, кому вони належать?

— А кому може належати цей відбиток?

— Дуже давно люди помітили узор на подушечках пальців. Якщо ви притиснете палець до чорнильної подушки, а потім прикладете його до білого аркуша, ви отримаєте відбиток, який не зможе повторити ніхто у світі! Це стосується будь-якого вашого пальця. Кожен із ваших десяти відбитків пальців абсолютно унікальний, і вони залишаються практично незмінними впродовж усього життя. Природа просто створила різні малюнки шкіри кожного людського пальця. Вперше це помітили китайці понад 2000 років тому. В ті часи китайські імператори замість підпису ставили на важливі документи відбитки великого пальця.

Те, що не існує двох однакових відбитків пальців, першим довів англійський учений сер Френсіс Гальтон. А 1901 року Скотланд-Ярд прийняв систему впізнавання злочинців за їхніми відбитками пальців, розроблену сером Едвардом Генрі Фолдсом. Цю систему використовують поліцейські у всьому світі й зараз.

— А ми всі різні чи однакові? Чому?

— Кожен має свій талант. Можливо, є такі люди, які просто його ще не знайшли. Але, якщо добре пошукати, то він обов'язково проявиться.

‣ Гра «Ти — молодець!»

Діти утворюють коло і по черзі розповідають про своє хобі, а решта кажуть: «Ти — молодець!».

3. Групове заняття

‣ Гра «Служба розшуку»

Кожна група має описати когось зі своїх однокласників, а решта дітей мають здогадатися, хто це.

Наприклад. Увага, розшукується дівчинка невисокого зросту, голубоока, русява, весела, любить малювати і т. ін.

‣ Гра «Вірю — не вірю»

Учитель кожне запитання починає зі слів: «Чи вірите ви, що?...» Учні хором відповідають.

- ...у різних людей однакові відбитки пальців?

- ...всі люди є унікальними і неповторними?
 - ...діти відрізняються лише зовнішністю?
 - ...на планеті є така сама людина, як і ви?
 - ...лише деякі люди мають таланти?
 - ...з часом можна змінити відбиток пальців?
 - ...кожен має свою «співучу пір'їнку?»
- 4. Теми для Щоденника вражень**
- У чому полягає неповторність людини?
 - Яку цінність для України становить кожен із нас?
 - Моя «співуча пір'їнка» — це...

✓ **ДЕНЬ 3. ЯК ДІЯТИ В НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ СИТУАЦІЯХ?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Усмішка, як сонечко, хай на личку сяє
 І цвіте, як квіточка чи дзвінка роса.
 Хай чарівна усмішка друзів всіх вітає.
 Усмішка на личку — це ясна краса!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Вигадки та реальність (вчора, сьогодні, завтра)». Тема дня «Як діяти в непередбачуваних ситуаціях?»

— Діти, які ситуації називають непередбачуваними?

» *Словникова робота*

Непередбачувані, екстремальні ситуації — це такі ситуації, що призводять до порушення нормального життя, а іноді й до загибелі людей та знищення матеріальних цінностей.

— Головним сигналом оповіщення населення про надзвичайний стан мирного часу є сигнал «УВАГА ВСІМ!». Пам'ятай і знай його. Завдання цього сигналу — привернути увагу кожного, застерегти: «Десь сталося лихо!».

» *Перегляд та обговорення відео «З чого починається безпека»*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/tHWaT-8KYe8>*

► Гра «Дешифрувальник»

— Розшифруйте головне правило поведінки у непередбачуваних ситуаціях. (Діяти спокійно і не панікувати.)

ДИСПОЯТИКІЙІНЕПАНОНІКУТИВА

► Вводимо в активний словник. Гра «Доберіть слова»

Ситуація (яка?) непередбачувана, небезпечна, екстремальна і т. ін.

— Складіть речення, використовуючи дібрані слова.

— До кого можна звернутися під час виникнення непередбачуваної ситуації?

— За яким номером телефону викликаємо службу порятунку людей?

3. Групове заняття

► Перегляд та обговорення відео

«Корисні підказки. Загубився» Телеканал ПЛЮСПЛЮС

△ Режим доступу: <https://youtu.be/ilmlgHbvUFo>

«Корисні підказки. Місія «Незнайомці». Телеканал ПЛЮСПЛЮС

△ Режим доступу: <https://youtu.be/NeOOMIFNGYA>

— Небезпечні ситуації можуть виникнути скрізь, але якщо ви до них готові, то вони не завдадуть вам шкоди. Запам'ятайте! Небезпека стає справді небезпечною, якщо не знати, як діяти в непередбачуваних ситуаціях.

► Робота в малих групах. Створення пам'ятки «Безпека мого життя»

Кожна група повинна підготувати пам'ятку, як діяти у різних непередбачуваних ситуаціях. Це можуть бути плакат, буклет, комікс і т. ін.

1-ша група. Що потрібно робити, коли застряг у ліфті?

2-га група. Як діяти у разі вимкнення електричного струму?

3-тя група. Як діяти, коли ти загубився?

4-та група. Правила поведінки під час розмови з незнайомцем.

5-та група. Що слід робити, коли незнайомиць схопив твою річ і втікає?

4. Теми для Щоденника вражень

□ Небезпеки щоденного життя.

□ Чи завжди потрібно чекати інструкції від дорослих у непередбачуваних ситуаціях?

□ Моя безпека — в моїх руках!

✓ ДЕНЬ 4. ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД КОМП'ЮТЕРА?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання Руханка-танок «Привіт, привіт».
△ Режим доступу: <https://youtu.be/PeMWpKpfBTs>
2. Обмін інформацією. Тема тижня «Вигадки та реальність (вчора, сьогодні, завтра)». Тема дня «Чим небезпечна залежність від комп'ютера?»

► «Асоціативний куш»

— Що таке інформація? (*Інформація — це відомості про світ, що нас оточує, про явища, які відбуваються в ньому.*)

— Які сучасні пристрої для роботи з інформацією ви знаєте? (*Комп'ютер, ноутбук, нетбук, планшет, смартфон...*)

— Скільки часу протягом дня ви витрачаєте на роботу за комп'ютером?

— А скільки часу дітям вашого віку можна проводити за комп'ютером? (*У вісім років ліміт споглядання екрана може досягати 40 хвилин.*)

— Вплив глобальної мережі на дитину XXI сторіччя неможливо переоцінити — найчастіше саме Інтернет стає найважливішим інформаційним джерелом і допомагає чадові сформувати корисні для подальшого життя навички. Однак не можна стверджувати про однозначну користь такого інформаційного потоку: посередником між дитиною та інтернетом завжди є девайс з екраном, що мерехтить...

3. Групове заняття

► *Безперервна шкала думок: «Екранна дієта, або Чим небезпечна залежність від комп'ютера»*

Учитель називає проблему, що передбачає наявність обґрунтованих, діаметрально протилежних точок зору. У протилежних кінцях кабінету чіпляє плакати з альтернативними думками. Діти озвучують свою позицію (*стисло пояснюють, чому саме вони обрали цю позицію*) і займають місце в ланцюжку залежно від власного погляду. Педагог переконується, чи уважно учні слухали одне одного,

пропонуючи навести аргументи, що примушують їх замислитись і, можливо, переоцінити свою позицію. Усі обговорюють наслідки різних точок зору.

► *Гра «Голосування ногами». Основні психологічні симптоми комп'ютерної залежності*

— Якщо у вас є названий симптом комп'ютерної залежності, зробіть крок уперед, якщо немає — крок назад. *(На дошці можна прикріпити малюнок, який ілюструє комп'ютерну залежність.)*

- Приймання їжі не відриваючись від комп'ютерної гри;
- уявлення та асоціювання себе з героями комп'ютерних ігор;
- захоплення комп'ютерними іграми займає більше часу, ніж спілкування з однолітками;
- надання переваги комп'ютерним іграм, ніж рухливим;
- загальний час, проведений за грою, перевищує час виконання домашніх завдань, прогулянки, спілкування з батьками та інших захоплень;
- труднощі у виборі іншого заняття у випадку, коли комп'ютер зламався;
- конфлікти з батьками та шантажування їх у відповідь на заборону проводити час за комп'ютером.

4. Теми для Щоденника вражень

- Комп'ютерні ігри для дітей: користь чи шкода?
- Комп'ютер у моєму житті.
- Я і комп'ютер — плюси та мінуси.

✓ **ДЕНЬ 5. ЯКІ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНЦІВ МИ ХОЧЕМО
ПРОДОВЖИТИ У МАЙБУТНЬОМУ?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання. Створення емоційного настрою

Рано, рано сонце встало,
Україну привітало,
Побажало всім добра,
Усміхнулось до Дніпра.
Дітей гарних привітало
І навчало:
Шанувать свою родину
І любити Україну,
Бо вона у нас одна,
І дорожчої нема.

► *Перегляд відео «Український звичай. Українські патріотичні пісні»*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/W3bx4hN9ogY>*

— Які українські звичаї згадано у пісні?

— До чого вас закликають виконавці пісні? (*Кожну мить пам'ятай роду свого звичай, український звичай.*)

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Вигадки та реальність (вчора, сьогодні, завтра)». Тема дня «Які традиції українців ми хочемо продовжити у майбутньому?»

— Які традиції існують у ваших родинах?

— Кожна сім'я є частинкою народу. У кожній родині свої звичаї та традиції, які зберігаються протягом довгого часу. Українці мають багату культуру, надбану не одним поколінням. З давніх часів до нас ідуть життєва мудрість і поради предків на краще життя. Вони оспівані у піснях, переказах, а особливо — у прислів'ях та приказках. Традиції, як і мова, об'єднують окремих людей в один народ.

► Гра «Віднови вірш»

З роду в рід кладе життя... (*мости*),
 Без коріння саду... (*не цвісти*),
 Без стремління човен... (*не пливе*),
 Без коріння сохне... (*все живе*).

— Наша сила — у нашому корінні. У вивченні, збереженні та продовженні звичаїв і традицій кожної родини.

— Як ви розумієте вислів відомого поета Максима Рильського: «Хто не пам'ятає свого минулого, той не вартий свого майбутнього?»

► Гра «Дешифрувальник»

	ПІЗНАЙ	СВІЙ	
І ТИ	ПОБАЧИШ	ШЛЯХ	
КРАЙ,	РІД,	НАРОД,	СВІЙ
ЗЕМЛЮ,	СЕБЕ —	У ЖИТТЯ.	

(*Пізнай свій край, свій рід, свій народ, свою землю, себе — і ти побачиш шлях у життя (Г. Сковорода).*)

— Які традиції українського народу вам подобаються найбільше? Чому?

3. Групове заняття

► Гра «Дизайнер одягу»

Завдання. Пофантазуйте і намалюйте український одяг для хлопців і дівчат у майбутньому. Що ви хочете залишити від минулого і додати нового для майбутнього.

» Гра «Незакінчені речення»

Колядки діти розказують... (7 січня).

Засівати у господах ходять лише... (хлопці).

У ніч на Івана Купала люди шукали... (квітку папороті).

Без верби і калини... (немає України).

Густий суп із пшона у козаків називали... (куліш).

Головна страва на різдвяному столі... (кутя).

Свято, пов'язане із зустріччю зими і весни... (Стрітення).

На Великдень розписують... (писанки) і випікають... (паски).

Напій із сухих яблук та груш називається... (узвар).

Гостинці під подушку кладе дітям... (Святий Миколай).

» Створення коміксу

Завдання. Створити власний комікс про подорож українців у майбутнє. Розповісти, які традиції залишилися з давніх-давен, а які прийшли із сьогодення.

4. Теми для Щоденника вражень

- Мій народ славиться тим, що...
- Що для мене означає бути громадянином України?
- Які традиції я збережу для майбутніх поколінь?

ЧАРІВНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

Людський організм — найдосконаліша система, що саморегулюється й самооновлюється. Не заважайте йому своїм нездоровим способом життя, і він віддячить вам гармонією повного духовного, психічного та фізичного здоров'я.

Галина Шаталова

Дев'ять десятих нашого щастя залежить від здоров'я.

Артур Шопенгауер

Ефективність роботи будь-якого механізму залежить від кількості та якості тієї енергії, що вона споживає. Те саме стосується і людського організму.

Пол Брегг

Мета:

- створити умови для з'ясування змісту поняття «чарівні перетворення в організмі людини», усвідомлення, що організм людини — єдине ціле, а здоров'я — найбільша цінність особистості;
- вчити розрізняти основні системи органів людини та пояснювати їхнє значення, описувати вияви погіршення свого здоров'я, звертатися до певних спеціалістів, надавати посильну допомогу при екстрених ситуаціях, обґрунтовувати свій вибір щодо здорової поведінки;
- закріплювати вміння робити висновки зі спостережень і досліджень, зіставляти прочитане із власним досвідом;
- узагальнювати, систематизувати, класифікувати інформацію;
- розвивати навички комунікації, креативності, критичного мислення і командної роботи.

ТИЖДЕНЬ 1. ЧАРІВНЕ ПЕРЕТВОРЕННЯ (травна система людини)

✓ ДЕНЬ 1. НАВІЩО РІЗНІ ОРГАНИ ЛЮДИНИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Усміхнулись, потягнулись.
Ось нарешті і проснулись.
Встав раненько — усміхнись,
Бо чудово в світі жити!
В синє небо подивись
Й починай добро творити.

— Доброго ранку!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Чарівне перетворення (травна система людини)». Тема дня «Навіщо різні органи людини?»

— Сьогодні ми розпочинаємо вивчати нову тему місяця, тижня і дня. Пропоную зробити перше чарівне перетворення на різні частини тіла людини, більше дізнатися про органи людини і з'ясувати, навіщо вони їй.

► *Рольова гра «Незвичайне інтерв'ю»*

Діти об'єднуються у групи.

1-ша група — ноги	2-га група — руки	3-тя група — голова
4-та група — тулуб	5-та група — шкіра	6-та група — очі, вуха, ніс

Кожна група дає відповідь на запитання вчителя і виконує певні рухи.

— Що роблять наші ноги? (*Стоять, рухаються, ходять, бігають, стрибають, присідають...*)

— Коли нам потрібні руки?

— Чому рухається голова?

— Як рухається найбільша частина тіла — тулуб?

— Навіщо людині шкіра?

— Навіщо нам очі, вуха, ніс?

— Які органи знаходяться всередині нас?

Висновок. Кожен орган важливий, потрібний та виконує певну функцію.

3. Групове заняття

► *Гра «Спільне — відмінне»*

Після слів учителя діти об'єднуються у групи за певними ознаками: одна стає біля дошки, інша — біля шафи.

— Біля дошки станьте ті, в кого пряме волосся, а біля шафи — в кого кучеряве.

— Біля дошки станьте вищі діти, а біля шафи — хто нижче.

— Біля дошки станьмо, хлопці, біля шафи — дівчата.

— Біля дошки станьте ті, в кого довге волосся, біля шафи — в кого коротке.

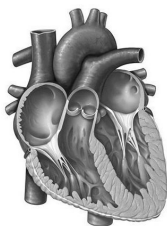
— Біля дошки станьте ті, в кого є легені, біля шафи — ті, в кого є печінка.

Висновок. У всіх нас є щось спільне, є відмінне. Всі люди різняться між собою, проте їхні тіла влаштовано за однаковим принципом.

► Вправа «Анатомічна мапа»

Діти об'єднуються у групи. Кожна група отримує набір карток-малюнків із зображеннями внутрішніх органів людини, загадку.

На дошці — макет тіла людини. Кожній групі потрібно відгадати загадку, знайти малюнок-відгадку і прикріпити його на макет.

- ▼ Хто невпинно кров качає,
Всюди кисень постачає?
Б'ється в тебе за реберцем
Працюйте, шире... (серце).

- ▼ В голові та у хребті
Маю владу я знайти.
Роздаю мільйон наказів
І керую всім відразу.
Хто тримає в тілі розум?.. (Мозок.)

- ▼ На медузу гляньте, друзі!
Без кісток, немов желе.
А людина — не медуза,
Бо в людини є... (скелет).

- ▼ Є мішечок непростий,
Він то повний, то пустий,
Їжу він усю приймає,
Непотрібну виганяє. (Шлунок.)

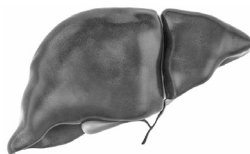

▼ Ми легенькі, мов вітрила,
Мов прозорі гарні крила.
Наші рухи не даремні:
Вільно дихають... (легені).

▼ Тридцять два баранці
Сидять у телячому хлівці. (Зуби.)

▼ Перший удар на себе приймає,
Якщо некорисне людина вживає. (Печінка.)

4. Теми для Щоденника вражень

- Я вважаю, що найважливіший орган людини — це...
- Що у мене спільного з іншими людьми?
- Чим я відрізняюсь від інших людей?

✓ ДЕНЬ 2. ПЕРЕТВОРЕННЯ В ОРГАНІЗМІ ЛЮДИНИ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Ми прийшли усі до школи.
Всі швиденько стали в коло.
Скажем друзям ми: — Привіт!
Ми досліджуємо світ.
Привітались, усміхнулись,
Всі до мене повернулись.

— Доброго ранку!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Чарівне перетворення (травна система людини)». Тема дня «Перетворення в організмі людини»

► Гра «Я — називаю, ви — показуєте»

Учитель називає органи, а діти повинні їх показати:

- права нога;
- ліве око;
- праве вухо;
- ліва рука;
- язик;
- зуби;
- серце.

— Чому не змогли показати цей орган? (Бо це внутрішній орган. Він знаходиться всередині людського організму, прихований грудною кліткою і щільним непрозорим покриттям — шкірою.)

— Навіщо нам потрібно знати свій організм?

— Наш організм схожий на дуже складний механізм, який постійно злагоджено працює протягом усього життя людини. У ньому весь час відбуваються певні перетворення, процеси.

► Перегляд уривка медіапродукту «Корисні підказки. Як почути своє тіло» (5 хв)

△ Режим доступу: <https://youtu.be/dgaovSRHGPO>

— Як працюють органи?

— Як ви турбуєтесь про своє тіло?

3. Групове заняття

► Гра «Дивовижні перетворення»

Учні об'єднуються у групи.

1-ша група — «Харчування».

2-га група — «Дихання».

3-тя група — «Кровообіг».

4-та група — «Суперечка мікроорганізмів».

— Які саме, на вашу думку, дивовижні перетворення відбуваються в організмі людини?

1-ша група. Який шлях проходить їжа після того, як потрапляє до рота?

2-га група. Подорож повітря в організмі (газообмін).

3-тя група. Роль крові в організмі людини.

4-та група. Як борються корисні та хвороботворні мікроорганізми?

4. Теми для Щоденника вражень

□ Моїм легеням корисно...

□ Як буде працювати мій організм, якщо хоч один орган дасть збій?

□ Як я турбуюсь про свій організм?

✓ ДЕНЬ 3. НАВІЩО ЛЮДИНІ СЛИНА?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

— Добрий ранок! Добрий ранок!

Був смачний у вас сніданок? (Відповіді дітей.)

Усмішку пошліть всім ясну,

Хто поїсти любить смачно.

— Пропоную вам невелику розминку для привітання. Відгадуючи загадки про улюблені страви, виконайте певні рухи.

- ▼ Бурячка і бараболюку,
Капустину і квасольку
Наварили і їмо!
Ще сметанки додамо. (Борщ.)

— Підніміть руки і помахайте ті,
хто любить борщ.

- ▼ Був зерном він у землі,
Став із сіллю на столі.
З ним ми їсти сідаємо
І гостей стрічаємо. (Хліб.)

— Пострибайте ті, хто полюбає хліб.

- ▼ Заварили, розлили,
Цукру трішки додали...
Скибочка лимону —
Не вирватись з полону. (Чай.)

— Присядьте 3 рази ті, хто сьогодні
пив чай.

- ▼ Є перлова, є гречана,
Рисова, а ще пшоняна.
Заливаєм молоком,
А немає — кип'ятком. (Каша.)

— Поплескайте в долоні ті, хто часто
їсть кашу.

- ▼ Є із сиром, із грибами,
Із чорницею, вишнями.
Можна цукром присмачити,
Чи сметаною полити.
(Вареники.)

— Покивайте головою ті, хто лю-
бить вареники.

- ▼ Груша, яблуко, банан, Ананас (*не баклажан!*). Ці смачні продукти Разом зветься... (*фрукти*).

— Понахиліться в боки ті, хто регулярно вживає фрукти.

- ▼ Запах, колір — все відмінне, Посміхнеться неодмінно. Як серединку кусати, Скривить так, що й не впізнати. (*Лимон.*)

— Підморгнить ті, хто любить лимон.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Чарівне перетворення (травна система людини)». Тема дня «Навіщо людині слина?»

Учитель показує дітям лимон.

— Уявіть, що я розрізаю лимон. Одну скибочку ви кладете собі до рота. Лимонний сік потрапляє на ваш язик, розливається по всій порожнині рота.

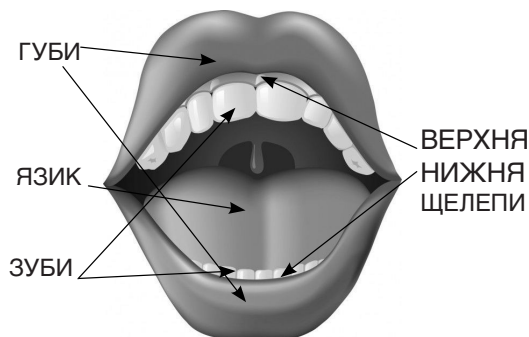
— Що ви відчуваєте? (*Виділення слини.*)

► *Хвилинка-цікавинка «Подорож страви нашим організмом»*

— Розгляньте зображення ротової порожнини.

Діти складають послідовність «мандрівки» їжі ротовою порожниною.

— Травлення в ротовій порожнині розпочинається з відкушування, подрібнення, перемішування їжі.

— Як ви вважаєте, що потрібно зробити з дрібними шматочками їжі, щоб їх легше було проштовхнути? (*Змочити.*)

— Що є таким зволоженням у роті? (*Слина.*)

— Спробуйте описати слину. (*Слина — це в'язка, злегка замутнена рідина, яку виділяють у ротову порожнину слинні залози.*)

— Так, саме завдяки слині формується харчова грудка, що полегшує ковтання. Слина містить речовину, яка розчиняє крохмаль. Тому їжа досить довго знаходиться в роті та там уже частково перетравлюється. Слина відіграє важливу роль під час розмови. За допомогою неї вільно рухається язик і губи. Завдяки слині ми відчуваємо смак їжі.

— Процесом виділення слини керує наш мозок. У ньому є центр слиновиділення, який керує слинними залозами. Коли ми думаємо про їжу, вдихаємо її аромат або споглядаємо, слина теж буде виділятися, хоча їжі в роті не буде. Це доводить і наш дослід із лимоном. Отже, роботою слинних залоз керує мозок.

— Коли так кажуть «Аж слинка тече...»?

— А іноді це відбувається, коли бачиш привабливо сервірований стіл, навіть ще не скуштувавши страви. Сервірування — це підготовка столу до вживання їжі. Воно повинно бути естетичним, відповідати меню страв, які подаватимуться, бути в гармонії з кольором скатертини, серветок. Накривають стіл у певній послідовності.

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у групи.

► Гра «Сервіруємо стіл»

1-ша група складає послідовність сервірування столу.

Послідовність сервірування столу — накриття столу скатертину, сервірування тарілками, приборами, скляним посудом, складання серветок, розстановка приборів для спецій, оздоблення столу, якщо вечір тематичний (*Новий рік тощо*).

2-га, 3-тя та 4-та групи отримують набори іграшкового посуду, серветок, скатертинки, схеми сервірування столу.

2-га група сервірує стіл до сніданку.

3-тя група сервірує стіл до обіду.

4-та група сервірує стіл до вечері.

Презентація груп.

► Гра-енерджайзер «Кондитерська»

Діти утворюють коло та обирають назви тих смаколиків, які їм до вподоби. (*Учитель пропонує 4–5 назв; наприклад, мармелад, шоколад, карамель, бісквіт, морозиво.*) Потім педагог називає один

смаколик. Ті діти, які його обрали, весело підстрибують, а решта кажуть: «Ням-ням!». Коли він промовляє: «Кондитерська!», усі, підстрибуючи і промовляючи: «Ням-ням!», міняються місцями. Учителю у цей час сідає на чиєсь місце. Той, хто залишився без стільця, стає ведучим.

4. Теми для Щоденника вражень

- Мій смачний сюрприз рідним.
- В мене може текти слинка, коли...
- Сьогодні мене здивувало...

✓ ДЕНЬ 4. ЧОМУ В НАС ЧАСОМ БОЛЯТЬ ЗУБИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Ви сьогодні вже проснулись?
Мамі зранку усміхнулись?
Клас наш радо вас вітає!
Настрій кожен гарний має?
Станьмо разом в дружне коло!
Привітай нас, рідна школо!

— Доброго ранку!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Чарівне перетворення (травна система людини)». Тема дня «Чому в нас часом болять зуби?»

На дошці — малюнки людей, які усміхаються.

— Чи хочете ви мати таку усмішку? Дійсно, здавна люди вважали зуби візитівкою здоров'я.

— Чи доводилося вам звертатися до стоматолога хоч раз у житті? Розкажіть про ваші відчуття, коли ви були на прийомі у лікаря-стоматолога.

— Сьогодні ми продовжимо вивчати травну систему людини і спробуємо з'ясувати, чому в нас часом болять зуби.

— Послухайте вірш С. Маршака. Що трапилось із героїнею вірша?

ЯК У НАШОЇ ЛЮБИ...

Цілий день нещасна плаче,
Світу білого не бачить.
До подружок не біжить,
Тільки стогне та кричить.
Бо в нашої Люби
Розболілись зуби.
Мама дівчинку жаліє,
Полоскання в чашці гріє.

Тато дівчинку жаліє,
Ляльку із паперу клеїть.
Чим би донечку зайняти,
Щоб той біль зубний ізняти?

За С. Маршаком

— Як ви гадаєте, чому боліли зуби у Люби?

— Чому з'являються пошкодження? *(Коли ми їмо, дрібні частинки їжі залишаються між зубами. Якщо їх вчасно не прибрати, на зубах накопичується значна кількість мікробів, які з часом можуть зруйнувати весь зуб.*

Чи знаєте ви, що зубна емаль за складом подібна до мушлі? І кислота її руйнує так само, як і мушлю. Після кожного прийому їжі або перекусу, «кислотна атака» може тривати до 20 хвилин. Навіть маленький шматочок їжі може призвести до вироблення кислот бактеріями зубного нальоту. Тому після прийому їжі необхідно прополоскати ротову порожнину, інакше зуби почнуть руйнуватись.)

— Як називається цей хворобливий процес?

► Гра «Дешифрувальник»

— Закресліть всі букви *в, д, л* — і ви дізнаєтесь назву цієї хвороби.

В Л К Д В Л А В Д Р В І В Л Є В Д Л С

(Карієс.)

— Спочатку на емалі утворюється маленька дірочка або тріщинка. Поступово мікроби і бактерії потрапляють дедалі глибше, дістаються м'якої та чутливої пульпи. Зуб починає хворіти, реагувати на гарячу, холодну, солодку їжу, а потім може повністю зруйнуватись.

— Що повинна мати кожна людина, аби доглядати за зубами?

— Назвіть зубну пасту, якою користуєтесь щодня. Чому саме їй ваша сім'я надає перевагу?

— Що потрібно робити, коли пошкодження в зубі все ж з'явилося?

3. Групове заняття

► Дослідження

На столах у кожної групи — коробочки з-під зубної пасти різних виробників.

— Уважно розгляньте коробочки з-під зубної пасти. Знайдіть записи про те, які саме речовини містить ваша паста. *(Натрій, кальцій, фосфор, кремній, фтор...)*

— Усі ці мікроелементи забезпечують здоров'я нашим зубам.

► Вправа «Бережіть зуби»

1-ша група «У кабінеті стоматолога»

Скласти практичні поради стоматолога дітям щодо догляду за зубами.

2-га група

Створити схему «Як народжується карієс?».

3-тя група

Скласти рекламу зубної пасти.

4-та група

За допомогою діаграми Венна порівняти здоровий і хворий зуби.

4. Теми для Щоденника вражень

- Щоб у мене не боліли зуби, я...
- Якби я був (була) дитячим стоматологом, ...
- Якщо у мене будуть здорові зуби, то...

✓ **ДЕНЬ 5. ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ У НАС УСЕРЕДИНІ?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Всі ми — просто суперклас.
 Помилуйтеся на нас.
 Отже, всі часу не гаймо,
 До роботи приступаймо!

— Доброго ранку!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Чарівне перетворення (травна система людини)». Тема дня «Що відбувається у нас усередині?»

► Гра «Майстер-шеф»

У передачі «Майстер-шеф» беруть участь учні-кухарі, які підготували матеріал про роботу органів травлення. Решта мають картки з написами.

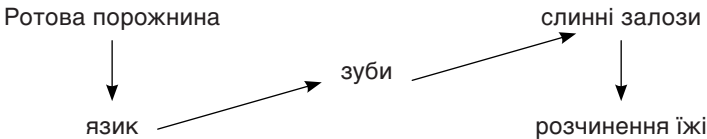
шлунок	легені	ротова порожнина
пряма кишка	стравохід	серце
язик	товста кишка	тонка кишка

Ці діти шикуються у тому порядку, в якому виступатимуть «доповідачі».

Учитель (шеф-кухар). Те, що відбувається всередині нашого тіла, нагадує дивну і складну «кухню». Що б ви не робили, хоч удень, хоч уночі, у ній постійно «готується» їжа для всіх органів нашого тіла. Усі їдять, скільки їм потрібно, а деякі органи навіть накопичують запаси. У дорослої людини «кухня» становить 8 метрів, але вона вправно викладена, отже, уміщається в невеликому «приміщенні» — організмі людини. Як називаються органи і які їхні функції, ви дізнаєтеся від «кухарів».

1-й к у х а р (ротова порожнина)

Відповідь за схемою:

2-й к у х а р (стравохід). Їжа потрапляє в стравохід. Подолавши його за 5 секунд, опиняється у шлунку.

3-й к у х а р (шлунок). Працює старанно і повільно. У ньому виділяється шлунковий сік. Він просякає всю їжу і розчиняє її до рідкої кашки. Але цією кашкою ще можна нагодувати весь організм, і перетравлена їжа рухається до виходу зі шлунку і переходить у кишечник.

4-й к у х а р (кишечник). Невеликими порціями їжа надходить до коридору завдовжки 12 пальців. Тут розщеплюються всі поживні речовини. Потім ця рідка кашка, у якій є білки, жири і вуглеводи, опускається у тонку кишку. Звідси поживні речовини потрапляють крізь кров до всіх клітин нашого організму. Решта вирушає далі — у товсту кишку. Тут кишкові мікроорганізми переробляють залишки їжі. Відходи від їжі виводяться назовні. Тут і закінчується мандрівка спожитої їжі шлунково-кишковим трактом.

— Ми повторили всі органи травлення. Назви яких органів залишились? (Легені, серце.)

— З їх роботою ми ознайомимось протягом наступних тижнів.

3. Групове заняття

► Рольова гра «Лікарська конференція»

1-ша група. Лікарі-гастроентерологи пояснюють:

- чому потрібно ретельно пережовувати їжу і не ковтати дуже великими шматками;
- чому не слід одразу з'їдати багато їжі.

2-га група. Лікарі-дієтологи радять:

- які продукти корисно вживати в їжу;
- яких правил харчування слід дотримувати.

3-тя група. Лікарі-стоматологи повідомляють:

- що необхідно робити, аби зуби були міцні та здорові;
- правила чищення зубів.

4. Теми для Щоденника вражень

- Що робити, щоб на моїй «кухні» завжди був порядок?
- Найцікавіше, що я дізнався (*дізналась*) сьогодні...
- Мені подобається бути здоровим (*здоровою*).

ТИЖДЕНЬ 2.

ЗДОРОВ'Я — НАЙБІЛЬШЕ БАГАТСТВО У СВІТІ

✓ ДЕНЬ 1. ЯК ДОСЛІДЖУЮТЬ ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Дружно в коло всі ставаймо!
 День сьогодні починаймо
 Із веселих добрих слів,
 Щоби всяк повеселів!
 — Привітайтеся з усіма навколо.
 Доброго ранку, сонечко!
 Доброго ранку, пташки!
 Доброго ранку, мій класе!
 Доброго ранку нам!
 Доброго ранку, ... (*ім'я дитини*)!

Вітання закінчується словами (*промовляють разом*):

У нас є ти. У нас є я.
 Ми — дружний клас.
 Одна сім'я.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Здоров'я — найбільше багатство у світі». Тема дня «Як досліджують організм людини?»

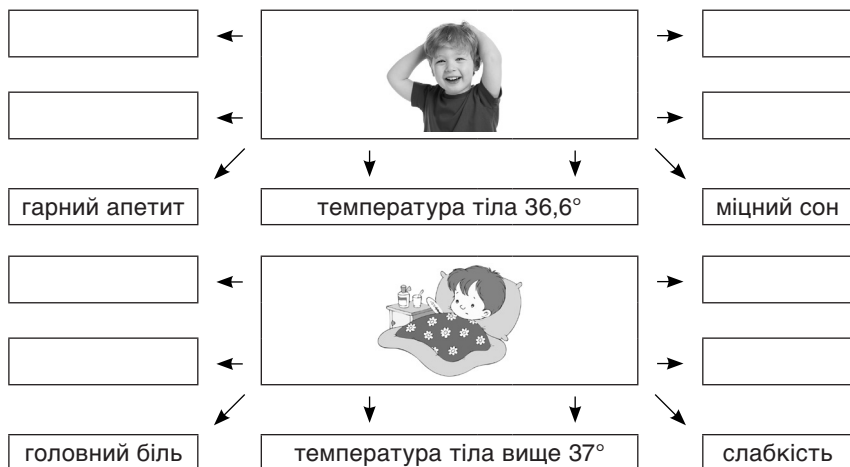
Здоров'я — основа усього на світі,
 Здоровими бути бажають всі діти.
 Здоров'я — це дуже складний механізм.
 Тож будемо досліджувати свій організм.

— Першим нашим дослідженням буде визначення ознак здорового і хворого організму.

► *Вправа «Вивчаємо стан нашого організму»*

Діти об'єднуються у дві групи, отримують малюнки із зображенням здорової та хворої дитини.

Завдання: проаналізувати та доповнити ознаки стану дітей.

Джерело: Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, І. В. Гарбузюк, О. Л. Хомич, Н. В. Андруник, К. С. Василенко «Я досліджую світ»: підручник для 3-го класу.— Київ : «Алатон», 2020.

— Що можете сказати про цих дітей?

— Спробуйте визначити захворювання.

— Що потрібно робити, коли з'явились ознаки якогось захворювання?

Висновок. При ознаках будь-якого захворювання необхідно досліджувати свій організм. За потреби, звертатися до головних знавців організму людини — лікарів.

3. Групове заняття

— Нумо відвідаємо спеціалістів різних профілів. Для цього нам потрібно об'єднатися у три групи.

1-ша група отримує малюнки із зображеннями лікарів.

Завдання: визначити, з якими захворюваннями можна звертатися до певного спеціаліста (*педіатр, окуліст, стоматолог, хірург, ЛОР, дерматолог*).

2-га група визначає, до якого лікаря можна звернутись при:

- захворюваннях вух;
- захворюваннях очей;
- захворюваннях зубів;
- різкому болю в животі;
- застуді;
- травмі ноги;
- висипу на шкірі.

3-тя група досліджує звички людини, які можуть впливати на стан організму людини.

Завдання: заповнити діагностичну картку.

Звичка	Корисна	Шкідлива	На які органи людини може вплинути
Їсти брудними руками			
Горбитися			
Тривалий час сидіти перед комп'ютером			
Їсти солодощі перед обідом			
Уживати овочі, фрукти			
Робити ранкову зарядку			
Гризти нігті, ручку			
Чистити зуби двічі на день			
Провітрювати приміщення			

Висновок. Досліджувати свій організм необхідно для того, щоб бути здоровим.

4. Теми для Щоденника вражень

- Я і лікарі.
- Мої корисні та шкідливі звички.
- Здоровим бути модно!

✓ ДЕНЬ 2. ЯК ЗБЕРЕГТИ СВОЄ ЗДОРОВ'Я?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго здоров'я, доброго дня!
Хай сонечко світить в віконце щодня.
Здоров'я, любі діти, в світі головне!
Здоровий і веселий — щастя не мине!

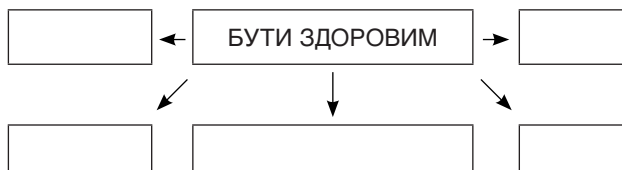
— Вітаючись, ми, звісно, кажемо: «Здрастуйте! Доброго здоров'я!». Таким чином ми бажаємо одне одному здоров'я.

Хай кожен з вас запам'ятає:
Без здоров'я щастя не буває!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Здоров'я — найбільше багатство у світі». Тема дня «Як зберегти своє здоров'я?»

► Вправа «Асоціативний куц»

— Що означає бути здоровим? (Бути життєрадісним, щасливим, нічого не болить, хороша працездатність, хочеться грати в різні ігри...)

— Діти, а хто з вас ніколи не хворів?

На жаль, таких немає. Дехто хворіє рідко, дехто — часто, а дехто навіть має хронічні хвороби.

— Чи можна надалі уникати захворювань?

— Що можна для цього робити?

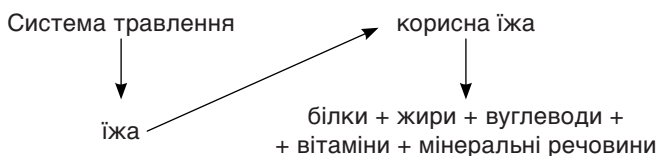
— Як впливають на здоров'я шкідливі звички?

— Які корисні звички ви маєте?

— Що означає вміти казати «Ні!»? (Як можна уникнути шкідливих звичок?)

► Хвилинка роздумів «Раціональне харчування»

Створення ланцюжка раціонального харчування.

► Гра «Корисно — шкідливо»

- Багато їсти. (–)
- Їсти один раз на день. (–)
- Приймати їжу в певний час. (+)
- Розмовляти під час їжі. (–)
- Їжа повинна бути різноманітною. (+)
- Їсти швидко, не пережовуючи їжу. (–)
- Уживати багато цукру, солі. (–)
- Уживати овочі та фрукти. (+)

3. Групова робота

► Гра «Знайди свою стежку до Країни Здоров'я»

Діти об'єднуються у три групи. Кожна група отримує плакат із зображенням «Країни Здоров'я» і стежок, що ведуть до неї. На кожній стежці потрібно написати чинники, які сприяють здоров'ю людини.

(Завдання однакове для всіх груп.)

4. Теми для Щоденника вражень

- Я бажаю всім здоров'я!
- Я прагну бути здоровим (здоровою), тому що...
- Що мені вибрати: багатство чи здоров'я?

✓ ДЕНЬ 3. ЧОМУ ПЕЧІНКУ НАЗИВАЮТЬ ФІЛЬТРОМ ОРГАНІЗМУ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку! Доброго дня!
Вчора, сьогодні, завтра! Щодня!

— У нас в Україні, коли вітаються, кажуть: «Здоровенькі були!», тому що:

Здоров'я — це сила,
Здоров'я — це клас!
Хай буде здоров'я
У вас і у нас!

(Діти бажать одне одному здоров'я.)

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Здоров'я — найбільше багатство у світі». Тема дня «Чому печінку називають фільтром організму?»

► Вправа «Філіжанка гарного настрою»

— Дозвольте запросити вас на філіжаночку гарного настрою. Так заведено у нашого народу, що за філіжанкою чаю чи кави частувальники насолоджуються спілкуванням одне із одним, обмінюються інформацією. Ми продовжуємо вивчати тему «Чарівні перетворення», тому поставлю декілька запитань.

— Якщо ви були б стравою, то якою? Чому?

— Ви шкідлива чи корисна їжа? Обґрунтуйте свою думку.

— Чи може їжа завдавати шкоди організму? Чому?

— Який орган допомагає впоратися з токсинами?

— Покладіть праву руку на ділянку під ребрами праворуч.

Там розташована печінка — надважливий орган, що виконує понад 500 функцій. Без неї організм припинив би працювати.

Це фабрика всередині нашого тіла, яка трудиться 24 години на добу. Розгляньте постер «Привіт! Я — ваша печінка». Яка інформація про печінку є новою для вас?

△ *Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/health/2018/12/6/234422/>*

► Гра-подорож «Подорож шматочка яблука»

Використовують малюнок-схему системи травлення. Учні за цією схемою розповідають, які перетворення відбуваються зі шматочком яблука, учитель доповнює розповідь дітей.

1-ша станція «Ротова порожнина»

Язик → зуби → слина → розчинення їжі.

2-га станція «Стравохід»

Розжована і змочена слиною їжа крізь глотку потрапляє до стравоходу. Його довжина — до 25 сантиметрів. Стравохід з'єднує рот зі шлунком.

3-тя станція «Шлунок»

Розчиняє всю їжу, робить її схожою на кашу. Виділяє шлунковий сік. Звідси перетравлена їжа потрапляє у кишечник.

4-та станція «Кишечник»

Перетравлена їжа проходить 5 метрів тонкої кишки, тоді частина її всмоктується в кровеносні судини. Решта речовин спрямовується в товсту кишку. Від їжі залишаються лише відходи.

5-та станція «Печінка»

Печінка виконує захисну роль в організмі людини. Щохвилини крізь неї проходить 1,5 літра крові, що очищується від отрути та різних мікробів. Отже, печінка — це своєрідний фільтр організму.

Висновок. Травлення — складний процес перетравлювання їжі на поживні речовини, які засвоює організм.

3. Групова робота

— Якщо печінка — це фільтр організму, то що, на вашу думку, може шкодити печінці, а що є корисним?

Відповідь на це запитання ми дамо, виконавши завдання в групах.

1-ша група. Розв'язування «Смачних прикладів»

Молоко + яйця + борошно = ... (омлет).

Молоко + «Несквік» = ... (какао).

Сир + яйця + борошно = ... (сирники).

Огірки + помідори + цибуля + олія = ... (овочевий салат).

Банан + ківі + мандарин = ... (фруктовий салат).

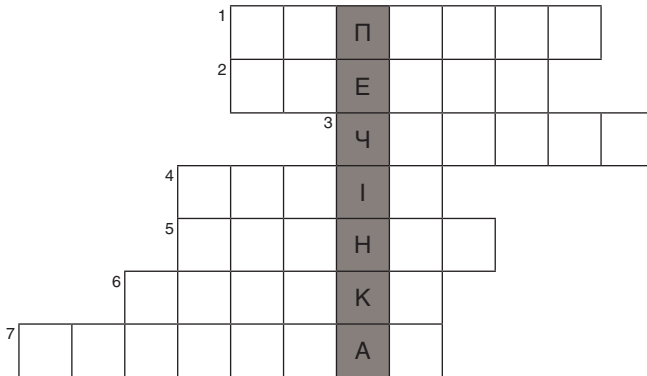
2-га група. Заповнення схеми «Отрута для організму»

3-тя група. Розгадування кросворда

— Розгадавши кросворд, дізнаєтеся, що корисно для печінки.

1. З мене листя обдирають,
Мене квасять, в борщ кидають.
В пирогах мене печуть
І в салат мене січуть. (Капуста.)
2. Цікавеньке це зерно,
Бо трикутне воно.
Колір коричневий має,
Кожен із вас його знає.
Каша із нього смачна,
Дуже корисна вона. (Гречка.)

3. У темниці виростає
Та біленькі зубки має.
Хоч гіркий він і пекучий,
Та корисний і цілющий. (*Часник.*)
4. У міцній хатинці
Сидить по зернинці.
Спробуй-но дістати,
Будеш ласувати! (*Горіх.*)
5. А іще кладуть в салат
Овоч-палички — ... (*шпинат.*)
6. Соковите, червоненьке,
Круглобоке, солоденьке. (*Яблуко.*)
7. Листям вихваляється,
Ѓронами пишається.
Прикрасить увесь сад
Цей красень... (*виноград.*)

4-та група. Складання пам'ятки «Гігієна харчування»

4. Теми для Щоденника вражень

- Щоб не тріяти свій організм, я...
- Мені подобається бути здоровим (*здоровою!*)
- Вітаміни у моєму житті.

✓ ДЕНЬ 4. ВОДА В ЖИТТІ НАШОГО ОРГАНІЗМУ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

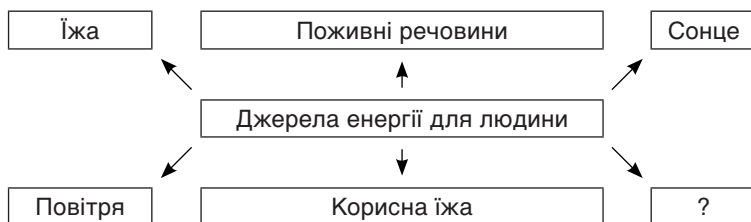
Сонечко ясне заглянуло в клас
І в коло велике збрало всіх нас.
Даруємо усмішки радо свої,
Найкращі вітання:

Я — вам, ви — мені.
 Загляне в віконечко сонечко ясне,
 На нас помилується і скаже:
 — Тут класно!

— Доброго ранку!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Здоров'я — найбільше багатство у світі». Тема дня «Вода в житті нашого організму»

► Створення «Асоціативного куща»

— Є ще на Землі речовина, без якої не може бути життя. Ви дізнаєтесь про неї, відгадавши загадку.

► Гра «На гостині у принцеси Веселки»

Діти утворюють коло. Одна дівчинка — принцеса Веселка, решта — краплинки з Водяної країни. Принцеса по черзі запитує кожну «краплинку».

— Навіщо нам потрібна вода?

«Краплинки» відповідають, намагаючись не повторюватись (вода потрібна для приготування їжі, для пиття, щоб умиватися, щоб поливати квіти тощо).

— Де може знаходитися вода? (У морях, річках, океанах, під землею, в повітрі, в організмі людини.)

— Так, вода становить 86–50% нашого тіла. Вона входить до складу крові. Випаровуючись із поверхні шкіри, вода регулює температуру тіла. Тому лікарі й радять при підвищеній температурі пити побільше рідини. Таким чином вода виводить із нашого організму шкідливі речовини. Крім того, вона необхідна нам як розчинник для виконання найрізноманітніших функцій в організмі:

- перетравлювання, всмоктування харчових речовин;
- формування змазки для частин тіла, що рухаються (суглоби);
- забезпечення організму поживними речовинами.

Тому людині потрібно вживати до 10 склянок води. Це можуть бути інші напої, головне — щоб вони були корисними.

До води потрібно ставитися надзвичайно бережливо. Адже запаси прісної води на Землі не безмежні.

3. Групова робота

Діти об'єднуються у групи.

1-ша група «Свято наближається»

Завдання: запропонувати список напоїв, які можна смачно і з користю вживати за святковим столом.

2-га група «Берегині»

Завдання: скласти рекомендації про те, як охороняти воду від забруднення.

3-тя група «Економчики»

Завдання: скласти поради, як зменшити використання води в домашніх умовах.

4. Теми для Щоденника вражень

- Навіщо мені пити воду?
- Я вважаю, що вода — рятівник, тому що...
- Сьогодні я дізнався (*дізналась*) нове про воду...

✓ ДЕНЬ 5. ЗАПРОСИМО В ГОСТІ МИЛО**1. Запрошення до ранкового кола. Вітання**

Треба разом привітатись:

— Добрий день! Добрий день!

Дружно й весело сказати:

— Добрий день! Добрий день!

Вліво, вправо повернутись.

— Добрий день! Добрий день!

Одне одному всміхнутись.

— Добрий день! Добрий день!

Як вас, друзі, всіх багато,

Синьооких і чорнявих,

Карооких і білявих,

І високих, і низеньких,

І товстеньких, і худеньких.

Всіх вас рада привітати

І найкраще побажати.

— Добрий день!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Здоров'я — найбільше багатство у світі». Тема дня «Запросимо в гості мило»

— Сьогодні до нас доставили цікаву посилку від відомого героя мультфільму Губки Боба. Коли відгадаєте загадку, дізнаєтесь, що всередині коробки. (*Як варіант, замість загадки можна по колу передавати коробку — «чарівну скриньку», яку не дозволено відкривати, але можна трусити і ставити запитання, відповіддю на які буде: «Так» або «Ні».*)

- ▼ Як купатися ідеш,
То й мене також береш.
Я гладеньке й запашне.
Ти намилюєш мене.
Всі мікроби змило,
Я — корисне... (мило).

— Справді, тут мило. Візьміть його до рук. Якої воно форми, кольору, запаху?

— Коли і навіщо ми використовуємо мило?

— Як властивості мила впливають на наш організм?

► Дослідницька справа «Мию водою — мию милом»

Учитель губкою для взуття вимазує руки. Діти спостерігають (рука брудна, запах нейтральний). Учитель намагається вимити руку в чистій воді (вимити не вдається). Намилує руки милом. Рука вимивається.

Висновок. Руки стали чистими, якщо їх вимити водою з милом. Мило відбиває бруд, знищує мікроби і неприємні запахи.

► Перегляд пізнавального мультфільму «Ведмемило і желейний ведмідь Валера»

△ Режим доступу: <https://youtu.be/GhRhbmXX3ql>

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у групи.

1-ша група складає «Асоціативний куц» «Мило».

— Запишіть, що спадає на думку, коли чуєте слово «мило».

2-га група складає «ланцюжок» «Як правильно мити руки» (розкласти картки у потрібній послідовності).

- Намилити руки до утворення піни;
- відкрити кран з водою;
- закрити кран;
- узяти мило;
- вимити кожен палець, долоні;
- змити мильну піну;
- витерти насухо руки;
- узяти рушник.

3-тя група. Під виконання учасниками групи пісні Наталії Май «Крап-крап-крап» один представник демонструє правильне миття рук, використовуючи послідовність миття рук, яку презентувала 2-га група.

4. Теми для Щоденника вражень

- Коли я використовую мило?
- Якби не було мила, ...
- Гігієна у моєму житті.

ТИЖДЕНЬ 3. НЕСПОДІВАНИЙ АТРАКЦІОН (крвоносна система людини)

✓ ДЕНЬ 1. ЯК ПОДОРОЖУЄ КРОВ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання «Побажання»
Діти утворюють коло і висловлюють одне одному побажання так, щоб воно починалось на букви слова «атракціон».

а — артистизму, активності

т — таланту, творчості

р — радості, рішучості

а — акуратності

к — креативності, краси

ц — цікавості

і — ініціативності, інновацій

о — оптимізму

н — неповторності

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Несподіваний атракціон (крвоносна система людини)». Тема дня «Як подорожує кров?»

► *Вправа «Мозковий штурм»*

— Що означає слово «атракціон»? (Можна звернутись до тлумачного словника, Інтернет-довідок.)

Атракціон — розваги у місцях відпочинку, які привертають увагу своєю незвичайністю; карусель.

— На справжній безперервний атракціон схожа наступна система нашого організму.

- ▼ Від тоненьких капілярів,
Від судин: артерій, вен
В організмі кров гуляє
По окремій із систем.
Ловить кисень від легенів
І до серця віддає,
CO₂ збере окремо
Та відводить, де він є.
Відгадати дуже просто,
Це система — ... (крвоносна).

— Саме вона є темою нашого тижня.

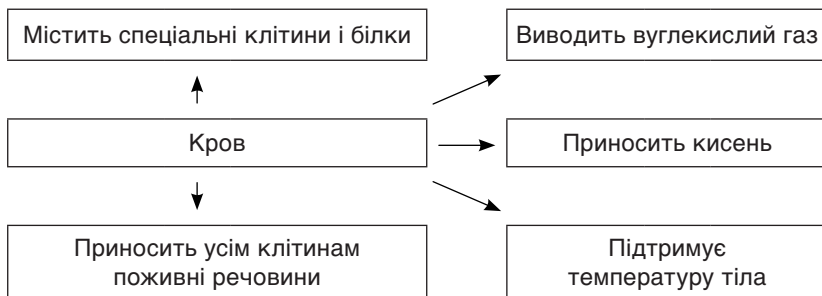
► *Перегляд та обговорення відео*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/Lj47Uyzb-ow>*

— Що вас найбільше зацікавило?

— Чим коло кровообігу схоже на атракціон?

» Створення «Асоціативного куща» «Що ми знаємо про кров?»

» Вправа «Цікаво знати, що...»

- Організм дитини містить близько 3 л крові. (Можна продемонструвати банку місткістю 3 л або три пакети молока по 1 л.)
- Людська кров усього за 1 день долає шлях понад 19 000 км.
- Щоб висмоктати всю кров з дорослої людини, знадобиться 1 120 000 комарів.
- Еритроцити можуть зробити повне коло в нашому тілі за пів хвилини.
- Енергетичні напої впливають на серцебиття і можуть спричинити судоми або смерть.
- Капіляри у 50 разів тонші від людської волосини.

3. Групове заняття

» Гра «Знайди свою стежку до Країни Здоров'я»

Діти об'єднуються у три групи.

1-ша група. Скласти і записати сенкан зі словом «кров».

1. Кров

2. ... (2 прикметники)

3. ... (3 дієслова)

4. ... (почуття → речення, що складається із 4 слів)

5. ... (висновок → слово або словосполучення)

2-га група. Прочитати текст, доповнити його словами з довідки.

Кров приносить до всіх клітин організму _____, а забирає _____. Кровоносні судини — це _____, _____, _____. Рух крові в організмі називають _____.

Довідка: кровообіг, кисень, артерії, вуглекислий газ, вени.

3-тя група. Пояснити прислів'я.

Людська кровця — не водиця, проливати не годиться.

Кров — не вода, річками не тече.

Кров кров'ю не змиєш.

4. Теми для Щоденника вражень

- Що цікавого я дізнався (*дізналася*) сьогодні про кров.
- Мені цікаво вивчати свій організм.
- Від чого залежить мій настрій?

✓ ДЕНЬ 2. ЧОМУ КРОВ ЧЕРВОНА?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

— Доброго ранку!

► *Вправа «Мережа вражень»*

Для вправи потрібен клубок із нитками. Клубок передають від однієї дитини до іншої, розмотуючи нитку. Діти діляться своїми враженнями від поміченого дорогою до школи.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Несподіваний атракціон (кровоносна система людини)». Тема дня «Чому кров червона?»

— Чи травмувались ви коли-небудь?

— Що з'являлось на місці рани?

► *«Крісло автора»*

— Кров — це не просто рідина. В ній є багато робітників. Вони дуже маленькі, але надзвичайно важливі для нашого організму. Про деякі з них ми сьогодні дізнаємося.

Першого з них звуть *еритроцит*. Ми всі вдихаємо кисень, що потрапляє в кров. У ній є маленькі листоноші — еритроцити. В кожного з них є маленький візочок, який називається *гемоглобін*. На цей візочок еритроцит збирає з легень кисень і доставляє органам, а забирає те, що вже не потрібно, — вуглекислий газ. Несе його в легені, і ми його видихаємо. Саме ці кров'яні клітини надають крові кольору. У крові їх стільки, що вона виглядає червоною. Кровоносними судинами одночасно рухається близько 35 мільярдів цих робітників. Наступного робітника звати *лейкоцит*. Це наша збройна сила. Коли з'являються бактерії, які спричиняють хворобу, лейкоцити стають на захист нашого організму. Це справжні бойові дії. Під час цього людина відчуває слабкість. Лейкоцити — наші перші захисники від інфекції. А коли ми раптом травмуємося, починають діяти робітники-*тромбоцити*. Вони поспішають до місця ушкодження та закривають його.

3. Групове заняття

— Кровоносну систему можна порівняти з великою річкою, а кров — з трьома кораблями. Серце, неначе порт, з якого вирушають три кораблі червоного, білого і фіолетового кольору.

Діти об'єднуються у три групи. Кожна група розповідає про свою роль і «роботу» в організмі.

1-ша група

Кораблі червоного кольору (*еритроцити*) — це торговці.

— Ми перевозимо корисні речовини і кисень до органів, а назад забираємо відпрацьовані речовини і вуглекислий газ.

2-га група

Білі кораблі (*лейкоцити*) — військові.

— Ми захищаємо від піратських кораблів (*шкідливих вірусів і мікробів*).

3-тя група

Фіолетові кораблі (*тромбоцити*) — швидка допомога.

— Ми відповідаємо за згортання крові.

► Гра-енерджайзер «Швидка кров»

Учні утворюють коло. Учитель торкається до плеча кожної дитини і називає клітини, з яких складається кров: «еритроцит», «лейкоцит», «тромбоцит». Діти, яких учитель назвав цією клітиною, наприклад: «Еритроцити!», повинні підвестись і швидко помінятися місцями. Коли ведучий промовляє: «Уся кров!», це означає, що всі учасники підводяться і міняються місцями.

4. Теми для Щоденника вражень

- Я хочу стати лікарем-хірургом.
- Я вперше почув (*почула*)...
- Для мене цікаво...

✓ ДЕНЬ 3. ЗУСТРІЧ ІЗ СЕРЦЕМ**1. Запрошення до ранкового кола. Вітання**

Ми веселі та щасливі,
І розумні, і вродливі.
Ми усіх тут привітаймо

І урок розпочинаймо!
— Доброго ранку! Доброго дня!
Вчора, сьогодні, завтра, щодня!

— Щоб прийти до успіху, ми будемо:

У — уважними
С — старанними
П — працьовитими
І — ініціативними
Х — хорошими

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Несподіваний атракціон (кровоносна система людини)». Тема дня «Зустріч із серцем»**► Загадка**

- ▼ В грудях кожного із нас
І день, і ніч, і всякий час

Мотор стукає чудовий,
Звичайно, всім відомий. (*Серце*.)

► Демонстрація на екрані пульсуючого серця, прослуховування запису роботи серця

— Ми потрапили до найголовнішого органа нашого тіла — серця. Воно розміщене майже посередині грудної клітини.

Прислухайтесь. Що б ви не робили — спали, їли, бігали,— завжди лунає приглушений, ритмічний стукіт. Це б'ється серце. Це годинник, заведений один раз на все життя.

Стисніть свою руку в кулак — і ви побачите, якого воно невеликого розміру.

— Як ви вважаєте, чи може людина прожити без серця?

— Серце — м'язовий мішечок. Скорочуючись, воно, як насос, проштовхує кров по судинах і таким чином забезпечує її безперервний рух. Якщо притиснути пальцем судину трохи вище долоні, ми почуємо поштовхи крові. Це — пульс.

► Перегляд відео «Кров, серце, судини. Науковий проєкт для малюків»

△ Режим доступу: https://youtu.be/0h_BkU4115s

(За можливості можна продемонструвати самотужки виготовлений пристрій.)

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у три групи. Завдання однакове для всіх груп.

- Прочитати уривок із книги Г. Юдіна «Головне чудо світу» — діалог батька і сина.
- Зобразити на малюнку своє бачення будови серця.

Кожна група презентує свої роботи.

4. Теми для Щоденника вражень

- Від чого залежить сила мого серця?
- Як я розумію вислів «Серце — не камінь»?
- Я вважаю, що людина з добрим серцем...

✓ ДЕНЬ 4. ШВИДКА ДОПОМОГА

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання «Промінчики серця»

Промінчики свого серця
Я друзям віддаю
І день новий, цікавий
Я радісно почну.

— Доброго ранку!

Діти символічно передають побажання одне одному від серця до серця.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Несподіваний атракціон (кровоносна система людини)». Тема дня «Швидка допомога»

— Людина народжується зі здатністю відзиватися на чужий біль. При нещасних випадках поруч із постраждалими, як правило, трапляються люди, які не мають медичної освіти, і від того, як вони поведуться, залежатиме здоров'я, а нерідко й життя людини. Для того щоб допомогти постраждалому, потрібно вчитись і тренуватись.

— Чи доводилося вам бачити травмування людини, яке супроводжувалося кровотечею?

— Які ситуації можуть трапитися?

— Як ви поводитися при цьому?

— Чи боїтесь ви вигляду крові?

— Як надати першу допомогу, повинен знати і вміти кожен.

► *Дидактична гра «Що може знадобитися при травмуванні з кровотечею?»*

Завдання. З-поміж поданих малюнків вибрати предмети, які знадобляться при наданні першої допомоги.

► *Гра «Знаю — не знаю»*

Учні розповідають про види допомоги у різних ситуаціях:

- при порізах;
- при кровотечі з носа;
- при травмуванні ноги.

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у три групи. Кожна група обирає засоби та демонструє алгоритм дій у певній ситуації.

1-ша група «Лікарі-травматологи»

Хлопчик катався на велосипеді, впав і зчесав коліно.

2-га група «Шкільна медсестра»

У дівчинки кровотеча з носа.

3-тя група «Старша сестра/брат»

Дівчинка хотіла розрізати яблуко і порізала палець.

4. Теми для Щоденника вражень

- Я хочу стати медичним працівником.
- Сьогодні я навчився (*навчилась*)...
- Яку суперсилу я хочу мати...

✓ ДЕНЬ 5. ЧИ МОЖНА НАВЧИТИСЯ БУТИ ЗДОРОВИМ?**1. Запрошення до ранкового кола. Вітання.**

Доброго ранку! Доброго дня!
Здоров'я бажаю я вам щодня.
Дідусям і бабусям,
Мамі, татові та друзям.
Ми усі разом — справжня сім'я,
Здоров'я й наснаги бажаю всім я.

— Доброго ранку!

Діти складають руки (*долонька до долоньки*) й одне одному по колу передають побажання.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Несподіваний атракціон (кровоносна система людини)». Тема дня «Чи можна навчитися бути здоровим?»**► Бесіда**

- Чи можна навчитися бути здоровим?
- Як треба берегти здоров'я?
- Яким чином можна зміцнювати здоров'я?
- Яким чином можна піклуватися про своє здоров'я щоденно?

► Вправа «Я вибираю!»

- Хто з дітей дбає про своє здоров'я?
- Чому сприяє (*або шкодить*) певна дія?

► Перегляд та обговорення відео «Корисні підказки. Імунітет»

— Що таке імунітет?

— Що загрожує твоєму організмові при ослабленні імунітету?

— Яке харчування потрібне для зміцнення імунітету?

— Яку рідину найкраще вживати?

— Яке значення для імунітету має режим дня?

— До чого може призвести недбале ставлення до свого здоров'я?

Висновок. Сьогодні особливо важливим є питання зміцнення імунітету. Завдяки цьому ми зможемо вберегти наш організм від застуд та вірусних інфекцій.

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у три групи (можна за кольорами світлофору).

1-ша група. Вправа «Обери їжу для здорового сніданку/обіду/вечері».

2-га група. «Лікар-нарколог».

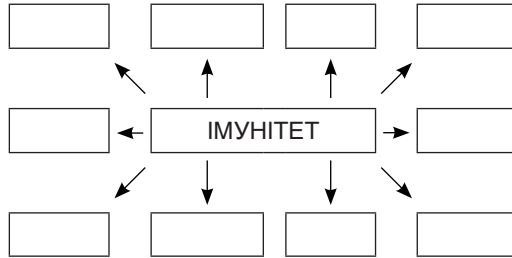
Метод «Прес»

- Я вважаю, що шкідливі звички потрібно...
- Тому що...
- Наприклад, ...
- Отже, ...

3-тя група. «Лікар-імунолог радить...»

— Для зміцнення імунітету необхідно...

Створення «Асоціативного куща»

4. Теми для Щоденника вражень

- Навіщо мені міцний імунітет?
- Щоб корисна їжа була смачною, я...
- Чим можуть нашкодити мені шкідливі звички?

ТИЖДЕНЬ 4.

НЕБЕЗПЕКА ПОРУЧ (дихальна система людини)

✓ ДЕНЬ 1. ЧИМ МИ ДИХАЄМО?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку! Доброго дня!
 Ми зустрічаємось в школі щодня.
 В коло стаємо,
 Беремось за руки.
 Дружно усі ми йдемо до науки.

► Гра «Передавання гарного настрою»

— Діти, у мене сьогодні гарний настрій. Хочу передати його і вам.

Бажаю...

— А тепер і ви поділіться гарним настроєм одне з одним.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Небезпека поруч (дихальна система людини)». Тема дня «Чим ми дихаємо?»

— Навіщо нам потрібен ніс?

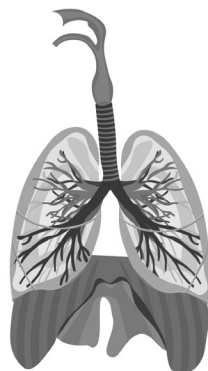
— Чим ми дихаємо?
 — Чи хочете ви дізнатись, як повітря подорожує нашим організмом?
 — Звідки повітря починає свою мандрівку?
 — Повітря потрапляє в ніс, де нагрівається і частково очищується. Далі повітря рухається по гортані.

Йому допомагають рухатись голосові зв'язки.

— Потім повітря потрапляє у трахею.

— Потім — у бронхи, і, нарешті, — в легені.

Тут є маленькі бульбашки — альвеоли. Вони забирають із повітря кисень, найнеобхідніший для організму. Легені віддають його крові.

» *Вправа з повітряними кульками*

— Ваші легені розширюються, як ця кулька, коли ви вдихаєте повітря (*надуваємо кульки*).

— І здуваються, коли ви видихаєте (*випускаємо повітря із кульки*).

» *Гра «Бульбашки»*

— Чи хочете побачити, скільки повітря ми видихаємо? (*Вдихнути носом якомога більше повітря, а видихнути крізь трубочку у пляшку чи стаканчик з водою.*) Так можна побачити, скільки ми видихаємо повітря.

— Чим більше ми вдихаємо повітря, тим більше бульбашок з'явиться у склянці.

Висновок. Такі вправи допомагають зміцнювати легені та насичувати їх киснем.

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у три групи.

» *Гра «Що? Де? Коли?»*

Завдання. З окремих карток скласти схему шляху повітря нашим організмом. (*Завдання для всіх груп однакове.*)

Порівняння виконаного завдання.

» *Гра «Запитання хлопчика Всезнайка»*

Всезнайко підготував запитання кожній групі окремо на аркушах. Діти у групах обговорюють їх протягом 1–2 хв, а потім пропонують свій варіант відповіді.

1-ша група

— Яка роль чистого повітря для організму людини?

— Де джерела чистого повітря?

2-га група

— Чому важко дихати в приміщенні, де перебувало багато людей?

— Що потрібно робити для очищення повітря в приміщенні?

3-тя група

— Чому людина, яка дихає ротом, може захворіти швидше, ніж та, яка дихає носом?

4. Теми для Щоденника вражень

- Навіщо я дихаю?
- Як у моїй сім'ї піклуються про чистоту повітря?
- Як я зможу зміцнювати легені?

✓ ДЕНЬ 2. ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ У НАС УСЕРЕДИНІ ПІД ЧАС ДИХАННЯ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Добрий день! В добрий час!
Рада, діти, бачить вас!
Ви почули всі дзвінок?
Він покликав на урок.
Посміхніться всі до мене,
Посміхніться і до себе.
Привітайтеся: «Добрий день!»
Хай гарно розпочнеться новий день!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Небезпека поруч (дихальна система людини)». Тема дня «Що відбувається у нас усередині під час дихання?»

► Гра «Дослідники»*Дослід 1*

— Проведемо дослід: затримайте дихання.

— Скільки секунд ви можете не дихати? (40–50 с.) А потім ви відчуваєте, що вам необхідно вдихнути повітря. І яке це радісне відчуття, коли ваші груди наповнюються свіжим повітрям!

Дослід 2

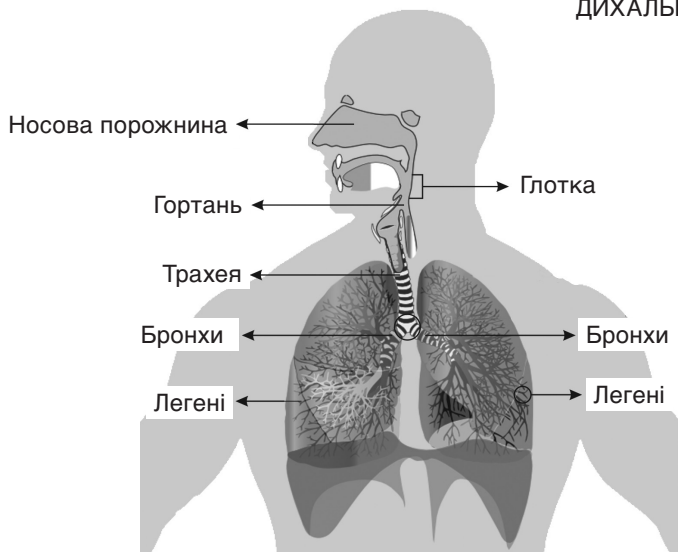
— Покладіть руку собі на груди: що відбувається з грудною кліткою під час вдиху і видиху? (За допомогою сантиметрової стрічки вимірюємо об'єм грудної клітки до і після видиху. Результати порівнюємо.)

Дослід 3

— Порахуйте, скільки видихів ви зробите за 1 хв до і після 15 присідань. (Результати порівнюємо.)

► Робота за таблицею «Органи дихання»

ДИХАЛЬНА СИСТЕМА

— Пригадайте, що відбувається у нас усередині під час дихання.

► Хвилинка-цікавинка «Запам'ятайте це»

- Легені мають свій «секрет». Насправді, це вони — найбільший орган тіла.
- Легені складаються з безлічі альвеол.
- У альвеолах постійно циркулює кров. Саме тут вона насичується киснем, а потім розносить його по організму.
- Дихання відбувається не лише у легенях. У твоєму тілі дихає кожна найменша клітинка.
- Відомо, що права легеня більша за ліву. Чому?

3. Групове заняття

1-ша група. Гра «Доповни речення»

Людині, крім їжі, потрібне для життя... (повітря). Грудна клітка під час вдиху... (піднімається). Під час видиху вона... (опускається). Під час дихання в організм надходить... (кисень). З організму виділяється... (вуглекислий газ).

2-га група. Скласти невелику казку від імені Повітря, яке потрапило до організму людини (ніс — гортань — трахея — бронхи — легені).

3-тя група. Пояснити зміст прислів'їв.

Чисте повітря — ворог хвороб.

Ліс — легені планети.

4. Теми для Щоденника вражень

- Я дбаю про чистоту повітря.
- Я бажаю друзям...
- Чим мені загрожує забруднення повітря?

✓ ДЕНЬ 3. ЧИСТЕ ПОВІТРЯ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я І НАТХНЕННЯ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання
— Доброго ранку!

У мене гарний настрій дуже,
Посміхнись і ти, мій друже.
Візьмемося за руки
Та станемо у коло.
Радість та усмішки
Хай сяють навколо.

► Танок «Захисник природи» (діти утворюють коло)

Якщо ти доглядаєш кімнатні рослини — сплесни руками над головою.

Якщо ти не палиш восени листя — тупни ногою.

Якщо любиш гуляти на свіжому повітрі — підстрибни.

Якщо часто провітрюєш кімнату — змахни руками.

Якщо у вашій сім'ї не курять — поплескай долонями.

Якщо ти переконаний, що необхідно піклуватись про чистоту повітря — простягни руки сусідам і візьми їх за руки.

— Як ви вважаєте, навіщо дбати про чистоту повітря?

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Небезпека поруч (дихальна система людини)». Тема дня «Чисте повітря для здоров'я і натхнення»

► Розповідь учителя

— Сучасна людина проводить 90% свого часу всередині приміщень. З цієї причини якість повітря, яким ми дихаємо, є настільки ж важлива, як якість води, яку ми п'ємо. Це особливо стосується дітей, дихальний тракт яких розвивається протягом перших років життя.

Протягом звичайного дня в повітря наших осель виділяється безліч хімічних речовин і хвороботворних бактерій. Тому необхідно турбуватися про чистоту повітря в приміщенні та навколишньому середовищі постійно. А особливо — під час епідемій вірусних хвороб.

Застуда, грип, коронавірус — це інфекційні хвороби. Потрапивши крізь повітря у дихальні шляхи, віруси починають розмножуватися і спричиняють захворювання.

Найкращий спосіб захиститись від інфекції — завадити їй проникнути в організм. Тому під час епідемії у закладах освіти оголошують карантин.

► *Колективне складання «Правил поведінки під час карантину»*

- Часто мийте руки. Завжди майте при собі вологі серветки, антибактеріальний гель чи спрей.
- Користуйтеся індивідуальним посудом і рушником.
- Уживайте побільше рідини.
- Часто провітрюйте приміщення. Робіть вологі прибирання.
- Захворіли — не виходьте з дому і виконуйте поради лікаря.

3. Групове заняття

► *Перегляд відео «Повітря для натхнення — Азбука здоров'я»/Смішарики 2D*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/HjXtKmqH2BY>*

— Чи правильно робили друзі, таким чином приносячи чисте повітря в будинок Баранчика?

— Оголошую операцію «Чисте повітря»! (*Діти об'єднуються в групи.*)

Завдання (однакове для всіх груп): скласти план «отримання» чистого повітря для Баранчика.

Кожна група складає свій план. Результати порівнюють і обговорюють.

— Як ви вважаєте, як впливає чисте повітря на натхнення людини?

4. Теми для Щоденника вражень

- Я вмію поводитись під час карантину.
- Мене вразило...
- Для того щоб повітря було чистим, я мрію створити...

✓ ДЕНЬ 4. ЧОМУ ЛІКАРІ РАДЯТЬ НЕ КУРИТИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання.

Разом з сонечком із дому вирушаємо,
На ранкову зустріч в школу поспішаємо.
З добрим ранком друзів привітаємо.
Добра, щастя і здоров'я всім побажаємо.

(*Діти за допомогою різноманітних жестів вітають одне одного.*)
— Доброго ранку!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Небезпека поруч (дихальна система людини)». Тема дня «Чому лікарі радять не курити?»

Нехай пам'ятають дорослі та діти —
 Ніколи, ніколи не варто курити!
 Багато на світі є справ та занять.
 Ми спробуєм їх зараз назвати!

— Запропонуйте, чим можна зайнятися замість куріння. (*Пропозиції дітей.*)

Висновок. На куріння навіть не залишається часу! Стільки цікавих та корисних справ можна робити і самому, і з друзями!

► «Крісло автора»

— Чому ж лікарі радять не курити?

Ще 500 років тому англійський король говорив про шкочу тютюну: «...Звичка, на яку гидко дивитися, нестерпна для нюху,

шкідлива для мозку, небезпечна для легенів...». Ученими встановлено, що сигаретний дим «убиває» майже всі органи людського тіла.

Дим від цигарок уражає органи травлення. На зубах відкладаються смола і сажа. З рота чути неприємний запах. Отрути розчиняються в голосових зв'язках.

Негативно впливає куріння і на дихальну систему. Коли дим досягає легенів, то осідає в них у вигляді смол. Легені починають чорніти.

Вражає тютюн серцево-судинну і нервову системи. Потрапляючи в кров, отруйні речовини розносяться по тканинах за секунди, тобто миттєво отруюють весь організм. Артерії стають ламкими і крихкими.

У курців порушується обмін речовин. Тому вони, як правило, худі, бліді, не мають апетиту.

» *Ситуативна гра «Як сказати Ні, коли вам пропонують закурити»*

(Діти пропонують свої варіанти.)

- Я хочу бути здоровим.
- Я цього не потребую.
- Я не в настрої. Не хочу пробувати.
- Ні, я не хочу неприємностей.
- Я — за вітаміни.
- Я і без цього чудово почувуюся.

15 листопада — Міжнародний день відмови від куріння.

3. Групове заняття

» *Гра «Народ скаже, як зав'яже»*

Діти пояснюють зміст прислів'їв.

1-ша група

Курці впускають ворога, який викрадає їх мозок, через свої вуста.

Хто курить багато, у того зуби чорніють.

2-га група

Куріння — це не особиста справа, а суспільне зло.

Курець — поганий працівник, курити замість справи звик.

3-тя група

Курить один, а плоди пожинають усі.

Від кого тютюном несе — той себе не береже.

4. Теми для Щоденника вражень

- Чи дадуть мені цигарки незалежність?
- Чому я не хочу труїти свій організм?
- Чи можу я вчиняти «не так як усі»?

✓ ДЕНЬ 5. ЯК ЗБЕРЕГТИ ЗДОРОВИМИ ОРГАНИ ДИХАННЯ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Я візьму твої долоньки,
Посміхнусь тобі у вічі,
Враз мені й тобі, мій друже,
Стане веселіше вдвічі.
Та не тільки веселіше,
А й міцніше буде разом.
Перешкоди всі здолаєм,
Навчимося всього одразу.

► Вправа «Привітай друга»

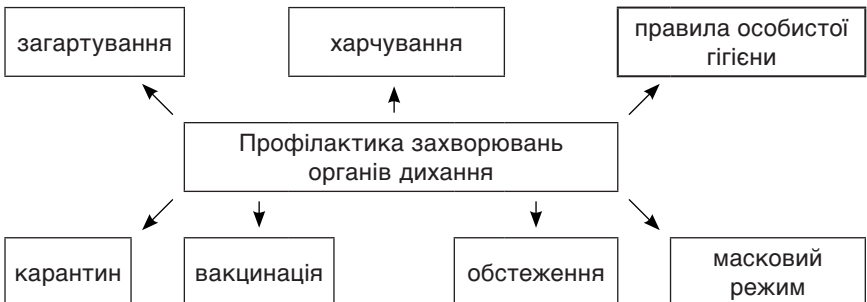
Підготувати набір карток з іменами дітей. Кожна дитина вибирає картку і вітає того, чиє ім'я на ній написано.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Небезпека поруч (дихальна система людини)». Тема дня «Як зберегти здоровими органи дихання?»

- Які хвороби органів дихання вам відомі?
- Як вони потрапляють до організму людини?
- Які симптоми цих хвороб?

Захворювання	Причини виникнення	Симптоми
Грип	Потрапляють до дихальної системи віруси грипу	Кашель, нежить, чхання, підвищена температура
Бронхіт	Запалення бронхів унаслідок розвитку інфекційного захворювання	Нездужання, м'язові болі, нежить, ураження глотки, кашель
Коронавірус		

► Створення ментальної карти

» Дихальна гімнастика

— У зв'язку зі складною епідеміологічною ситуацією у світі особливо важливо постає питання зміцнення органів дихання. Зробити це можна за допомогою спеціальних дихальних вправ.

Цікаві дихальні вправи — за посиланнями.

△ Режим доступу: <https://youtu.be/RFn8e01s90Q>; https://youtu.be/4E0JqRfW4_Y; <https://youtu.be/grQW50vwARw>

3. Групове заняття

Діти об'єднуються у три групи.

1-ша група «Загартувальники»

Загартування — провідний метод підвищення стійкості організму до мінливих умов зовнішнього середовища.

Завдання: ознайомити дітей зі способами загартування.

2-га група «Знахарі»

Лікарські рослини і надалі залишаються одним із основних засобів лікування й профілактики органів дихальної системи.

Завдання: ознайомити дітей з «чудесами» фітотерапії.

3-тя група «Журналісти»

Завдання: із заготовлених бланків створити буклет із порадами щодо збереження здоров'я органів дихальної системи.

4. Теми для Щоденника вражень

- Сьогодні я переконався (*переконалась*)...
- Змінилась моя думка щодо...
- Ці знання знадобляться мені...

ФАКТИ І ТАЄМНИЦІ

У житті кожної людини є два великі дні: день, якого вона народилася, та день, коли вона зрозуміла, задля чого.

Марк Твен

Жити означає змінюватися, змінюватися означає дорослішати, а дорослішати означає безустанно творити себе самого.

Анрі Бергсон

Людина повинна вчитися таємниць життя у самої себе.

Сіддгартха Гаутама (Будда)

Мета:

- продовжити формувати поняття про людину як живий організм та про тіло людини як єдиний організм, у якому всі органи залежать один від одного;
- розвивати критичне мислення, дослідницькі навички, увагу та спостережливість;
- удосконалювати вміння працювати в команді, виконувати практичну роботу з метою вивчення об'єктів природи, самодослідження власного організму або перевірки висловлених суджень, узагальнювати, робити висновки;
- виховувати дбайливе ставлення до власного здоров'я й здоров'я інших людей.

ТИЖДЕНЬ 1. ТАЄМНИЦІ СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ

✓ ДЕНЬ 1. ЯК ПРАЦЮЄ НЕРВОВА СИСТЕМА?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку! Добрий день!
На вас чекає гарний день!

Бачу, всі веселі та здорові.
До ранкової зустрічі всі готові!

Діти усміхаються одне одному. Кожна дитина шле повітряні поцілунки однокласнику / однокласниці.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Таємниці сприйняття світу». Тема дня «Як працює нервова система?»

» Відгадування загадки

▼ В голові та у хребті
Маю владу я знайти.
Роздаю мільйон наказів

І керую всім одразу.
Хто тримає в тілі розум,
Здогадалися? Це... (мозок).

— Так, мозок — це орган, який керує злагодженою роботою всього організму.

— Як реагує організм, якщо шкіра руки торкається до гарячих або гострих предметів?

— Чому в роті виділяється слина, щойно згадаєш про лимон або уявиш його під час їжі?

3. Групове заняття

» Рухлива гра «Головний мозок»

Один із учнів — «головний мозок». Решта — «організм» (дітям можна вишикуватися одне за одним). «Мозок» дає команди, всі учні виконують їх, наприклад: «Руки вгору!», «Руки вниз!», «Поворот ліворуч!», «Поворот праворуч!», «Треба відпочити!», «Доторкнутись до носа!» тощо.

» Вправа «Шалене курча»

Учні стоять і за командою одночасно стряхують по 8 разів спочатку правою рукою, потім лівою рукою, правою ногою, лівою ногою. Не зупиняючись, продовжують разом робити те саме, тільки по 7 разів, потім по 6 разів тощо. Темп рухів поступово підвищується. Вправа завершується, коли зроблено по одному стряхуванню кожною кінцівкою. Учасникам стає зрозуміло, чому вправа має таку назву.

— Завдяки чому ми можемо рухати руками?

» Робота в групах

У конверті — смужки, на яких написано слова.

Завдання. Відібрати слова, що є складниками нервової системи людини.

головний мозок	артерії	легені
спинний мозок	капіляри	очі
нерви	шлунок	шкіра

» Тестування

Завдання для кожної групи. Позначити твердження, які описують функції нервової системи в організмі людини.

А Сприймає сигнали від органів, розпізнає їх.

Б Забезпечує організм киснем.

В Ухвалює рішення про роботу окремих органів людини й усього організму.

Г Забезпечує організм поживними речовинами.

Д Забезпечує злагоджену роботу всіх органів.

Е Об'єднує організм у єдине ціле.

4. Теми для Щоденника вражень

□ Для поліпшення свого настрою я...

□ Я думаю, що «сміх — половина здоров'я», тому що...

□ Сьогодні мене здивувало...

✓ ДЕНЬ 2. ЯК ПРАЦЮЄ ОКО?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання «Привіт-привіт! Я радий (рада) тебе бачити!»

Кожен учень (учениця) повинен (повинна) за певний час (1–3 хв) встигнути привітатися за руку з максимальною кількістю дітей. Обов'язково звернути увагу на те, що руку треба тиснути доброзичливо, усміхаючись одне одному, дивлячись в очі та промовляючи: «Привіт! Я радий (рада) тебе бачити!».

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Таємниці сприйняття світу».

Тема дня «Як працює око?»

» Перегляд відео «Весняні квіти» з обговоренням

△ Режим доступу: https://youtu.be/BbjBEy_0WBc

— Чи могли б ви милуватися красою весняних квітів із заплученими очима?

— За допомогою якого органа тіла людини ми отримуємо 90% інформації про навколишній світ?

Це у 30 разів більше за інформацію, що сприймається слухом. Завдяки розвиненій зоровій зоні кори півкуль людина може навчатись краще сприймати зорову інформацію, накопичувати її та запам'ятовувати для майбутнього застосування.

— А як називається орган зору людини? (*Відповіді учнів.*)

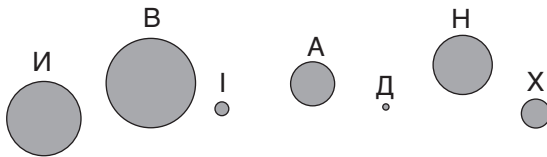
— Якого кольору очі у вашого сусіда (*сусідки*) по парті?

— На жаль, у світі є багато людей, які зовсім не бачать або дуже погано бачать. Уявіть, як їм важко сприймати навколишній світ!

— Як ми можемо їм допомогти? (*Міркування учнів.*)

► *Розгадування ребуса*

Принцип розгадування: розмір кружечка позначає порядок розташування букви у слові. Найбільший кружечок позначає першу літеру, найменший — останню.

(*Винахід.*)

Учень-інформатор (*демонструє картку «Винаходи українців»*). Рукавичка для людей із проблемами зору. Іван Селезньов представив на міжнародному конкурсі винаходів свій проєкт: ультразвукову рукавичку для орієнтування у просторі людей з вадами зору. Винахід молодого українця потрапив до трійки кращих винаходів світу 2013 року.

3. Групове заняття

► *Гра «Дивоглядки»*

Діти утворюють пари. Дивляться одне на одного не кліпаючи. Хто найдовше протримається, той і виграв.

► *Вправа «Розумний куб»*

На кожній із граней написано одне із практичних завдань чи запитань. Учень, кидаючи куб, виконує завдання або відповідає на запитання, яке йому випало на верхній грані.

1-ша грань. Як ти розумієш прислів'я «Очі — дзеркало душі»?

(*Очі передають наш настрій, емоції, бажання. Важливо не тільки слухати, що говорить людина, а й уважно вдивлятися в її абсолютно унікальні очі.*)

2-га грань. Навіщо потрібно носити окуляри чи лінзи?

(*Для поліпшення зору, для захисту від ультрафіолетових променів.*)

3-тя грань. Сформулюйте правила поведінки, що допоможуть вам зберігати свій зір.

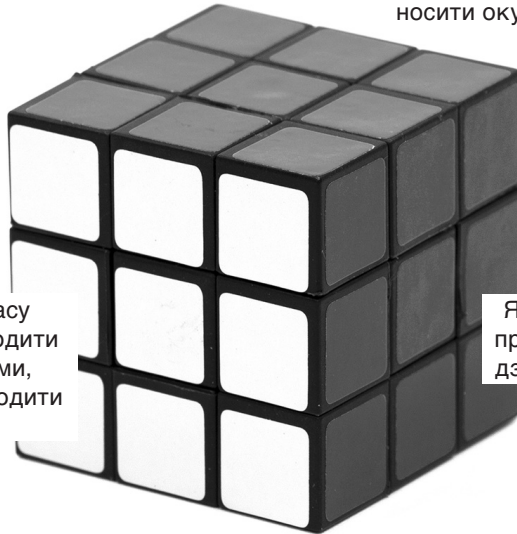
4-та грань. Чи потрібно дитині соромитися носити окуляри? Як підтримати цю дитину?

5-та грань. Що б ви сказали молодшому братикові, який любить читати книжки з ліхтариком під ковдрою?

6-та грань. Скільки часу можна проводити з гаджетами, щоб не зашкодити зору?

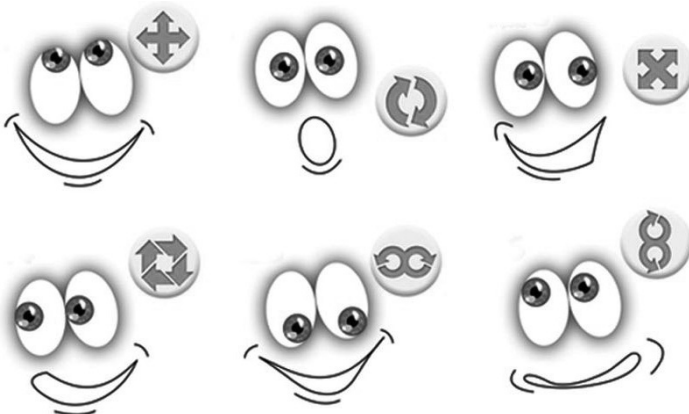
Навіщо потрібно носити окуляри?

Скільки часу можна проводити з гаджетами, щоб не зашкодити зору?

Як ти розумієш прислів'я «Очі — дзеркало душі»?

► Зарядка для очей

4. Теми для Щоденника вражень

- Ворогами моїх очей є...
- Я використовую мобільний телефон не постійно (*постійно*), тому що...
- Краще вірити своїм очам, ніж чужим речам, тому що...

✓ ДЕНЬ 3. ЯК ПРАЦЮЄ ОКО? (ПРОДОВЖЕННЯ)

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

— Доброго дня! Я попрошу першими встати уважних і чуйних, другими — сердечних і щирих. Ви завагалися? Чому? Тому що ваші серця переповнені всім цим.

Для того щоб наша співпраця стала дружньою та згуртованою, а всі ми мали гарний настрій, поверніть, будь ласка, руки долонями одне до одного і передайте тепло свого серця, своєї душі іншим.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Таємниці сприйняття світу».

Тема дня «Як працює око? (*продовження*)»

» Робота з люстерком

— Розгляньте свої очі та розкажіть, якого вони кольору, великі чи малі, круглі чи продовгуваті, веселі чи сумні.

» Гра «Це цікаво знати!»

Учні-інформатори розповідають цікавинки про зір деяких тварин, решта учнів ставлять їм запитання про особливості цих тварин.

Учитель. Людині орієнтуватися у темряві доволі важко, а от деякі тварини, навпаки, краще бачать уночі, ніж удень. Адже очі кожної істоти найкраще пристосовані до умов, у яких вона живе. Інформатори класу дізналися про особливості зору деяких тварин у темряві. Нумо послухаємо!

1-й інформатор. НІЧНИЙ БРАЖНИК

Ця комаха полюбляє вночі поласувати смачним нектаром квітів. Її зір настільки гострий, що допомагає знаходити поживу та оминати перешкоди на шляху, а крім того, ще й розрізняти вночі кольори. Ця неймовірна властивість притаманна також бджолам-теслярам, здатним добувати собі їжу навіть у найтемніші безмісячні ночі.

2-й інформатор. ДОВГОП'ЯТ

Довгоп'ят — найменший у світі примат, поширений у Південно-Східній Азії. Він мешкає переважно на деревах і полює у сутінках. У цієї мавпочки, порівняно з іншими тваринами, великі й опуклі очі. Але у великих очей довгоп'ята є й недолік — вони майже нерухомі, що компенсується рухливою шиєю, яка може повертатися на 180 градусів.

3-й інформатор. СОВА

Сова — найвідоміший нічний мисливець. У неї дуже великі, проте, як і в довгоп'ята, майже нерухомі очі. Тож їй доводиться постійно повертати голову, щоб бачити, що відбувається довкола.

4-й інформатор. КІТ

Ця тварина не бачить у повній темряві. Але за найменшого освітлення — світла місяця, зір, ліхтаря,— коти бачать у 7 разів краще за людину. Їхні зірніці у темряві помітно розширюються. А на світлі звужуються настільки, що перетворюються на тоненькі щілинки, щоб захистити від променів дуже чутливу сітківку ока.

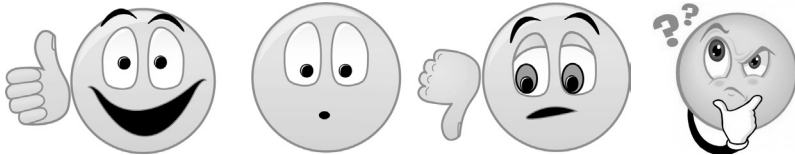
5-й інформатор. ЗМІЯ

Змія може бачити в темряві, але не так, як ми. Вона вловлює інфрачервоні промені, тобто тепло об'єктів.

3. Групове заняття

— Деякі з наведених тверджень — правда, а деякі — вигадка. Поміркуйте, як можна це перевірити. Перед вами — 4 позначки. Жовтий смайлик означає, що сказане — правда; червона долонька — вас хочуть обдурити; помаранчевий знак оклику — інформацію слід сприймати як жарт; а зелена долонька закликає бути уважним, бо в повідомленні може трапитися помилка (адже кожен може помилятися).

З'єднайте кожну позначку лінією з одним із повідомлень залежно від того, як ви його сприймаєте.

1. Жодна тварина не розрізняє кольорів у сутінках

3. У разі небезпеки сова починає швидко обертати своїми очима, щоб налякати ворога

2. Тарган дуже добре бачить у темряві

4. Зір коня не дає йому бути активним темної пори доби

Джерело: Кейс завдань до інтегрованої теми «Факти і таємниці» / Ольга Волощенко, Олександра Козак, Ганна Остапенко, Оксана Волошенко.

4. Теми для Щоденника вражень

- Коли однокласники насміхаються з дитини в окулярах, я...
- У моєї мами очі...
- Я знаю, що для того щоб гарно бачити, потрібно...

✓ ДЕНЬ 4. ЯК Я СПРИЙМАЮ ІНФОРМАЦІЮ ЗЗОВНІ?**1. Запрошення до ранкового кола. Вітання**

Доброго ранку, щедрого дня!
Сонечко радо всіх вас віта.
Давайте усмішки всім дарувати:
І друзям, і вчительці, і мамі, і тату.
Хай радість злітає у небо, як птах,
І добрі слова — у всіх на вустах!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Таємниці сприйняття світу».

Тема дня «Як я сприймаю інформацію ззовні?»

— Людина впізнає навколишній світ за допомогою органів чуття.

Це органи зору, смаку, нюху, слуху та орган дотику.

► *Самодослідження «Хто ти за типом сприйняття інформації (аудіал, візуал чи кінестетик)?»*

— Ми всі у класі — одна сім'я, але різні не тільки зовні, а й за тим, як сприймаємо інформацію. Нумо проведемо невеликий тест.

1. Уяви, що ти знаходишся на березі моря. Що перше тобі спадає на думку?
 - а) Ти чуєш шум моря;
 - б) ти бачиш саме море;
 - в) ти лежиш на теплому піску.
2. Уяви, що ти гуляєш лісом. Що перше виникає в думках?
 - а) Ти чуєш спів пташок, шум вітру, шелест листя;
 - б) ти бачиш зелені ялинки, сосни, інші рослини або мешканців лісу;
 - в) ти відчуваєш запах лісу.
3. Уяви, що ти на концерті. Що перше тобі спадає на думку?
 - а) Ти слухаєш музику;
 - б) ти бачиш виконавців;
 - в) ти танцюєш.
4. Уяви, що двоє людей голосно сперечаються. Що перше виникає в думках?
 - а) Ти чуєш крик;
 - б) ти бачиш вираз обличчя;
 - в) у тебе неприємне відчуття.

5. Що для тебе означає слово «розвідати»?

- а) Підслухати;
- б) підглянути;
- в) зайти всередину і доторкнутися.

— Якщо у вас переважають відповіді А, то ви — аудіали (тобто краще сприймаєте інформацію на слух); якщо Б, то ви — візуали (вам необхідно бачити інформацію, більше працює зоровий канал); якщо у вас більше відповідей В — то ви кінестетики (ті, хто сприймає інформацію через інші відчуття — нюх, дотик та ін., і за допомогою рухів).

Учитель/вчителька запрошує по черзі стати всередину кола по одному аудіалу, візуалу і кінестетику. Учні ставлять запитання, щоб краще дізнатися про їхні вподобання щодо улюблених навчальних предметів, ігор, іграшок тощо.

► Гра «Знайди пару»

Діти отримують по одній кольоровій картці, на якій міститься інформація. Знаходять собі пару за кольором картки і зачитують.

— Пригадайте, що ви знаєте про органи чуття. Об'єднайтеся у пари за кольором картки.

Зір —	розрізняє звуки у довкіллі.	найдрібніші їх частинки потрапляють нам до носа і подразнюють нюхові рецептори.
Більшу частину інформації (90%)	На поверхні язика розміщені	найважливіший з людських чуттів.
Завдяки органу слуху людина	п'ять органів чуття.	надають нам інформацію про навколишній світ.
Органи чуття	За допомогою очей	тисячі смакових сопочків, за допомогою яких людина розпізнає смаки.
Шкірою людина відчуває	Запахи різних речовин ми відчуваємо, коли	У людини є
людина розрізняє колір, розмір, форму предметів, встановлює відстань до них.	холод, тепло, біль, дотик.	ми отримуємо через зір.

» Вікторина «Органи чуття»

1. Ця диня солодка, духмяна, смачна,
Велика і жовта. Дозріла вона! (Органи смаку, нюху, зору.)
2. Травичка шовкова, зелена, м'якенька,
Така соковита, така молоденька! (Органи дотику і зору.)
3. Розставивши крила, співець гребенястий
Кричить: «Ку-ку-рі-ку!» — удався горластий! (Органи зору і слуху.)
4. Курчаточка маленькі, жовтесенькі, рябенькі,
Пухнасті та м'якесенькі, голосочки тонесенькі. (Органи зору,
дотику, слуху.)
5. Ллються пахощі весняні всюди, всюди!
Я вдихаю їх весь день на повні груди. (Органи нюху.)
6. Легенька і ніжна, неначе пушинка,
Торкнулась долоні холодна сніжинка. (Орган дотику.)

В. Бутрім

3. Групове заняття

Кожна група отримує картинку (ніс, вухо, око, язик, долоня).

» Вправа «Органи чуття»

Діти об'єднуються у групи так, щоб у кожній був представник кожного органа чуття. Групі дається будь-який фрукт. Учасники групи мають дослідити, описати його кожен по черзі декількома словами, учні з решти груп повинні відгадати назву фрукта.

» Прочитай реп

— Послухай реп, що допоможе тобі вивчити відмінки.

△ Режим доступу: Svitdovkola.org/um4/media9

Називний всіх називає. Хто? Що?
Родовий. Ніде немає. Кого? Чого?
А давальний роздає. Кому? Чому?
А знахідний всіх знайде. Кого? Що?
А орудний розмахнувся. Ким? Чим?
А місцевий послизнувся. На кому? На чому?
Кличний не питає, просто всіх гукає!

— Який орган чуття допоміг виконати завдання? Що ти про нього знаєш?

4. Теми для Щоденника вражень

- За чистотою органів чуття я стежу так...
- Я отримую позитивні емоції завдяки «роботі» таких органів чуття...
- Я уявляю кольори почуттів:
Радість — ...

Гнів — ...
 Любов — ...
 Сором — ...
 Страх — ...
 Образа — ...

✓ ДЕНЬ 5. ЯК Я СПРИЙМАЮ ІНФОРМАЦІЮ ЗЗОВНІ? (ПРОДОВЖЕННЯ)

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Станьте, дітки, всі рівенько,	Ротику, посміхнись.
Посміхніться враз гарненько.	Спинки, розправляйтесь,
Привітайтеся: «Добрий день!»	Ручки, піднімайтесь.
Вушка, прислухайтесь,	Нумо до роботи
Очки, придивляйтесь,	Дружно всі взялись!
Носику, глибше дихай,	

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Таємниці сприйняття світу». Тема дня «Як я сприймаю інформацію ззовні? (продовження)»

► Гра «Незакінчене речення»

- Очі нам потрібні, щоб...
- Вуха нам потрібні, щоб...
- Ніс нам потрібен, щоб...
- Язик нам потрібен, щоб...

► Робота в парах. «Хто швидше?»

Діти утворюють пари. Кожна пара отримує картку.

— Що можна дізнатися про сніг за допомогою органів чуття?

Розкажіть.

Орган зору: ...

Орган дотику: ...

Орган слуху: ...

Орган смаку: ...

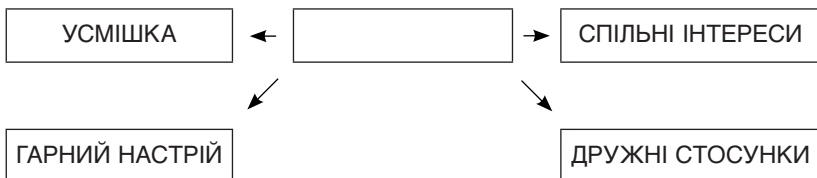
Орган нюху: ...

3. Групове заняття

► «Асоціативний куц»

— Нумо складемо «Асоціативний куц».

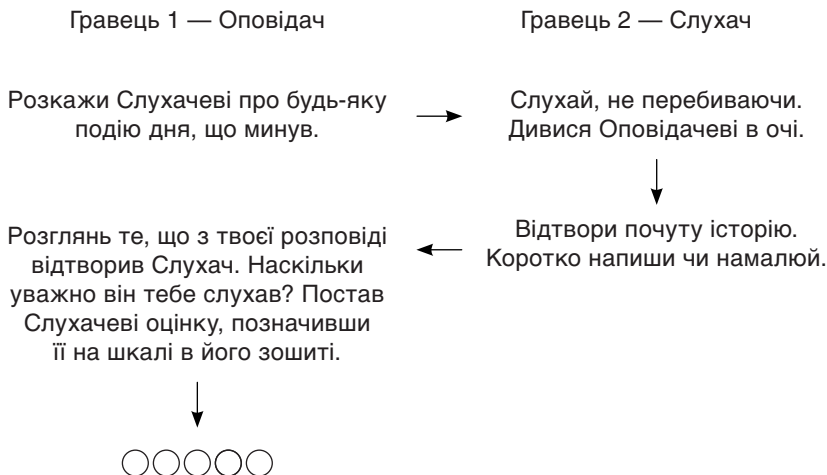
— Що допоможе співрозмовникові почути тебе? Наведи відповідні слова та словосполучення.

» *Гра «Гарний співрозмовник»*

— Гарний співрозмовник — це людина, якій є що сказати, та головне — це той, хто вміє уважно слухати. Перевір, чи вмієш ти уважно слухати. Пограй у гру з однокласником чи однокласницею.

Правила гри

— Повторіть гру, помінявшись ролями: Слухач стає Оповідачем, а Оповідач — Слухачем.

4. Теми для Щоденника вражень

- Я можу ділитися інформацією тільки про...
- Я отримую правдиву (*неправдиву*) інформацію з реклами, тому що...
- Для мене спілкування...

ТИЖДЕНЬ 2. ОПОРНО-РУХОВА СИСТЕМА ЛЮДИНИ

✓ **ДЕНЬ 1. ЩО ТАКЕ ОПОРНО-РУХОВА СИСТЕМА?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Встаньте, дітки, всі рівненько,
Усміхніться всі гарненько,
Усміхніться всі до мене,
Усміхніться і до себе.
Привітайтеся:
— Добрий день!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Опорно-рухова система людини». Тема дня «Що таке опорно-рухова система?»

► *Гра «Вірю — не вірю!»*

Учитель озвучує тезу, учні відповідають, вірять вони чи ні, аргументуючи свою відповідь.

□ Всеволод Нестайко є автором «Магічної книги анатомії». (Авторка — Керол Доннер.)

□ У цій книжці я можу дізнатися, як улаштовано моє тіло. (Так.)

□ Герої цієї книги: Макс, Івасик, Моллі, песик та кіт Бекстер. (Тільки Макс, Моллі, кіт Бекстер.)

□ Діти весело мандрували на суперкосмічному кораблі по Галактиці. (Ні, вони подорожували всередині людського тіла.)

□ «Магічна книга анатомії» — це захопливий трилер, який став міжнародним бестселером, або навіть, науковою фантастикою! (Так.)

□ Ідея подорожі по людському тілу дуже сподобалася кінематографістам і аніматорам, тому такі епізоди зустрічаються навіть у сучасній кіноіндустрії: м/ф «Незвичайна сутичка», к/ф «Фантастична подорож». (Так.)

► *Вправа «Мозковий штурм»*

— Що таке організм? (Жива істота, частини якої впливають одна на одну так, що вони функціонують разом як біологічна система.)

— Із чого він складається?

— Доведіть, що людина — живий організм.

— Чим людина відрізняється від тварин?

— Які органи ви знаєте, яку роботу вони виконують?

► *Гра «Розкажи руками вірш»*

Учитель читає вірш, діти виконують відповідні дії.

На городі працювали,
Ріпу-моркву виривали.
І в садочку ми бували —
Груші-яблука збирали.
Гарний урожай збрали,
Всі раділи-танцювали.

— Завдяки чому ми стоїмо? ходимо? бігаємо? лежимо? присідаємо?

3. Групове заняття

► *Вправа «Дерево життя»*

Прислів'я: «Рух — це життя!».

— Так, дійсно рух — це гарна постава, запорука здоров'я, гарного настрою, успіху, щастя.

(Кожна група отримує малюнок — дерево з коренем, листочками зеленого та жовтого кольорів.)

Завдання

На зелених листочках намалюйте дії, які зміцнюють здоров'я; на жовтих — послаблюють здоров'я; коріння — ознаки, успадковані від батьків; стовбур — що ви хотіли б у собі розвинути.

► Гра «Показуха»

— Постава є не тільки у людей, а й у тварин. Відтворіть поставу деяких тварин:

- підвестись, розправити плечі й покрутити головою, як лев;
- потягнутися вгору, як жирафа;
- побігати на місці, як страус;
- сісти за парту і потягнутися вгору, як котик.

— Постава якої тварини вам найбільше сподобалася?

— Яку поставу було легко показувати, а яку — складно?

► Мінівікторина

— Уявіть змагання зі стрибків у висоту серед ссавців. Людина посяде в ньому почесне п'яте місце.

Четверте — антилопа.

Третє — кенгуру.

Друге — пума.

Хто посяде перше місце з результатом 6 метрів? (Дельфін.)

4. Теми для Щоденника вражень

- Щоб удома займатися улюбленою справою, мені потрібно...
- Щоб мати правильну та гарну поставу, я...
- Я знаю такі порушення постави...

✓ ДЕНЬ 2. ЩО ТАКЕ ОПОРНО-РУХОВА СИСТЕМА? (ПРОДОВЖЕННЯ)

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Промінь сонця візьми у долоньку маленьку
Й до грудей своїх ніжно його притули.
Хай любов з добротою цвітуть у серденьку,
А тоді їх до іншого серця пошли.
Подаруй всім тепло свого серця, дитино,
І ніколи не кидай нікого в біді.
Прийде щастя до тебе тоді неодмінно,
Світла доленька буде у тебе тоді.

— Доброго ранку всім!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Опорно-рухова система людини». Тема дня «Що таке опорно-рухова система? (продовження)»

— Гарний ранок починається із зарядки. Хто з вас сьогодні робив хоч декілька вправ ранкової зарядки?

— Малорухливий спосіб життя сучасної людини призводить до ожиріння та захворювань опорно-рухової системи. Як ви турбуєтесь про свою поставу?

— Які вправи ранкової гімнастики вам найбільше подобаються?

► *Перегляд мультфільму «Наука для дітей. Скелет та м'язи»*

△ *Режим доступу: <https://youtu.be/sdLZF8jz1XQ>*

Обговорення

— Чому потрібно давати штучне навантаження на м'язи?

— Які ваші улюблені рухливі ігри?

3. Групове заняття

► *Робота в групах*

Діти об'єднуються у групи (4–5), кожна з яких демонструє 1–2 вправи ранкової гімнастики. (Можна запропонувати дітям продемонструвати вправи для голови і шийного відділу хребта; плечового пояса; тулуба; верхніх та нижніх кінцівок.)

► *Складання сенкану про опорно-рухову систему людини*

1. Перший рядок має містити слово, що позначає тему. (Іменник.)
1-ша група — хребет. 2-га група — череп. 3-тя група — грудна клітка.

2. Другий рядок — це опис теми (2 слова, прикметники).

3. Третій рядок виражає дію, пов'язану з темою (3 слова, дієслова).

4. Четвертий рядок є фразою, що складається з 4 слів і виражає ставлення до теми.

5. Останній рядок складається з одного слова — синоніма, який передає сутність теми.

► *Розгадування кросворда*

— Прочитай ключове слово. Відшукай у тлумачному словнику значення відгадки.

1. Найнижчий відділ нижньої кінцівки. (Стопа.)

2. Складається із зап'ястя, п'ястка і пальців. (Кисть.)

3. Захищає головний мозок. (Череп.)

4. З'єднує лопатку з грудною кісткою плечового пояса. (Ключиця.)

5. Опора для всього скелета. (Хребет.)

6. Найбільша кістка людського тіла. (Стегнава.)

4. Теми для Щоденника вражень
- Щодня я допомагаю...
 - Щоб бути здоровим (здоровою), я...
 - Для оздоровлення організму я витрачаю...

✓ ДЕНЬ 3. ЯК М'ЯЗИ СТАВЛЯТЬСЯ ДО СВОЄЇ РОБОТИ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Візьмемося за руки
Та утворимо всі коло.
Радість та усмішки

Хай сяють навколо.
У мене гарний настрій, дуже.
Усміхнись і ти, мій друже!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Опорно-рухова система людини». Тема дня «Як м'язи ставляться до своєї роботи?»

► Гра «Снігова грудка» (слово, речення, запитання за темою)

А

- Череп.
- Череп дуже твердий і міцний.
- Яке значення має череп? (Надійно захищає головний мозок від пошкоджень.)

Б

- Хребет.
- Хребет — це основа всього скелету, він об'єднує в єдине ціле всі його складові.
- Яке значення має хребет? (У хребцях є отвори, які утворюють канал. У цьому каналі міститься спинний мозок.)

В

- М'язи.
- М'язи прикріплюються до кісток. Кожен м'яз необхідний для виконання певного руху.
- Що допомагає рухатися людині? (М'язи разом зі скелетом допомагають людині ходити, бігати, стрибати, розмовляти, ковтати їжу і виконувати безліч інших рухів.)

► *Звернення внутрішніх органів*

— До вас зі скаргами звернулись органи дітей із порушеннями постави (*серце, легені, шлунок, очі, спинний мозок*).

— Чому вони страждають від порушення постави? Як їм допомогти?

3. Групове заняття

► *Цікаво знати!*

Двоє дітей-інформаторів розказують цікаве про м'язи.

- Ми не могли б рухатися, якби в нас не було м'язів. М'язи прикріплюються до кісток. У тілі людини 650 м'язів. Кожен м'яз необхідний для виконання певного руху. Наприклад, щоб зробити крок, потрібна робота двох десятків м'язів.
- Скорочення і розслаблення м'язів призводить до зміни положення кісток. Так, коли м'яз скорочується, він тягне кістки, до яких прикріплений. А коли розслабляється, кістки набувають вихідного положення. Скорочуючись і розслаблюючись, м'язи рухають кістки, а отже, і наше тіло. Це відбувається за командою головного мозку.

► *«Мозкова атака» «Карусель»*

Запитання записано на окремих аркушах (*плакатах*). Кожній групі роздають аркуші-таблиці, у яких діти малюють або пишуть відповіді на запитання. Кожна група передає свої таблиці по колу. Група завершує діяльність роботою з таблицею, з якої почала.

1. Кожна частина тіла людини має свої м'язи.
2. У кого міцні та добре розвинуті м'язи? (*Фізкультура і спорт тренують м'язи, завдяки чому людина стає сильною, спритною, витривалою.*)
3. Скільки м'язів у людини? (*Організм людини налічує понад 600 м'язів.*)
4. Від чого залежать форма, будова і розміри м'язів? (*Форма, розміри і будова м'язів залежать від тієї роботи, яку вони виконують.*)
5. Яка головна особливість м'язів? (*Головною особливістю м'язів є те, що при дії сигналів від нервової системи вони можуть скорочуватися. При цьому м'язи стають коротшими і пересувають кістки, прикріплені до них.*)

4. Теми для Щоденника вражень

- У моєї мами руки...
- Рух у моєму житті.
- Удома я розповім про...

✓ ДЕНЬ 4. ЧОМУ ВАЖЛИВО МАТИ ГАРНУ ПОСТАВУ?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Учитель пропонує учням пограти у гру «Парне вітання» (на середину кола виходить пара учнів, які стоять одне напроти одного, потім наступна пара; спосіб вітання кожна пара обирає свій).

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Опорно-рухова система людини». Тема дня «Чому важливо мати гарну поставу?»

► Гра «Лікар»

До класу заходить учень у білому халаті.

— Ой, діти, перепрошую. Я так поспішав до вас на урок із моїм товаришем Скелетиком! Але в дорозі з ним скоїлось лихо. Від швидкого бігу він розсипався, тому всі кістки переплуталися. Допоможіть мені повернути до життя мого товариша!

Діти на дошці із кісток викладають скелет, учень непомітно виставляє картку зі словом «Спасибі».

— Діти, які ви молодці!

— Чому важливо мати гарну поставу?

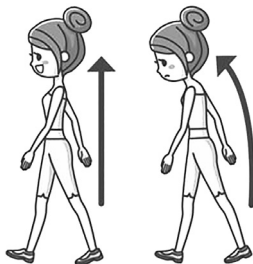
— Що ви для цього робите?

► «Крісло автора»

(Підготовлений(на) учень або учениця розповідає про поставу.)

Постава — звичка тримати своє тіло в певному положенні в спокої та під час руху. Людина з правильною поставою виглядає красивою, підтягнутою, стрункою. У неї пряма спина, піднята голова, розгорнута грудна клітка, плечі на одному рівні, втягнутий живіт.

При поганій поставі навпаки — спина сутула, плечі опущені, випирає живіт. Це виглядає негарно. До того ж, у такої людини здавлені легені та серце, тому утруднене дихання і серцю працювати складніше.

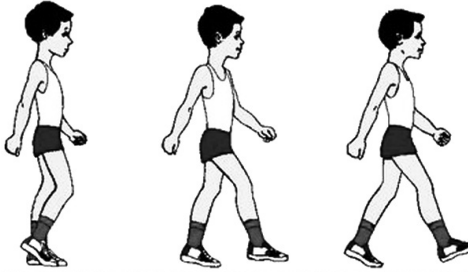

3. Групове заняття

► Практична робота

— Виконайте практичні вправи для перевірки своєї постави.

1) Чи правильно ти ходиш?

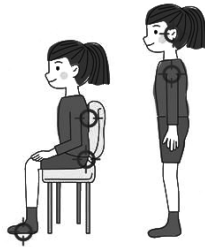

Прочитай правила.

- Під час ходьби тримайся прямо, не сутулюйся;
- розправ грудну клітку;
- лопатки зведи, але так, щоб не відчувалося напруження;
- живіт ледь підтягни;
- голову тримай рівно;
- йди стрімко, енергійно, злегка змахуючи руками.

Дотримуючи цих правил, пройдиш класною кімнатою.

2) Чи правильно ти сидиш?

Прочитай правила.

- Притулись до стінки стільця;
- злегка нахилися вперед;
- не опускай голову;
- плечі мають бути на одному рівні;
- не спирайся грудьми на край парти;
- обидві ноги постав усією ступнею на підлогу.

Потренуйся правильно сидіти, виконавши цю вправу 2–3 рази.

3) Чи правильно ти спиш?

Спати краще на рівному, не дуже м'якому ліжку. Висота подушки не повинна перевищувати 15–20 см. До викривлення хребта може призвести спання на боці із зігнутим тулубом у м'якому ліжку.

- Обговоріть у групі, чи правильно ви спите.

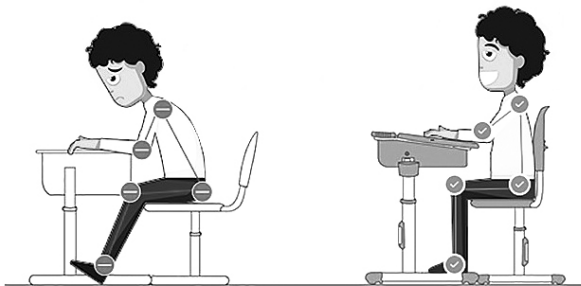
4) Чи правильно ти носиш важкі речі?

Обговоріть у групі.

- Під час перенесення важких предметів слід намагатися рівномірно навантажувати руки.

Візьми свій рюкзак і продемонструй, як його слід правильно носити.

5) Чи правильно ти пишеш?

Прочитай правила.

- Розмісти зошит на парті під нахилом;
- відстань від очей до зошита має дорівнювати 35 см;
- лівою (якщо ти правша) або правою (якщо шульга) рукою підтримуй і, за потреби, переміщуй зошит знизу вгору;
- робочу руку не зміщуй.

Поклади свій зошит на парті відповідно до правил.

6) Чи правильно ти читаєш?

Прочитай правила.

- Під час читання під книжку, яку читаєш, підклади іншу книжку. Можна обіпертися ліктями на парту, а кистями рук підтримувати підборіддя.

Дотримуючи цих порад, прочитай будь-який уривок із будь-якої художньої книги.

► *Робота в групах. Робота з деформованими реченнями.*

Розроблення правил збереження і зміцнення постави

Рівно сидіти під час письма;

не сутулитися під час ходьби;

спати на пласкому ліжку;

носити рюкзак за плечима;

сидіти чи ходити по кілька хвилин із книжкою на голові;

займатися спортом, робити зарядку;

не носити важкого;

правильно харчуватися (сир, молоко, овочі, фрукти);

завжди ходити і стояти прямо;
рівномірно розподіляти вагу на обидві руки.

4. Теми для Щоденника вражень
- Щоб бути струнким (*стрункою*), я...
 - Я перевіряю свою поставу...
 - Я хочу мати гарну поставу!

✓ ДЕНЬ 5. ДОСЛІДЖУЄМО РАЗОМ. М'ЯЗИ ТА КІСТКИ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Усмішка, як сонечко, хай на личку сяє
І цвіте, як квіточка чи дзвінка роса.
Хай чарівна усмішка друзів всіх вітає.
Усмішка на личку — це ясна краса!
Доброго вам ранку, мої любі діти!
Час прийшов учитись, час прийшов радіти.
Бо знання у світі — це велика сила!
Лиш знання і мудрість надають нам крила!

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Опорно-рухова система людини». Тема дня «Досліджуємо разом. М'язи і кістки»

► Дослідження. Проведення простих дослідів

- «Чорна коробка». Впізнай предмет на дотик.

У чорній коробці лежать ножиці, гумка, монета, гудзик, олівець, цукерка, окуляри, стрічка, шишка... Діти по черзі виймають предмет з коробки та називають його.

- «Гаряче — холодне». Стоять дві склянки з гарячою та холодною водою. Відчуйте на дотик шкірою рук, де яка вода у склянці.

Дослід — відтворення певного явища, створення чого-небудь нового в певних умовах із метою дослідження, випробування.

Спостереження — процес уважного розглядання за ким або чим-небудь. Спостереження є складовою дослідів, яке відбувається з відстані без особистого контакту. Дослід ми проводимо самі. В обох випадках нам допомагають органи чуття.

► Практичне завдання

— Стань перед дзеркалом і визнач:

- чи пряма в тебе спина;
- чи піднятою ти тримаєш голову;
- чи на одному рівні знаходяться в тебе обидва плеча. Зроби висновки про те, яка в тебе постава.

— Зігни ліву руку в лікті, а правою помацай м'яз. Що відчуваєш? Опустити руку. Тримай її вільно. Помацай м'яз. Які зміни відбулися?

3. Групове заняття

► Дослід. Диво з пакетом

△ Режим доступу: <https://youtu.be/LdVN9GxJHCg?list=RDCMUCDom90x0qP4avehFjSJO6NA>

— Що станеться, якщо ви проштрикнете гострими олівцями пакет, наповнений водою? Чи витече вода?

Що потрібно?

- Поліетиленовий пакет;
- вода;
- гострі олівці.

Що з цим робити?

- Проштрикнути пакет олівцями;
- обговорити з дітьми, що ви спостерігаєте.

У чому тут наука?

Пакетики виготовлені з полімерів, ланцюжків молекул, які є гнучкими і надають виробу еластичності. Коли гострий олівець прориває пакет, еластичний пластик огортає його, створюючи водонепроникну пломбу навколо. Тому пакет не протікає.

4. Теми для Щоденника вражень

- Коли мені погано, я...
- У мене гарний настрій, коли...
- Я можу довірити свою таємницю...

ТИЖДЕНЬ 3. ДИВОВИЖНЕ ПОРУЧ

✓ ДЕНЬ 1. ТАМ, ДЕ ЗАРОДЖУЄТЬСЯ ЖИТТЯ

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Доброго ранку! Доброго дня!

Хай плещуть долоньки,

Хай тупають ніжки.

Працюють голівки,

І сяють усмішки.

Доброго ранку! Доброго дня!

Бажаєте ви. Бажаю вам я!

► Гра «Найкращі побажання»

Діти утворюють дві команди. Стають навпроти одне одному. Кожний крок назустріч — щире побажання товаришеві. Вони висловлюють побажання по черзі.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Дивовижне поруч». Тема дня «Там, де зароджується життя»

► Евристична бесіда

Давні китайці казали: «Усе, що є у тварин, має й людина, але не все, що має людина, є у тварин».

— Як ви розумієте цей вислів?

— Дійсно, людина є частиною живої природи. Подібно до вовків, тигрів, птахів, черепах та ін., людина здатна активно рухатися, давати потомство, дихати, реагувати на дію подразників, рости й розвиватися, виводити з організму непотрібні речовини. Але є ознаки, що відрізняють людину від інших тварин.

— Назвіть ознаки, які відрізняють людину від тварин.

1. Люди живуть у спільноті, дотримуючи моралі — норм і правил поведінки, законів та обов'язків, прийнятих у суспільстві.
2. Люди спілкуються за допомогою мови. Мовлення відіграло важливу роль у розвитку мислення людини та її здатності працювати.
3. Уміння мислити відрізняє людину від тварин і робить її наймогутнішою на Землі.
4. Люди виготовляють знаряддя праці.)

► Прийом «Коло по воді»

— До літер слова ЛЮДИНА доберіть слова, які відповідають на питання хто?, що?.

Л — любов, легені...

Ю — юнак, юна...

Д — дитина, добро...

И (слово із буквою И) — кров складається із клітин: еритроцити, тромбоцити, лейкоцити.

Н — ніс, нирка, нерви...

А — артерії, апетит...

3. Групове заняття

► Стратегія «Сенкан»

— Кожна людина, яка з'явилася на світ, є неповторною та унікальною особистістю. І ти також. Склади сенкан про себе.

1. Я ... (іменник, 1 слово).
2. ... (прикметники, 2 слова).
3. ... (дієслова, 3 слова).
4. ... (почуття, 4 слова).
5. ... (підсумок, 1 слово).

4. Тема для Щоденника вражень

- Я вважаю себе здоровим (здоровою)...
- Я люблю розмовляти з мамою про...
- Я почувуюся в небезпеці (безпечно), розмовляючи з чужими людьми, тому що...

✓ **ДЕНЬ 2. ЯК Я З'ЯВИВСЯ/З'ЯВИЛАСЯ НА СВІТ?**

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Від серця до серця
 Лунають вітання.
 Прийми найщиріші мої побажання:
 Щоб ти був старанний,
 Щоб ти був завзятий,
 Веселий, щасливий,
 Здоровий, багатий.
 Другу руку простягни,
 Усмішку усім пошли.
 Добрий ранок!
 Добрий день!
 Нашу зустріч розпочнем!

» *Вправа-енерджайзер «Колективний малюнок»*

Учні створюють зовнішнє і внутрішнє кола, сидючи на стільцях.
Завдання кожній команді: намалювати простим олівцем дитину і те, що її оточує, на одному аркуші паперу. Перший учень малює до певного сигналу, а потім аркуш передає сусідові ліворуч, який продовжує малюнок. Після сигналу аркуш знову передається ліворуч. Гра триває, поки останній учасник не завершить роботу.

Коли малюнок повертається до першого учасника, той розповідає про все, що можна дізнатися: якої статі дитини, у що любить одягатися, який настрої на даний момент і т. ін.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Дивовижне поруч». Тема дня

«Як я з'явився/з'явилася на світ?»

— Скільки у нас у класі хлопчиків?

— А скільки дівчаток?

— Які спільні та відмінні риси хлопчиків та дівчаток?

» *Складання діаграми Венна*

Одним із аспектів навчання дітей правил безпечної поведінки є правило «Твоє тіло належить тобі». (Слід пояснити дітям, що їхнє тіло належить тільки їм.)

» *Перегляд відео. Мультфільм «Кіко та Рука»*

△ *Режим доступу:* <https://youtu.be/sCfAmRc6hzM>

Книга «Кіко та Рука» — за посиланням:

△ Режим доступу: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/Kiko_book.pdf

3. Групове заняття

► Стратегія «Порушена послідовність»

Учні об'єднуються у групи і отримують уривки з тексту (без номерів). Необхідно скласти з них текст «Зародження життя». Потім групи презентують свою роботу.

1. Зародження життя.

Зародження нового життя — процес дуже цікавий. Усього дві клітини, що спокійно існують окремо одна від одної, зливаючись разом, являють світові диво.

2. Зародження життя.

З багатьох мільйонів чоловічих статевих клітин лише кілька досягають своєї мети — яйцеклітини.

3. Зародження життя.

Отож, тривалий шлях почався... Перші 4 дні майбутня людина менша за крупинку солі, її розмір сягає всього лише 0,14 мм. Проте починаючи з 5-го дня вона починає активно рости. Дитина в середині материнської утроби постійно зростає і розвивається, разом з іншими показниками змінюючи також і свою вагу.

4. Зародження життя.

За 9 місяців дитина проходить довгий шлях від крихітного ембріона до пухкого немовляти, і вже в утробі матері набуває деяких особливостей, які залишаться з нею на все життя.

Ось нарешті процес формування людини завершився остаточно — тепер вона повністю готова до появи на світ.

4. Теми для Щоденника вражень

- Я і ти схожі між собою. Нас об'єднує...
- Я забороняю чужим людям торкатися мене, адже...
- На мою думку, хлопчики і дівчатка можуть (не можуть) товаришувати...

✓ ДЕНЬ 3. ЯК МИ ДОРΟΣЛІШАЄМО?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Разом з сонечком встаємо ми.
 На ранкову зустріч в школу поспішаємо.
 Поділившись настроєм своїм,
 Ми частинку серця друзям залишаємо.
 Другу руку простягни
 І міцніше обійми,
 Подаруй йому тепло своїх долонь.

З добрим ранком привітай,
Добра й щастя побажай.
Щоб міцнішим стало наше дружне коло.

► Вправа «Криголам “Ух”»

— Почнемо наше заняття із звільнення від негативних емоцій. (Учні утворюють коло і беруться за руки. Піднімають руки вгору, одночасно вдихаючи повітря на повні груди. Опускають руки вниз, видихаючи повітря й вимовляючи: «Ух». Повторити тричі.)

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Дивовижне поруч». Тема дня «Як ми дорослішаємо?»

► Перегляд мультфільму «Тварини та їхні дитинчата»

△ Режим доступу: <https://youtu.be/ON8LCMBWhJE>

► Створення проблемної ситуації

Ситуація 1. У кішки з'явились маленькі кошенята. Мама-кішка навчає своїх малят. Як? (За допомогою рухів, звуків.)

Ситуація 2. У матері народилася донечка. Мама теж навчає її. Як? (За допомогою рухів, слів.)

— Отже, людину від інших живих організмів відрізняє праця. А ще відрізняє й те, що вона повсякчас думає.

3. Групове заняття

► Тестування «Істинне — хибне»

Статеве дозрівання змушує потові залози працювати повільніше.

ТАК	НІ
-----	----

Статеве дозрівання у дівчаток починається раніше, ніж у хлопчиків.

ТАК	НІ
-----	----

Гормони у період дорослішання спричиняють певні зміни в організмі.

ТАК	НІ
-----	----

— Інформація з яких джерел допомогла тобі визначитись із відповідями?

► Гра «Ти ростеш і змінюєшся»

Кожна група готує повідомлення «Як змінюються істоти впродовж життя?». Діти отримують малюнки.

1-ша група. Як змінюється качення?

Тільки народилося Два тижні Два місяці

2-га група. Як змінюється метелик?

Гусінь Лялечка Метелик

3-тя група. Як змінюється людина?

4-та група. Які зміни відбуваються з дитиною віком 1 рік — 10 років?

Після НАРОДЖЕННЯ ти ростеш швидко. Коли тобі виповниться рік, ти вже можеш бути на 25 см вищий, ніж одразу після народження.

ДВОРІЧНА дитина вже навчилася ходити та пізнає світ навколо себе.

До 2-х років головний мозок стає вдвічі важчим!

5-та група. Що сповільнює розвиток дитини?

Тривале сидіння біля гаджетів.

Шкідливе харчування.

Недотримання режиму дня.

Недостатнє перебування на свіжому повітрі.

4. Теми для Щоденника вражень

- Мені хочеться (*не хочеться*) переглядати рекламу. Адже...
- Я разом з друзями люблю...
- Мої улюблені ігри та іграшки.

✓ ДЕНЬ 4. НАВІЩО ЛЮДИНІ ШКІРА?

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Сонечко встало,
Іде новий день.
Любі хлопчики й дівчатка,
Усім: «Добрий день!»

Пташечка в небі
 Співає пісень,
 Ніби вітає усіх:
 «Добрий день!»
 Дзвоник видзвонює:
 «Дзень! Дзень-дзелень!»
 Учні, школярики,
 Всім: «Добрий день!»

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Дивовижне поруч». Тема дня «Навіщо людині шкіра?»

► *Гра «Чарівний мішечок»*

У мішечку лежать різні предмети: ножиці, горіх, гудзик, гумка, листівка, годинник, телефон...

— Назви предмет. Який орган тіла людини допомагає тобі упізнати предмет?

— Яке значення має шкіра для людини?

— Чому шкіра завжди повинна бути чистою?

— Що ви робите у разі пошкодження шкіри? Чому?

— Що слід робити, аби шкіра була здоровою?

— Як шкіра сигналізує нам, що ми їмо щось некорисне?

3. Групова робота

► *Дослідно-практична робота*

— Розгляньте своє тіло. Чим покрите наше тіло? Яка наша шкіра, нам повідомлять науковці з довідкового бюро.

Наша шкіра непрозора, не пропускає води. Вона надійно охороняє внутрішні органи від пошкоджень, приймає на себе поштовхи й удари, подряпини й опіки. Під пекучими променями сонця «загорає» — стає щільнішою і смаглявішою, не дає змоги перегрітися внутрішнім органам. Від холодного вітру вона вкривається пухирцями і заважає холоду пробратися всередину тіла.

□ Дослід 1.

— Покладіть ліву руку на парту, а правою стисніть шкіру між пальцями. Що ви відчули? (*Біль.*)

— Згадайте, коли ви падали і пошкоджували шкіру на коліні чи лікті. Що відбувалося? Що ви відчували?

— Шкіра надійно захищає всі органи людського організму. Вона запобігає проникненню до них хвороботворних мікробів, які спричиняють захворювання шкіри. Мікроби — дуже маленькі живі організми, які можна побачити лише під мікроскопом. Отже, яким є перше призначення шкіри? (*Шкіра захищає органи тіла людини від різноманітних ушкоджень і потрапляння в них мікробів.*)

□ Дослід 2.

— Що ви відчуваєте, коли торкаєтеся до гарячого? А до снігу? (*Тепло, холод.*)

— Розгляньте дві склянки з водою і визначте, які вони на дотик. Потім торкніться їх і переконайтеся в тому, що шкіра чутлива. (*Одна склянка — холодна, а друга — гаряча.*) Чи можна це визначити, дивлячись на склянки?

□ Дослід 3.

— Що ви відчували, коли наступали босоніж на щось гостре, торкалися гарячого, льоду? Ви відсмикували ногу, адже відчували біль. Отже, шкірою людина відчуває дотик, холод, тепло, біль. Це дає можливість уникнути поранень, опіків, обморожень. Яким є друге призначення шкіри? (*Шкіра чутлива.*)

□ Дослід 4.

— Тепер погладьте шкіру на руці. Яка вона?

— Стисніть руку в кулачок і скажіть, що з нею сталося.

— Отже, ми побачили, що шкіра людини м'яка, гладенька, пружна, здатна розтягуватися.

□ Дослід 5. Розглянути шкіру крізь лупу.

— Візьміть лупу, розгляньте за її допомогою шкіру на руці та скажіть, що ви помітили. (*Отвори.*)

» Довідкове бюро

Маленькі отвори — пори, крізь які виділяється піт із потових залоз, що знаходяться під шкірою. Вони виводять з організму багато шкідливих відходів. Інші крихітні залози — сальні — виділяють жир. Якщо ми доторкнемось до скла, то можемо побачити цей жир. Він пом'якшує нашу шкіру. Під час рухливих ігор вам стає спекотно, на тілі виступає піт, який охолоджує тіло. Але піл, змішуючись із жиром і потом, забруднює шкіру. На ній оселяється багато мікробів. У разі пошкодження шкіри вони можуть потрапити у кров і спричинити захворювання. Крізь забруднену шкіру погано проникає повітря, а це теж шкодить людині.

» Вправа «Розумний куб»

Кубик, діти, непростий, кубик, діти, чарівний,
Він доріжку прокладає і знання перевіряє.

1. Тіло людини вкрите... (*шкірою*).
2. Шкіра захищає органи тіла людини від... (*різноманітних ушкоджень і потрапляння в них мікробів*).
3. Шкіра не заважає нам рухатися, тому що... (*вона м'яка, гладенька, пружна*).

4. Шкіра захищає від холоду й спеки, тому що... (крізь пори виділяються жир і піт).
5. Після фізичних навантажень... (обличчя людини червоніє, тіло вкривається солоно-гіркуватим потом із різким запахом. З потом шкіра виділяє шкідливі речовини. Судини розширюються, по них протікає багато теплої крові, шкіра зігрівається, віддає тепло, а піт охолоджує шкіру).
6. Шкіра старіє через...
4. Теми для Щоденника вражень
 - Якщо я недоспав (недоспала), мені стає...
 - Щоб шкіра була чистою, я...
 - Моїй шкірі корисно...

✓ ДЕНЬ 5. НАВІЩО ЛЮДИНІ ШКІРА? (ПРОДОВЖЕННЯ)

1. Запрошення до ранкового кола. Вітання

Від серця до серця
Лунають вітання.
Прийми найщиріші мої побажання:
Щоб ти був старанний,
Щоб ти був завзятий,
Веселий, щасливий,
Здоровий, багатий.

2. Обмін інформацією. Тема тижня «Дивовижне поруч». Тема дня «Навіщо людині шкіра? (продовження)»

► Вправа «Побажання»

— Зичу доброго і чудового ранку, бажаю яскравих променів сонця і щирих посмішок. Хай легко почнеться цей день, нехай будуть свіжі ваші ідеї, наповниться душа натхненням і радістю.

— А що б ви побажали своїм однокласникам?

► Гра «Ми такі схожі»

Діти утворюють коло. В середині кола перебуває вчитель, який запрошує одного із учасників, підкреслюючи його подібність до себе за будь-якою узагальненою ознакою (наприклад: «Андрійко, вийди, будь ласка, до мене, тому що в нас однаковий колір очей», «Марійко, вийди, будь ласка, до мене, тому що ми живемо в Україні» тощо).

Визначений учасник (учасниця) виходить у центр кола й запрошує наступного, називаючи схожість із ним.

Вправа триває доти, поки всі учні опиняться у центрі кола. Учитель підкреслює, що всі є подібними.

► *Технологія «ПОПС»*

— Висловіть свою думку щодо спільного та відмінного в людей.

П (*позиція*) — Я вважаю, що...

О (*обґрунтування*) — Тому що...

П (*приклад*) — Я можу довести це на прикладі...

С (*судження*) — Отже, ...

— Як ти гадаєш, у людей більше спільного чи відмінного? Розглянь фото. Чим відрізняються люди на ньому? Прочитай висловлювання.

— На твою думку, кому належить кожна репліка?

— Що спільного може бути у цих людей?

- Я допомагаю людям бути здоровим.
- Я мрію, щоб моя країна процвітала.
- Мені сумно, коли мій друг не звертає на мене уваги.
- Обожаю танці!
- Мені дуже смакують фрукти!
- Я хочу навчитися складати вірші.
- Вчити англійську дуже легко.

3. Групове заняття

► *Картинна галерея*

— Дізнайтеся більше про зовнішній вигляд людей різних національностей, намалюйте їх, улаштуйте картинну галерею «Ми — різні! Ми — рівні!».

Цю ідею також можна втілити у вигляді анімації. За бажанням створіть маленький мультфільм за зразком.

△ *Режим доступу:* <https://1plus1.video/dobav-lyubvi/1-sezon/4-seriya-full-1>

4. Теми для Щоденника вражень

- Колір шкіри не робить нас різними, тому що...
- Не варто сваритись, краще подружитись!
- Я зичу всім людям планети...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Байбара Т. М.* Функціональна структура педагогічного мислення вчителя початкових класів.— Випуск 1.— Переяслав-Хмельницький, 2001.
2. *Всесвітня історія в короткім огляді [Текст] : у 6 ч. / М. С. Грушевський, ред. О. Рибалко.*— К. : Українознавство, 1996.
3. *Гуркіна Г. О.* Традиції та звичаї українців / Г. О. Гуркіна, О. В. Сердюк.— Х. : «Торсінг плюс», 2008.— 95 с. : іл.
4. *Дозвілля школярів. Ігри кожного дня / М. Пристінська.*— К. : «Вид. дім “Перше вересня”», 2016.— 112 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
5. *Джигирей В. С.* Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / В. С. Джигирей, В. Ц. Жидецький.— Вид. 3-тє, доповнене.— Львів : Афіша, 2000.— 256 с.
6. *Івченко С. І.* Зелений світ : науково-пізнавальна книга / С. І. Івченко; худож. О. Юдіна.— К. : Веселка, 1986.— 161 с. : іл.
7. *Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід : метод. посібник / авт.-уклад. О. Пошетун, Л. Пироженко.*— К. : АПМН, 2002.
8. *Критичне мислення. Початкова школа / Інна Большакова.*— К. : «Вид. дім “Перше вересня”», 2016.— 144 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).
9. *Лапін В. М.* Безпека життєдіяльності людини. Навчальний посібник / В. М. Лапін.— 2-ге видання.— Львів : Львівський банківський коледж.— К. : «Знання», 1999.— 186 с.
10. *Мантула Тетяна.* Загадкова рослина-ювіляр / Т. Мантула // Колосок.— 2010.— № 2.— С. 26.
11. *Миченко І. М.* Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі / І. М. Миченко.— Кіровоград, 1998.— 292 с.
12. *Навчально-методичні матеріали до Модельної навчальної програми для першого класу / За ред. Г. Воробець, А. Ткаченко, О. Романюк, О. Банах, Л. Гуменюк, М. Товкало.*— Львів : Центр освітньої політики, 2018.
13. *Ранкові зустрічі. 1 клас. II семестр. / авт.-упоряд. Н. Ю. Бабіченко, О. А. Нечипоренко, С. М. Хівренко.*— Х. : Вид. група «Основа», 2019.— 144 с.— (Серія «Нова українська школа»).
14. *Сто казок. Найкращі українські казки / за ред. І. Малковича.*— К. : «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2008.— 160 с.

15. *Українське народознавство. Книга для вчителя.*— К. : Освіта, 1992.— 176 с.
16. *Українські приказки, прислів'я і таке інше / уклад М. Номис.*— К. : Либідь, 2003.— 352с.
17. *Хижняк М. І., Нагорна Л. М. Здоров'я людини та екологія / М. І. Хижняк, Л. М. Нагорна.*— К. : Здоров'я, 1995.— 232 с.
18. *Церковний А. Аспекти формування Інтернет-залежності // Соц. психологія.* — 2004. — № 5(7).
19. *Шкода М. Н. Люба моя Україна. Свята, традиції, звичаї, обряди, прикмети та повір'я українського народу / М. Н. Шкода.*— Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2009.— 544 с. : іл.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. 8 отруйних рослин, про які варто розповісти малюку перед пікніком [Електронний ресурс].— Режим доступу: http://che.tvvoemisto.tv/news/8_otruynyh_roslyn_pro_yaki_varto_rozpozisty_malyuku_pered_kinikom_78928.html
2. Вірші-привітання для ранкових зустрічей. НУШ. Хазова О. С. [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/virsi-privitanna-dla-rankovih-zustricejnos-297947.html>
3. 10 найотруйніших грибів України: фото та опис [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://mamabook.com.ua/10-otruynuh-grubiv-ukrainu-foto-opus/2/>
4. 10 незвичайних українських страв, про які всі забули [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://shlyaheta.com.ua/10-nezvychainykh-ukrainskykh-strav-pro-iaki-vsi-zabuly/>
5. Дитячі вірші про вітаміни, корисну та шкідливу їжу [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://mamabook.com.ua/dutyachivirshi-pro-vitaminu-yuju/>
6. Загадки про їжу на українській мові [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-yizhu-na-ukrayinskiy-movi/>
7. Надія Красоткіна. Вірші для ранкового спілкування дітей [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://krasotkina.com/вірші/Вірші%20для%20ранкового%20спілкування%20дітей.html>
8. Культура і традиції [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://lyubosvit.com.ua/ua/culture-and-history/>

9. Нетецька Наталя Григорівна. Ранкове коло НУШ. Тема: «У колі добрих друзів» [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/rankove-kolo-nus-18826.html>
10. Перші та найстаріші музеї світу [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://zaporizhzhia.city/news/persi-ta-najstarisi-muzei-svitu>
11. ТОП-5 відкриттів українців, які змінили світ [Електронний ресурс].— Режим доступу: https://health.24tv.ua/top5_vidkrittiv_ukrayintsiv_yaki_zminili_svit_n606040
12. Уроки медіаграмотності: вчимо школярів аналізувати новини та вирізняти фейки [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/uroki-mediagramotnosti-vchimo-shkolyariv-analizuvati-novini-ta-viriznyati-feyki>
13. Цікаві традиції, звичаї та обряди українців, які пов'язані з житлом [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://vsviti.com.ua/ukraine/87334>
14. Цікаві традиції, звичаї та обряди українців, які пов'язані з житлом [Електронний ресурс].— Режим доступу: <https://www.pinterest.com/pin/471963235945433305/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Сигида Світлана Вікторівна — методист методичного кабінету, відділу освіти управління освіти, молоді та спорту Смілянської міської ради Черкаської області; учитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, «учитель-методист», Смілянська ЗОШ № 11, Черкаська обл.

Бабіченко Наталія Юріївна — учитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, «старший учитель», Смілянська ЗОШ № 11, Черкаська обл.

Линник Зоя Олександрівна — учитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, Смілянська ЗОШ № 1, Черкаська обл.

Стуженко Антоніна Миколаївна — учитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, «старший учитель», Смілянська гімназія ім. В. Т. Сенатора, Черкаська обл.

Чмирненко Наталія Михайлівна — учитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, «учитель-методист», Смілянська гімназія ім. В. Т. Сенатора, Черкаська обл.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1-й МІСЯЦЬ. ПОДОРОЖУЄМО І ВІДКРИВАЄМО СВІТ	4
<i>Тиждень 1.</i> Нові відкриття	5
<i>День 1.</i> Спогади про літо. Чим мені запам'ятались літні канікули?	5
<i>День 2.</i> Улюблена книга, прочитана влітку. Про що може розповісти обкладинка книги?	6
<i>День 3.</i> Чи можуть відкриття нашкочити здоров'ю?	8
<i>День 4.</i> Які відкриття змінили світ?	12
<i>День 5.</i> Яку історію міг розповісти жук-сонечко?	13
<i>Тиждень 2.</i> Довкілля і здоров'я людей	15
<i>День 1.</i> Чому важливо дотримувати режиму харчування?	15
<i>День 2.</i> Як довкілля впливає на життя та здоров'я людей?	18
<i>День 3.</i> Які загрози підстерігають у довкіллі та як їх уникнути?	19
<i>День 4.</i> Навіщо в природі отруйні рослини?	23
<i>День 5.</i> Їстівні та отруйні гриби. Як їх розрізнити?	25
<i>Тиждень 3.</i> Люби і знай свій рідний край	27
<i>День 1.</i> Чим порадувати друга?	27
<i>День 2.</i> Неймовірно про рослини	29
<i>День 3.</i> Що робити, коли заблукаєш у лісі?	31
<i>День 4.</i> Як мандрують рослини?	34
<i>День 5.</i> Які рослини-мандрівники вирощують на наших землях?	37
<i>Тиждень 4.</i> Не бійся, та стережися	40
<i>День 1.</i> Як поводитися у разі виявлення невідомих предметів, речовин, рослин тощо?	40
<i>День 2.</i> Як поводитися у разі виявлення невідомих предметів, речовин, рослин тощо?	42
<i>День 3.</i> Такий великий маленький світ	43
<i>День 4.</i> Чим небезпечні людині комахи?	45
<i>День 5.</i> До яких почуттів спонукає завершення мандрівки?	46
2-й МІСЯЦЬ. МАШИНА ЧАСУ	48
<i>Тиждень 1.</i> Без минулого немає майбутнього	49
<i>День 1.</i> Як з'явилися музеї?	49
<i>День 2.</i> Як жили люди в різні історичні епохи?	51
<i>День 3.</i> Чому важливо знати своє минуле?	53

<i>День 4.</i>	Що я знаю про життя і боротьбу українців у минулому?	55
<i>День 5.</i>	Як далеко в минуле ми можемо зазирнути?	57
<i>Тиждень 2.</i>	Історія і таємниці смаколиків	59
<i>День 1.</i>	«Смачні музеї»	59
<i>День 2.</i>	Де з'явилися цукерки?	62
<i>День 3.</i>	Як виробляють смаколики? Давні рецепти	64
<i>День 4.</i>	Чи давно люди вирощують картоплю?	66
<i>День 5.</i>	З чого роблять чіпси?	68
<i>Тиждень 3.</i>	Вигадки та реальність (<i>вчора, сьогодні, завтра</i>)	70
<i>День 1.</i>	Реальний музей вигаданої людини	70
<i>День 2.</i>	Чому за відбитками пальців можна визначити особу?	72
<i>День 3.</i>	Як діяти в непередбачуваних ситуаціях?	74
<i>День 4.</i>	Чим небезпечна залежність від комп'ютера?	76
<i>День 5.</i>	Які традиції українців ми хочемо продовжити у майбутньому?	77
3-й МІСЯЦЬ. ЧАРІВНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ		80
<i>Тиждень 1.</i>	Чарівне претворення (<i>травна система людини</i>)	81
<i>День 1.</i>	Навіщо різні органи людини?	81
<i>День 2.</i>	Перетворення в організмі людини	83
<i>День 3.</i>	Навіщо людині слина?	84
<i>День 4.</i>	Чому в нас часом болять зуби?	88
<i>День 5.</i>	Що відбувається у нас усередині?	90
<i>Тиждень 2.</i>	Здоров'я — найбільше багатство у світі	92
<i>День 1.</i>	Як досліджують організм людини?	92
<i>День 2.</i>	Як зберегти своє здоров'я?	94
<i>День 3.</i>	Чому печінку називають фільтром організму?	96
<i>День 4.</i>	Вода в житті нашого організму	98
<i>День 5.</i>	Запросимо в гості мило	100
<i>Тиждень 3.</i>	Несподіваний атракціон (<i>кровоносна система людини</i>)	102
<i>День 1.</i>	Як подорожує кров?	102
<i>День 2.</i>	Чому кров червона?	104
<i>День 3.</i>	Зустріч із серцем	105
<i>День 4.</i>	Швидка допомога	106
<i>День 5.</i>	Чи можна навчитися бути здоровим?	108
<i>Тиждень 4.</i>	Небезпека поруч (<i>дихальна система людини</i>)	110
<i>День 1.</i>	Чим ми дихаємо?	110
<i>День 2.</i>	Що відбувається у нас усередині під час дихання?	112

<i>День 3.</i> Чисте повітря для здоров'я і натхнення	114
<i>День 4.</i> Чому лікарі радять не курити?	115
<i>День 5.</i> Як зберегти здоровими органи дихання?	118
4-й МІСЯЦЬ. ФАКТИ І ТАЄМНИЦІ	120
<i>Тиждень 1.</i> Таємниці сприйняття світу	121
<i>День 1.</i> Як працює нервова система?	121
<i>День 2.</i> Як працює око?	122
<i>День 3.</i> Як працює око? (<i>продовження</i>)	125
<i>День 4.</i> Як я сприймаю інформацію ззовні?	127
<i>День 5.</i> Як я сприймаю інформацію ззовні? (<i>продовження</i>)	130
<i>Тиждень 2.</i> Опорно-рухова система людини	131
<i>День 1.</i> Що таке опорно-рухова система?	131
<i>День 2.</i> Що таке опорно-рухова система? (<i>продовження</i>)	133
<i>День 3.</i> Як м'язи ставляться до своєї роботи?	135
<i>День 4.</i> Чому важливо мати гарну поставу?	137
<i>День 5.</i> Досліджуємо разом. М'язи та кістки	140
<i>Тиждень 3.</i> Дивовижне поруч	141
<i>День 1.</i> Там, де зароджується життя	141
<i>День 2.</i> Як я з'явився/з'явилася на світ?	143
<i>День 3.</i> Як ми дорослішаємо?	144
<i>День 4.</i> Навіщо людині шкіра?	147
<i>День 5.</i> Навіщо людині шкіра? (<i>продовження</i>)	150
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	153
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	156

Навчальне видання

Серія «Посібник для вчителя»

**РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ.
4 КЛАС. I СЕМЕСТР**

Автор-упорядник
СИГИДА Світлана Вікторівна

Навчально-методичний посібник

Головний редактор *Ю. Є. Бардакова*
Редактор *О. В. Грабар*
Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*
Технічний редактор *Є. С. Островський*

Підписано до друку 09.06.2021. Формат 60×90/16.
Папір газетно-офсетний. Друк офсет. Гарнітура Helvetica.
Ум. друк. арк. 10,00. Замовлення № 21-06.

ТОВ «Видавнича група «Основа»
61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66
тел. (057) 731-96-34
e-mail: office1@osnova.com.ua
osnova.com.ua, book.osnova.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6058 від 01.03.2018 р.

Телефон для замовлення: 0-800-505-212
(Безкоштовно з мобільних та стаціонарних телефонів України)

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРИАДА-ПАК»
м. Харків, пров. Сімферопольський, 6. Тел. +38(057)703-12-21
www.triada-pack.com, email: sale@triada.kharkov.ua
ISO 9001:2015 № UA228351, FAMO TRIADA LLC (065445)